

Bulletin slovenskej advokácie

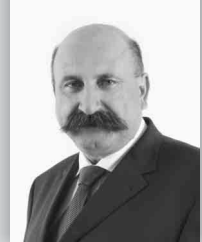
**Bude advokát
povinný používať
elektronickú
registračnú
pokladnicu?**

**Obnova konania
pre rozpor
s rozhodnutím
súdneho dvora**

**Odklon od zásady
rovnosti podielov
pri vypořádání
bezpodielového spolu-
vlastníctva manželov**

**Periodická kontrola
zákonnosti
pozbavenia
osobnej slobody**

**Milé kolegyně,
milí kolegovia,**

aktuálnou témou dnešných dní v živote advokácie a každého advokáta je návrh novely zákona č. 289/2008 Z.z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Vláda Slovenskej republiky deklaruje zavedenie elektronických registračných pokladníc ako politický nástroj a právny prostriedok na elimináciu daňových únikov.

Vláda Slovenskej republiky predložila na rokovanie parlamentu novelu zákona, ktorou sa elektronické registračné pokladnice zavádzajú plošne pre všetky typy podnikania, nevynímajúc slobodné povolania, vrátane advokácie. Konkrétnym zmenám navrhovaného zákona sa venuje aj príspevok na strane 6.

Dozvoľujem si upozorniť na otázky týkajúce sa dopadu prípadného prijatia navrhovanej právnej úpravy na výkon slobodného povolania advokátov. Z päťtisíc aktívne pôsobiacich advokátov by navrhovaná úprava reálne zasiahla viac ako polovicu kolegov. Advokáti, ktorí sú platcami dane z pridanej hodnoty, musia viesť presnú evidenciu platieb hotovostných aj bezhotovostných, teda zákon už v súčasnosti kladie na nich zvýšené nároky.

Navrhované opatrenie môže negatívne zasiahnuť väčšinou samostatne pôsobiacich advokátov, ktorí poskytujú právne služby najmä v sociálne slabších regiónoch za minimálne odmeny. Ak by boli nútení zaobstarať si registračnú pokladnicu a viesť evidenciu, zvýšené náklady by museli premietnuť do vyšších nákladov pre svojich klientov. Neželaným dôsledkom môže byť výrazné zníženie dostupnosti právnych služieb práve občanom, ktorí ochranu prostredníctvom advokáta potrebujú najviac. Predložené riešenie boja proti daňovým únikom by v prípade jeho prijatia reálne postihlo najmä klientov úspešných v súdnom konaní. Ich advokát by totiž nemohol prijať ani finančnú hotovosť doteraz zákonom dovolenej sumy 5 000 eur a nebude mať možnosť z technických dôvodov vydávať na mieste bločky z registračnej pokladnice.

Všetci vieme, že slobodná advokácia je okrem iného nezávislá od štátnej moci, proti ktorej advokát často pri výkone povolania vystupuje. Treba preto upozorniť na povinnosti prevádzkovateľov pokladníc uchovávať všetky doklady a sprístupňovať samotné pokladnice na účely kontroly vykonávané finančnou správou. Podľa môjho názoru sú tieto podmienky v rozpore s princípmi výkonu slobodného povolania. (pokračovanie na s. 2)

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 2 Elektronizácia činnosti Slovenskej advokátskej komory
- DISKUSIA**
- 4 Európsky príkaz na zablokovanie účtov čoskoro realitou
- 6 Povinnosti podnikateľov podľa zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice
Bude advokát povinný používať elektronickej registračnú pokladnicu?
JUDr. Matúš Filo
- 11 Seminár o americkom práve pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska (Pozvánka)

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 12 Obnova konania pre rozpor s rozhodnutím súdneho dvora
JUDr. Milan Hlušák
- 19 Odklon od zásady rovnosti podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov
JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.
- 29 Periodická kontrola zákonnosti pozbavenia osobnej slobody
JUDr. Sabína Hodoňová
- JUDIKATÚRA**
- 36 Zodpovednosť vlastníka internetového spravodajského portálu za uverejnené príspevky čitateľov difamačnej povahy

ADVOKÁCIA

SAK

- 40 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 40 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 41 Povinnosť advokáta rešpektovať pokyny klienta
- ZAHRANIČIE**
- 43 Úschova peňažných prostriedkov a povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky
- 45 *Bulletin advokacie* prináša...
- 47 Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum (Pozvánka)

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 48 Človek silný ako príroda
JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
- 49 Poďakovanie
- 50 Dr. Cyril Daxner – hrdina a národovec
- 52 Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát (1. časť)
JUDr. Marián Gešper

K fotografii na obálke

Budú advokáti povinne používať elektronickej registračnú pokladnicu? Čítajte viac na s. 6. Foto www.fotolia.com

(dokončenie zo s. 1)

Slovenská advokátska komora reagovala na návrh už v legislatívnom procese. Za iniciatívu ďakujem všetkým, ktorí konali a konajú v prospech slobodného povolania advokátov. Vecná debata o zavedení registračných pokladníc bude pokračovať na pôde parlamentu. Uistujem Vás, že v spolupráci s ostatnými samosprávnymi stavovskými organizáciami budeme poukazovať na riziká spojené so zavedením elektronických registračných pokladníc v prípade slobodných povolaní. V tomto smere sme už podnikli konkrétne kroky s partnerskými komorami vo forme tlačového vyhlásenia, uskutočnili sme stretnutia s cieľom koordinácie nášho ďalšieho postupu.

Ubezpečujem Vás, že v najbližšom období budeme týmto závažným otázkam dotýkajúcim sa každodenného života advokáta, či advokátskych kancelárií venovať významnú pozornosť. Na dosiahnutie predpokladaného výsledku by som si Vás dovolil požiadať, aby ste na pripravované legislatívne zmeny v tejto oblasti reagovali vyjadrením svojich postojov a názorov napr. prostredníctvom komunikačných prostriedkov našej komory. Uvítame každý podnet a stanovisko, ktoré nám pomôžu pri eliminácii pripravovaných legislatívnych zmien.

JUDr. Ľubomír Hrežďovič
predseda Slovenskej advokátskej komory

ROZHOVOR

Elektronizácia činnosti Slovenskej advokátskej komory

V rubrike rozhovorov s členmi a náhradníkmi predsedníctva Slovenskej advokátskej komory sme oslovili **JUDr. Borisa Draškabu**, ktorý pôsobí v P SAK už druhé funkčné obdobie.

■ **V rámci pôsobenia v predsedníctve SAK ide o Vaše druhé funkčné obdobie. Čo Vás privedlo k opakovanej kandidatúre?**

Keď sme spolu s kolegami začínali naše pôsobenie v predchádzajúcom funkčnom období patril som k najmladším a menej skúseným členom nového predsedníctva SAK. Čakali nás mnohé výzvy a veľká chuť a snaha zmeniť k lepšiemu fungovanie komory ako aj jej vnímanie advokátmi. Napriek tomu, že sme sa, dovoľím si povedať, pomerne úspešne vyrovnávali s niektorými najpálčivejšími problémami, príliš optimistická predstava, že sa nám už v prvej polovici funkčného obdobia podarí dosiahnuť všetky zásadné zmeny bola nevyhnutne konfrontovaná s oveľa zložitejšou realitou. Prirodzená zotrvačnosť tak veľkej samosprávnej organizácie ako je Slovenská advokátska komora tiež spôsobila, že zďaleka nie všetko, čo sme si predsavzali, sa nám do skončenia prvého funkčného obdobia aj podarilo dosiahnuť. Vytvoril sa však veľmi dobre spolupracujúci tím, ktorého ambíciou bolo pokračovať v zmenách a nastavených trendoch v ďalšom funkčnom období. Mal som to šťastie byť súčasťou tohto tímu a moje rozhodnutie opäť kandidovať pramenilo z presvedčenia, že v zmenách treba pokračovať a skutočnosť, že napriek všetkým prirodzeným nezhodám tento tím bol vždy bez výnimky motivovaný snahou dosiahnuť pre advokáciu to najlepšie.

■ **Patrite k mladšej generácii funkcionárov advokátskej samosprávy. Máte pocit, že táto skutočnosť má svoj význam?**

Som presvedčený, že viac ako samotný vek rozhoduje správny pomer životných skúseností a mentálnej sviežosti. Moja generácia má prirodzene vlastnú predstavu o tom, ako by mala byť advokácia spravovaná. Máme odlišnú životnú skúsenosť ako advokáti, ktorí v advokácii začali pôsobiť pred desaťročiami. Na druhej strane, patríam ku generácii, ktorá ešte mala to šťastie profesijne vyrastať v tesnej blízkosti a pod dohľadom advokátov zo starej školy.

■ **Aké oblasti aktuálne spadajú do Vašej kompetencie?**

Pôsobím ako člen Pracovnej skupiny pre súkromné právo, Pracovnej skupiny pre zahraničné vzťahy. Som predsedom XIV. skúšobného senátu SAK a spolu s JUDr. Šiškom a JUDr. Illešom dohliadame na web stránku SAK a elektronizáciu činností SAK.

■ **Web stránka SAK predstavuje pre mnohých advokátov primárny kontakt s komorou. Môžeme očakávať zmeny k lepšiemu?**

Neustále sa snažíme stránku zlepšiť tak, aby umožňovala advokátom lepšie komunikovať s komorou ako aj medzi sebou. Na stránke preto bolo založené samostatné diskusné fórum k vybraným témam, pribudla aj možnosť, aby advokáti mohli vkladať vlastné diskusné príspevky a komentáre k článkom a správam publikovaným na našej stránke. Pribudla možnosť zriadiť si cez portál SAK vlastnú personalizovanú stránku. Za najdôležitejšiu však považujem pomerne novú funkcionality stránky, ktorá umožňuje advokátom priamo elektronicky komunikovať s matrikou SAK, t. j. podávať prostredníctvom stránky podania a hlásenia matrike, ako sú žiadosti o zápisy do zoznamov a ich zmenu, realizácia hromadného poistenia či ohlásenie individuálneho poistenia a pod. Rovnako prínosná je sekcia Ekonomické a účtovné informácie, prostredníctvom ktorej môže advokát priamo realizovať platby, ako aj získať aktuálny prehľad o platbách.

■ **Plánované sú vizuálne alebo aj obsahové zmeny?**

Vizuálna zmena je len zmenou kozmetickou a pokiaľ nie je spojená s funkčnou či výraznou obsahovou zmenou, je spravidla samoučelná. Obsahové zmeny sa konajú neustále. Niekoľkokrát sme sa pokúsili zásadne zjednodušiť a sprehľadniť stránku obsahovo. Narážame však na niekoľko limitov, ktorých odstránenie je technicky a finančne náročné. Predovšetkým, čo advokát vidí, keď našu stránku navštívi a využíva jej jednotlivé funkcie je v skutočnosti iba vrchol ľadovca. Ako som už spomenul, na stránke „beží“ celá matrika komory a jej ekonomický systém. Aj to je jeden z dôvodov, prečo má stránka verejnú časť a časť prístupnú advokátom až po prihlásení sa heslom. Myslím, že stránka SAK nemá mať ambíciu konkurovať stránkam, ako je napr. najpravo.sk a pod. Prevádzka takého typu stránky by si vyžiadala samostatný redakčný tím na plný úväzok. Podľa mňa by stránka mala naďalej primárne slúžiť advokátom na komunikáciu s ich komorou a poskytovať priestor na vnútrostavovskú debatu.

■ **Aký je Váš názor na vydávanie Bulletinu slovenskej advokácie výlučne v elektronickej forme?**

O vydávaní bulletinu výlučne v elektronickej podobe diskutujeme v predsedníctve už niekoľko rokov. Organizácia ako je SAK si printovú podobu svojho periodika zaslúži, ide však skôr o prestížnu záležitosť. Podľa môjho názoru by mala byť zachovaná printová verzia bulletinu pre okruh predplatiteľov, pričom advokátom a advokátskym koncipientom by mala byť zdarma distribuovaná elektronická verzia. Už teraz sa nachádzame niekde na pol ceste. Printová verzia bulletinu sa už nedistribuuje koncipientom ako kedysi a zároveň SAK vydáva Newsletter zasielaný advokátom elektronicky. Bulletin je voľne prístupný na webstránke.

■ **Ktoré najvýznamnejšie zmeny môžeme aktuálne očakávať, pokiaľ ide o elektronizáciu činností SAK?**

Očakávam, že do konca tohto roku padne viacero dôležitých rozhodnutí ohľadne elektronizácie advokácie ako takej. Je predčasné avizovať detaily, rámec nám dáva aktuálna legislatívna úprava e-Governmentu, pričom máme možnosť poučiť sa zo skúseností kolegov z Česka a Maďarska.

■ VÝZVA

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v Bulletinu slovenskej advokácie č. 4/2014 som si dovoľil požiadať Vás o zaslanie fotografií našich už zosnulých kolegov – advokátov z rôznych regiónov Slovenska.

Na moju výzvu ste mnohí reagovali, za čo Vám patrí veľká vďaka. Komisia pre históriu advokácie od Vás dostala množstvo fotografií, ktoré použije na plagáty v rámci putovnej výstavy s názvom *Advokácia včera a dnes*. Výstavu organizuje Slovenská advokátska komora v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave so začiatkom v mesiaci október. Zámerne som použil slovo *putovná*, pretože následne bude po celý rok umiestnená v ďalších mestách na Slovensku.

Najviac dobových fotografií poslali kolegovia z Bratislavského kraja. Vzhľadom na ich počet nebolo možné ich všetky použiť pre potreby zamýšľanej výstavy, ale dúfam, že svoje využitie nájdu v rámci iného komorového projektu.

Žiaľ, nedostali sme ani jednu fotografiu z východoslovenského regiónu. **Dovolím si ešte raz poprosiť kolegov, ktorí pôsobia na východe Slovenska, keby načreli do svojich archívov fotografií jednotlivých bývalých advokátskych poradní a poslali nám spomienkové fotografie.**

Materiály, prosím, posielajte pani Vilme Slopovskej na adresu slopovska@sak.sk (tel. 02/204 227 10).

V mene Komisie pre históriu advokácie Vám ďakujem za spoluprácu.

Ján Havlát

DISKUSIA

Európsky príkaz na zablokovanie účtov čoskoro realitou

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*

V rámci plnenia cieľov pri budovaní, udržiavaní a rozvoji tzv. priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v zmysle čl. 67 a nasl. Zmluvy o fungovaní EÚ prijala Európska únia ďalší významný akt sekundárneho práva. Dňa 27. 6. 2014 bolo v Úradnom vestníku EÚ (L 189, str. 59 – 92) zverejnené nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 655/2014 z 15. 5. 2014 o zavedení konania týkajúceho sa európskeho príkazu na zablokovanie účtov s cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávok v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie“).

O prijatí tohto aktu bola na európskej pôde vedená diskusia už od roku 1998, podporená následne tzv. Zelenou knihou o zlepšení účinnosti výkonu rozsudkov v Európskej únii z roku 2006 a Štokholmským programom z roku 2009, ktorým sa stanovujú priority v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na roky 2010 až 2014. Nariadenie spadá pod oblasť justičnej spolupráce v občianskych veciach a bolo prijaté v súlade s čl. 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Jeho hlavným účelom je podpora efektívneho fungovania jednotného trhu Európskej únie prostredníctvom obmedzenia rizík spojených s cezhraničným obchodom. Nariadenie by malo o. i. podporiť nárast objemu cezhraničného obchodu, zlepšiť cezhraničnú platobnú morálku dlžníkov, zvýšiť dôveru obchodníkov a obmedziť finančné riziká spojené s cezhraničným obchodom v rámci EÚ. Blokovanie bankových účtov prostredníctvom vnútroštátnych právnych inštitútov nedosahuje v súčasnosti želanú mieru efektivity, pokiaľ má dlžník bankový účet vedený v inom členskom štáte alebo vo viacerých štátoch. Európska únia preto považovala za nevyhnutné a primerané prijať záväzný a priamo aplikovateľný právny akt, ktorým sa zavedie nový druh konania, umožňujúceho v cezhraničných prípadoch účinne a urýchlene zablokovať finančné prostriedky vedené na bankových účtoch.

Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že európsky príkaz na zablokovanie účtov (ďalej aj „príkaz“) má výlučne zabezpečovací charakter. V rámci nášho právneho poriadku je najprí-

buznejší predbežnému opatreniu v zmysle § 74 a nasl. a § 102 OSP. Rozhodne nejde o exekučný príkaz, ani o iný inštitút s obdobnými právnymi účinkami. Samotné nariadenie sa vzťahuje na peňažné pohľadávky v občianskych a obchodných veciach, bez ohľadu na povahu príslušného súdu, pokiaľ ide o cezhraničný prípad. Za cezhraničný sa považuje prípad, kedy sa bankový účet, ktorý má byť zablokovaný, vedie v inom členskom štáte ako v členskom štáte súdu, na ktorý bol návrh na vydanie príkazu podaný, alebo v inom členskom štáte ako v štáte, kde má veriteľ bydlisko/sídlo.

Z pôsobnosti nariadenia je vylúčené rozhodcovské konanie, ďalej verejnoprávne pohľadávky, majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku, pohľadávky súvisiace s dedičským konaním vrátane vyživovacích povinností v dôsledku smrti, pohľadávky voči dlžníkovi v konkurze, reštrukturalizácii, likvidácii alebo v podobnom úpadkovom konaní.

Nariadenie nestanovuje ako podmienku pre zabezpečenie pohľadávky prostredníctvom príkazu jej splatnosť, ani existenciu exekučného titulu. Veriteľ môže podať návrh na vydanie príkazu na zablokovanie účtov pred začatím konania vo veci samej proti dlžníkovi, prípadne počas takéhoto konania. Prípustné je, samozrejme, vydanie príkazu aj po vzniku exekučného titulu, pokiaľ ešte nebol nárok uspokojený. Vydanie príkazu na zablokovanie účtov podľa nariadenia patrí do právomoci súdov toho členského štátu, ktorý má právomoc konať vo veci samej, resp., v ktorom bol exekučný titul vydaný.

Obdobne ako v prípade predbežných opatrení je veriteľ povinný predložiť súdu dôkazy, na základe ktorých je dôvodný záver o naliehavej potrebe prijať ochranné opatrenie vo forme príkazu na zablokovanie účtov, ktorý vychádza z reálneho nebezpečenstva, že bez takéhoto opatrenia bude následné vymoženie pohľadávky zmarené alebo podstatne sťažené. V prípade návrhu na vydanie príkazu pred začatím alebo počas konania vo veci samej musí veriteľ súdu navyše predložiť aj dôkazy o dôvodnosti svojej pohľadávky a o pravdepodobnosti procesného úspechu v merite veci.

Návrh na vydanie príkazu na zablokovanie účtov sa podáva na osobitnom tlačive a celé konanie je „formulárové“, v príslušných jazykových mutáciách (čl. 8 nariadenia). V záujme prevencie zmarenia účelu konania a účinkov samotného príkazu postupuje súd *ex parte* vo vzťahu k dlžníkovi, ktorému sa nedoručuje návrh veriteľa ani samotný príkaz skôr, než dôjde k jeho reálnemu vykonaniu. Taktiež nie je (z povahy veci) v konaní o návrhu na vydanie príkazu prípustný výsluch dlžníka.

Aby sa zabránilo zneužívaniu tohto inštitútu, veriteľ je pred vydaním príkazu povinný zaplatiť súdu finančnú zábezpeku na zabezpečenie náhrady všetkých škôd, ktoré môžu dlžníkovi v dôsledku príkazu na zablokovanie účtov vzniknúť, a to v rozsahu zodpovednosti veriteľa podľa čl. 13 nariadenia. Pri návrhu na vydanie príkazu pred vznikom exekučného titulu je povinnosť zaplatiť zábezpeku obligatórna. Súd však môže výnimočne od tejto požiadavky upustiť, ak by bolo vzhľadom na okolnosti prípadu poskytnutie zábezpeky neprimerané. Pokiaľ sa veriteľ domáha nariadenia príkazu po vzniku exekučného titulu, môže súd fakultatívne požadovať zábezpeku v prípade, ak to považuje za potrebné a primerané.

V návrhu na vydanie príkazu je veriteľ povinný identifikovať aj konkrétny účet dlžníka, ktorý má súd zablokovať, prípadne aspoň banku, v ktorej je takýto účet vedený. Ak takýmito informáciami veriteľ nedisponuje, môže v návrhu požiadať o ich zabezpečenie súd. Žiadosť je však podmienená tým, že veriteľ už disponuje exekučným titulom. V prípade odôvodnenej a naliehavej potreby prichádza získanie informácií o účte súdom na základe žiadosti veriteľa do úvahy aj vtedy, ak už bol v prospech veriteľa vydaný rozsudok na plnenie, súdny zmier alebo iná verejná listina, ktoré zatiaľ nie sú vykonateľné. Informácie o účte dlžníka zisťuje súd v rámci konania o vydanie príkazu, prostredníctvom tzv. informačného orgánu členského štátu výkonu, ktorý je v zmysle nariadenia povinný konať urýchlene. Informovanie dlžníka o tom, že sa údaje o jeho účte sprístupnili na účely konania o príkaze, sú banka a iné zúčastnené orgány povinné odložiť o 30 dní, aby skoré oznámenie tejto skutočnosti neohrozilo účinok príkazu na zablokovanie účtov.

O úplnom návrhu na vydanie príkazu je súd povinný rozhodnúť do piatich pracovných dní. Ak bol návrh podaný pred začatím alebo počas konania vo veci samej, predlžuje sa táto lehota na desať pracovných dní. Pokiaľ je od veriteľa vyžadovaná finančná zábezpeka, vzťahujú sa uvedené lehoty na rozhodnutie, ktorým mu bude uložená povinnosť poskytnúť zábezpeku. Po úhrade zábezpeky vydá súd rozhodnutie o návrhu na vydanie príkazu bezodkladne.

Príkaz na zablokovanie účtov vydá súd na osobitnom tlačive v zmysle čl. 19 nariadenia. Peňažné prostriedky ostávajú zablokované v súlade s podmienkami príkazu až do zrušenia príkazu, ukončenia jeho výkonu alebo do nadobudnutia právoplatnosti opatrenia na výkon exekučného titulu získaného veriteľom v súvislosti s pohľadávkou, ktorej uspokojenie sa malo príkazom na zablokovanie zabezpečiť.

Veriteľ sa môže proti zamietavému alebo čiastočne zamietavému rozhodnutiu odvolať v lehote 30 dní od jeho doruč-

nia. Ak bol návrh zamietnutý v celom rozsahu, je odvolací súd povinný prerokovať odvolanie a rozhodnúť o ňom *ex parte*, teda bez upovedomenia dlžníka.

Príkaz na zablokovanie vydaný v členskom štáte v súlade s nariadením sa uznáva v ostatných členských štátoch bez osobitného konania a je vykonateľný bez toho, aby bolo potrebné vyhlásenie vykonateľnosti. Banka, ktorej je adresovaný príkaz, ho vykoná bezodkladne po jeho doručení, prípadne po doručení príslušného pokynu na výkon príkazu, ak tak ustanovuje právo členského štátu výkonu. Do troch pracovných dní po výkone príkazu vydá banka alebo iný subjekt zodpovedný za výkon príkazu vyhlásenie na osobitnom tlačive, v ktorom uvedie, či a v akom rozsahu boli finančné prostriedky na účte alebo účtoch dlžníka zablokované a uvedie dátum vykonania príkazu.

Z dôvodov uvedených v čl. 33 nariadenia je dlžník oprávnený kedykoľvek podať na príslušný súd členského štátu pôvodu návrh na zrušenie alebo zmenu príkazu na zablokovanie. Tento návrh sa považuje za opravný prostriedok proti príkazu. Okrem daného opravného prostriedku môže dlžník v zmysle čl. 34 nariadenia podať aj opravný prostriedok proti výkonu príkazu na zablokovanie; pričom v súlade s čl. 35 nariadenia sú účastníci oprávnení žiadať aj o zmenu alebo zrušenie príkazu z dôvodu, že sa zmenili okolnosti, na základe ktorých súd príkaz vydal. Všetky tri druhy opravných prostriedkov sa podávajú na osobitných tlačivách a súd je povinný rozhodnúť o nich bezodkladne, najneskôr do 21 dní. Proti tomuto rozhodnutiu je vždy prípustné odvolanie, ktoré sa taktiež podáva na osobitnom tlačive.

Príkaz na zablokovanie účtov je nepochybne relevantným inštitútom práva Európskej únie pre oblasť justičnej spolupráce v občianskych veciach. Obsahové hodnotenie jeho efektívnosti si nateraz vyžaduje určitý časový odstup a konkrétne skúsenosti s jeho aplikáciou v reálnych podmienkach. Nariadenie nadobudlo účinnosť dňa 17. 7. 2014 a uplatňovať sa začne od 18. 1. 2017 s tým, že je bez ďalšieho priamo záväzného a aplikovateľného vo všetkých členských štátoch Európskej únie. Dva a polročné legisvakačné medziobdobie je ponechané na oboznámenie sa s nariadením a na prispôsobenie vnútroštátnej legislatívy a súdneho systému riadnemu priebehu konania o vydanie príkazu na zablokovanie. Znenie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 655/2014 z 15. 5. 2014 o zavedení konania týkajúceho sa európskeho príkazu na zablokovanie účtov s cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávok v občianskych a obchodných veciach je v slovenskom jazyku dostupné na internetovej stránke <http://eur-lex.europa.eu>. ■

DISKUSIA

Povinnosti podnikateľov podľa zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice¹

Bude advokát povinný používať elektronickejšiu registračnú pokladnicu?

*Daň z pridanej hodnoty započítaná v cene tovaru a služieb je jedným z najdôležitejších príjmov štátneho rozpočtu. Zákonodarcia prijatím zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice a jeho jednotlivými novelizáciami zabezpečuje nielen dôslednejšiu evidenciu prijatých tržieb ale aj zefektívnenie výberu dane z pridanej hodnoty a dane z príjmov. Problematiku právnej úpravy používania elektronickej registračnej pokladnice považujeme za mimoriadne aktuálnu s prihliadnutím na rozsah porušovania zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice, daňové úniky v dôsledku krátenia tržieb a ďalšie pripravované zmeny. Uvedené zmeny by mali spočívať v zúžení rozsahu výnimiek vzťahujúcich sa na služby pri používaní elektronickej registračnej pokladnice. Podľa tlačovej správy Ministerstva financií Slovenskej republiky **povinnosť používať elektronickejšiu registračnú pokladnicu na evidenciu tržieb by sa mala rozšíriť napríklad aj na advokátov a notárov**. Cieľom tohto článku nie je poskytnúť komplexnú analýzu právnej úpravy používania elektronickej registračnej pokladnice, ale zamerať pozornosť na povinnosti podnikateľov, ktoré im vyplývajú zo zákona a ktoré by sa v blízkej budúcnosti mali vzťahovať aj na advokátsky stav.*

Daňové úniky v súčasnosti predstavujú závažný problém a majú negatívny vplyv na fungovanie ekonomiky. Znižujú príjmy štátneho rozpočtu, čím zasahujú do všetkých oblastí spoločenského života. Nedostatok finančných prostriedkov v štátnom rozpočte podnecuje hľadať účinnejšie prostriedky na elimináciu daňových únikov aj v podobe novelizácií právnych predpisov, ktorých zámerom je zvýšiť výber daní. Rozsiahlymi zmenami prechádzajú nielen daňové zákony ako zákon o dani z príjmov a zákon o dani z pridanej hodnoty, ale aj ďalšie zákony ako napríklad zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Vzhľadom na to, že elektronickejšiu registračnú pokladnicu predstavujú prostriedok na evidenciu prijatých tržieb, zákonodarcia poslednými novelizáciami zákona značne prepracovali právnu úpravu používania elektronickej registračnej pokladnice s cieľom eliminovať daňové úniky, ktoré vznikali najmä v dôsledku nezaevidovania prijatej tržby a protiprávnej manipulácie s elektronickejšiu registračnou pokladnicou.²

Elektronickejšiu registračnú pokladnicu – zásadné zmeny v právnej úprave

Právna úprava podmienok používania elektronickej registračnej pokladnice (ďalej len „pokladnica“, „ERP“) na evidenciu tržieb na území Slovenskej republiky je zakotvená v zákone

č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systéme územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice“, „zákon o ERP“, „zákon“). Uvedeným zákonom bola zrušená vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/1994 Z. z. o spôsobe vedenia evidencie tržieb elektronickejšiu registračnou pokladnicou v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice v poslednom období prešiel mnohými zmenami, ktoré podstatne rozšírili okruh povinností pre podnikateľské subjekty a zmenili filozofiu zákonodarcu v právnej úprave správnych deliktov.³ Významné zmeny v právnej úprave používania elektronickej registračnej pokladnice nastali s účinnosťou od 1. 1. 2014, a to doplnením viacerých povinností pre výrobcov, dovozcov a distribútorov, ako aj servisné organizácie a podnikateľov.⁴ Pre podnikateľov bola touto novelou zakotvená **povinnosť mať na predajnom mieste umiestnený komunikačný kábel k elektronickejšiu registračnej pokladnici** a poskytnúť ho daňovému úradu alebo colnému úradu za účelom prepojenia elektronickej registračnej pokladnice a počítača kvôli kontrole a exportu kontrolných záznamov a obsahu fiskálnej pamäte a umožniť daňovému úradu alebo colnému úradu pripojiť sa k elektronickejšiu registračnej pokladnici prostredníctvom počítača.

V nadväznosti na povinnosť podnikateľa oznamovať servisnej organizácii zistenie poškodenia plomby alebo chybanie plomby sa zaviedla povinnosť zapísať tieto skutočnosti vrátane dátumu a času do knihy ERP. Medzi ďalšie novozakotvené povinnosti možno zaradiť najmä povinnosť podnikateľa vyhotoviť doklad označený slovom „VKLAD“ a „NEPLATNÝ DOKLAD,“ sprístupniť na každom predajnom mieste vyobrazenie pokladničného dokladu, **používať pásku, na ktorej sa údaje uchovávajú po dobu piatich rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom boli vyhotovené** a ďalšie povinnosti, ktoré predstavujú nóvm v právnej úprave používania elektronických registračných pokladníc alebo ide o novelizované ustanovenia. Významnou zmenou bolo zakotvenie § 18d, pretože bola vykonaná notifikácia v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES z 22. júna 1998, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov, ako aj pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti v platnom znení. Uvedeným zákonom boli zmenené aj ustanovenia upravujúce správne delikty a pokuty. Došlo **k zrušeniu inštitútu uloženia blokovkej pokuty** a zavedeniu nového inštitútu uloženia pokuty rozhodnutím na mieste. Od 1. 10. 2014 nadobudla účinnosť ďalšia novela zákona o ERP, ktorou boli vykonané zmeny v ustanoveniach o administratívnoprávnej zodpovednosti za správne delikty podnikateľov. Touto novelou nastanú s účinnosťou od 1. 1. 2015 aj zmeny ohľadne pridelovania daňového kódu elektronickej registračnej pokladnice a technických požiadaviek na elektronickej registračnej pokladnici uvedené do používania od 1. 1. 2015.

Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice – súčasný právny stav

Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice ako hmotno-právny predpis upravuje podmienky používania elektronickej registračnej pokladnice na evidenciu tržieb na území Slovenskej republiky a postavenie a činnosť servisnej organizácie súvisiace s jej používaním. Vzťahuje sa **na fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá na základe oprávnenia na podnikanie predáva tovar alebo poskytuje službu, t. j. na podnikateľov a súčasne sa vzťahuje aj na podnikateľa s trvalým pobytom alebo sídlom mimo územia Slovenskej republiky, ak predáva tovar alebo poskytuje službu na území Slovenskej republiky.** Na základe uvedeného možno vymedziť pôsobnosť zákona o ERP aj negatívne tak, že ak je predajným miestom územie mimo Slovenskej republiky, na predaj tovaru alebo poskytovanie služieb sa zákon o ERP nevzťahuje. Neoddeliteľnou súčasťou zákona je vymedzenie základných pojmov v úvodných ustanoveniach, ktoré zamedzuje ich rozličnému výkladu. V súvislosti s povinnosťou zaevidovať prijatú tržbu z predaja tovaru alebo poskytnutia služby považujeme za dôležité poukázať na skutočnosť, že povinnosti evidovať tržby v ERP podliehajú iba služby označené v Štatistickej klasifikácii ekonomických činností uvedené v prílohe č. 1 zákona. Tieto služby sú vymedzené podľa vyhlášky Štatistického úra-

du Slovenskej republiky č. 306/2007 Z. z., ktorou sa vydáva Štatistická klasifikácia ekonomických činností. **Vymedzenie služieb pomocou štatistickej klasifikácie** bolo do zákona o ERP zakotvené s účinnosťou **od 1. 1. 2012.**⁵ Jedným z prostriedkov na elimináciu daňových únikov prostredníctvom

JUDr. Matúš Filo

je absolventom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Pôsobí ako odborný asistent na Katedre správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity

v Trnave a vyučuje predmet Finančné právo. Je riešiteľom grantových projektov a aktívne vystupuje na vedeckých konferenciách. Vo svojej publikačnej činnosti sa zameriava najmä na daňové právo a daňové úniky. V roku 2014 obhájil dizertačnú prácu, v ktorej sa zaoberal problematikou daňovej trestnej činnosti a prostriedkov trestného práva na jej elimináciu. Súčasne je advokátskym koncipientom.

elektronických registračných pokladníc je využívanie plomb. Elektronickej registračnej pokladnice musí umožňovať pridanie plomby tak, aby bez jej poškodenia nebol možný prístup k fiskálnej pamäti a ostatným častiam elektronickej registračnej pokladnice zabezpečujúcim jej správnu funkčnosť. Predmetnými opatreniami sa zamedzuje manipulácii s fiskálnou pamäťou, pretože akékoľvek zásahy by boli odhalené poškodením plomby. Základnou povinnosťou podnikateľa, ktorý predáva tovar alebo poskytuje službu vymedzenú v prílohe č. 1 zákona je **evidovať tržbu v elektronickej registračnej pokladnici** bez zbytočného odkladu po jej prijatí. Za tržbu sa považuje aj platba prijatá ako preddavok. Podľa § 3 ods. 3 zákona o ERP je podnikateľ povinný do elektronickej registračnej pokladnice bez zbytočného odkladu zaevidovať okrem prijatej tržby aj hotovosť, ktorú vloží do elektronickej registračnej pokladnice, pričom vyhotoví doklad označený slovom „VKLAD.“ Celková suma vložených hotovostí v ERP okrem prijatej tržby podľa § 3 ods. 3 zákona **nesmie presiahnuť sumu 20 eur.** Týmto opatrením sa výrazne zamedzilo prijímaniu tržby bez jej zaevidovania do ERP. Ak by celková suma vložených hotovostí v pokladnici okrem prijatej tržby podľa § 3 ods. 3 zákona presiahla sumu 20 eur, podnikateľ by sa dopustil správneho deliktu, za ktorý by daňový úrad alebo colný úrad uložil pokutu v rozpätí od 100 do 3 300 eur. Podnikateľ je povinný tržbu v elektronickej registračnej pokladnici nielen zaevidovať, ale po jej zaevidovaní **odovzdať kupujúcemu pokladničný doklad**, a to ihneď po jeho vytlačení. Pokladničný doklad sa vydáva aj v prípade úhrady faktúry alebo jej časti v hotovosti, pretože evidencii tržieb v pokladnici podlieha aj platba prijatá v hotovosti za účelom úhrady faktúry. V záujme informovania zákazníkov o tom, či od podnikateľa dostali pokladničný doklad spĺňajúci všetky zákonom ustanovené náležitosti je podnikateľ povinný na každom predajnom mieste **sprístupniť vyobrazenie pokladničného dokladu**, ktorý

vyhotovuje každou elektronickou registračnou pokladnicou a na ktorom je zvýraznený jej daňový kód, dátum, čas, celková suma platenej ceny a ochranný znak. Ak je na predajnom mieste umiestnených viac pokladníc toho istého typu, toto vyobrazenie pokladničného dokladu nemusí byť pri každej pokladnici. Vyobrazenie pokladničného dokladu je podnikateľ povinný sprístupniť tak, aby bolo pre kupujúceho jednoznačné, prehľadné, zrozumiteľné, ľahko prístupné a dobre čitateľné. Podnikateľ je pritom povinný na vytlačenie tlačových výstupov **používať pásku, na ktorej sa údaje uchovávajú po dobu piatich rokov** od konca kalendárneho roka, v ktorom boli vyhotovené. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že na evidenciu prijatej tržby je podnikateľ povinný **používať elektronickú registračnú pokladnicu, ktorá bola uvedená do prevádzky v súlade s § 7 zákona o ERP a súčasne spĺňa požiadavky zakotvené v § 4 zákona o ERP**. Možno používať len typ elektronickej registračnej pokladnice, na ktorý akreditovaná osoba⁶ vydala certifikát o splnení požiadaviek podľa zákona o ERP, ktorá je označená plombou, splňa technické požiadavky ustanovené osobitným predpisom⁷ a pre ktorú daňový úrad prideliť daňový kód elektronickej registračnej pokladnice. Elektronickú registračnú pokladnicu môže uvádzať do prevádzky len **servisná organizácia**. Na zabezpečenie prevádzky elektronickej registračnej pokladnice zákonodarca taxatívne ustanovuje povinnosti pre servisné organizácie, ktoré významne prispievajú k dodržiavaniu zákona o ERP. Jednou z povinností pre servisné organizácie je **zabezpečiť vykonanie opravy do 48 hodín** od nahlásenia poruchy alebo od odovzdania elektronickej registračnej pokladnice do opravy.

Zákonodarca v § 10 zákona o ERP zakotvil aj povinnosti pre podnikateľov a servisné organizácie **v prípade prerušenia prevádzky elektronickej registračnej pokladnice**. Ak podnikateľ nemôže použiť elektronickej registračnej pokladnice pre závažný dôvod, ktorý vznikol bez jeho zavinenia okrem výpadku elektrického napájania alebo internetového pripojenia, je povinný túto skutočnosť bez zbytočného odkladu nahlásiť servisnej organizácii. Podnikateľ je povinný bez zbytočného odkladu zaznamenať do knihy elektronickej registračnej pokladnice dôvod, dátum a čas prerušenia prevádzky ERP, dátum a čas nahlásenia poruchy servisnej organizácii a v prípade odovzdania pokladnice servisnej organizácii do opravy aj dátum a čas tohto odovzdania. Záznam potvrdzuje servisná organizácia, čím sa zo strany podnikateľa eliminovala možnosť uvádzať mylné informácie. Počas prerušenia prevádzky ERP je však podnikateľ povinný vyhotovovať v dvoch vyhotoveniach **paragón**, ktorý je náhradným dokladom namiesto pokladničného dokladu.

Správne delikty a sankcie podľa zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice

Účelom inštitútu právnej zodpovednosti je vo všeobecnosti zjednanie nápravy – odstránenie dôsledkov konania *contra legem* a nastolenie stavu, ktorý je v súlade s právom. Právna zod-

povednosť znamená uplatňovanie nepriaznivých právnych následkov stanovených právnou normou vo vzťahu k tomu, kto porušil právnú povinnosť. Jedným z druhov právnej zodpovednosti je administratívnoprávna zodpovednosť.⁸

Vzhľadom na množstvo povinností, ktoré zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice podnikateľom ustanovuje, zákonodarca vymedzil pre prípad, že by podnikateľ postupoval v rozpore s týmto zákonom v § 16a **správne delikty** a v § 16b **sankcie**, ktoré sa podnikateľom ukladajú. **Podnikateľ sa dopustí správneho deliktu** napríklad v prípade, ak nepoužije pokladnicu na evidenciu tržby, svojím zásahom vyradí pokladnicu z prevádzky, nemá knihu ERP umiestnenú na predajnom mieste, neoznačí tovar alebo službu tak, aby bolo možné predávaný tovar alebo poskytovanú službu jednoznačne určiť alebo pomenovať a odlišiť od iného tovaru alebo inej služby, neodovzdá kupujúcemu pokladničný doklad alebo paragón pri vrátení tovaru a reklamácií tovaru alebo služby, nevedie knihu elektronickej registračnej pokladnice, prípadne nesplní povinnosť sprístupniť vyobrazenie pokladničného dokladu. Sankcie sú ukladané vo forme pokút a sú určené prevažne rozpätím sadzieb od pevne ustanovenej dolnej hranice po pevne ustanovenú hornú hranicu. Ako príklad možno uviesť výšku pokuty za nesplnenie novozakotvenej povinnosti podnikateľa sprístupniť vyobrazenie pokladničného dokladu, za ktoré zákonodarca v § 16b ods. 1 písm. c) ustanovil výšku pokuty v rozpätí od 50 do 330 eur a za nezaevidovanie tržby v pokladnici a za neodovzdanie pokladničného dokladu z prijatej tržby, ktorú podnikateľ zaevidoval v pokladnici zákonodarca ustanovil v § 16b ods. 1 písm. a) daňovému úradu alebo colnému úradu povinnosť uložiť podnikateľovi pokutu od 330 do 3 300 eur. Právna úprava ustanovuje okrem uloženia pokuty aj **možnosť, prípadne povinnosť podať návrh na zrušenie živnostenského oprávnenia ako aj zákaz predávať tovar alebo poskytovať službu, ak podnikateľ nezaplatí pokutu v lehote splatnosti**. Kontrolu dodržiavania ustanovení zákona o ERP vykonáva daňový úrad, colný úrad, Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky alebo Kriminálny úrad finančnej správy miestnym zisťovaním upraveným v § 37 až 39 Daňového poriadku, ktorého výsledky sú podkladom pre ďalšie konanie o uložení pokuty. Pokutu za jednotlivé správne delikty však podnikateľovi ukladá výlučne **daňový úrad alebo colný úrad**. Ukladanie pokút podľa zákona o ERP je založené **na princípe obligatórnosti**, čo znamená, že daňový úrad alebo colný úrad je povinný uložiť pokutu za správny delikt vymedzený v § 16a zákona. Špecifikom zákona o ERP je **ukladanie pokút upravených v § 16b ods. 1 a 2 na mieste rozhodnutím**, prípadne postupom v zmysle Daňového poriadku. Pri ukladaní pokuty daňový úrad a colný úrad prihliada na závažnosť, trvanie a následky protiprávneho stavu, čo znamená, že sú povinné aplikovať kritériá správneho uváženia.⁹ Súčasne sú pri ukladaní pokuty za viaceré správne delikty povinné v zmysle ustálenej judikatúry aplikovať absorpčnú zásadu, t. j. uložiť pokutu za správny delikt najprísnejšie postihnuteľný, pretože pre ukladanie administratívnych sankcií platia analogicky zásady ukladania trestných sankcií.¹⁰

Kontrola dodržiavania ustanovení zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice – problémy aplikačnej praxe

Z praktického hľadiska sa miestnym zisťovaním preveruje aj **dodržiavanie § 3 ods. 3 zákona o ERP**, ktorý zakotvuje pre podnikateľa povinnosť bez zbytočného odkladu zaevidovať v elektronickej registračnej pokladnici okrem prijatej tržby aj hotovosť vloženú do elektronickej registračnej pokladnice. Ak podnikateľ túto povinnosť nesplní, dopustí sa správneho deliktu podľa § 16a písm. h) zákona, za ktorý daňový úrad alebo colný úrad uloží pokutu podľa § 16b ods. 1 písm. b) zákona v rozpätí od 100 do 3 300 eur. Pokutu za tento správny delikt daňový úrad alebo colný úrad neuloží, ak celková zistená suma vložených hotovostí v elektronickej registračnej pokladnici okrem prijatej tržby podľa § 3 ods. 3 zákona nepresiahne sumu 20 eur. Problém v aplikácii predmetných ustanovení nastáva v prípade, ak podnikateľ neumožní vykonanie kontroly zostatku peňažnej hotovosti v pokladnici. V tejto situácii daňový úrad alebo colný úrad nie je podľa zákona o ERP oprávnený uložiť pokutu za to, že podnikateľ nepreukázal stav hotovosti v pokladnici. Za uvedené konanie je však možné podnikateľa postihnúť v zmysle ustanovení Daňového poriadku. V tomto prípade sa podnikateľ dopustí správneho deliktu podľa § 154 ods. 1 písm. j) Daňového poriadku z dôvodu nesplnenia niektorej z povinností nepeňažnej povahy, medzi ktorú možno zaradiť povinnosť poskytnúť osobám uvedeným v § 17 ods. 1 zákona o ERP, t. j. daňovému úradu, colnému úradu, Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky alebo Kriminálnemu úradu finančnej správy, pomoc a súčinnosť potrebnú na účinné vykonanie miestneho zisťovania. Za tento správny delikt správca dane uloží v zmysle § 155 ods. 1 písm. e) Daňového poriadku pokutu od 60 eur do 3000 eur. Z predmetnej analýzy vyplýva, že **ak by podnikateľ neumožnil zamestnancovi kontrolného orgánu prekontrolovať celkovú sumu vložených hotovostí v pokladnici, právna úprava umožňuje postihnúť protiprávne konanie spočívajúce v neposkytnutí súčinnosti a vyvodíť administratívnoprávnu zodpovednosť podľa Daňového poriadku.**

Zmeny v právnej úprave používania elektronickej registračnej pokladnice účinné od 1. 10. 2014 a 1. 1. 2015

Zákonom č. 218/2014 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „novela“) sa s účinnosťou od 1. 10. 2014 a 1. 1. 2015 zmenili niektoré ustanovenia zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice. Zákon o ERP upravuje ukladanie pokuty rozhodnutím na mieste. Novelou zákona sa rozširuje ukladanie pokút o ustanovenie, podľa ktorého v prípade, ak daňový úrad alebo colný úrad neuloží pokutu rozhodnutím na mieste, postupuje podľa Daňového poriadku. Do prijatia

novely sa o zistení porušenia zákona spisovala podľa § 16b ods. 4 zápisnica o ústnom pojednávaní. V súčasnosti zákonodarca pracuje iba s pojmom zápisnica. Novelou sa zakotvila aj podmienka podania návrhu na zrušenie živnostenského oprávnenia pri každom ďalšom zistení osobitne závažného porušenia zákona, iba ak je preukázané, že došlo k tomuto porušeniu zákona krátením prijatých tržieb. Podľa zákona o ERP daňový úrad alebo colný úrad uloží podnikateľovi pokutu, ak podnikateľ poruší zákaz predávať tovar alebo poskytovať službu, na ktorú sa vzťahuje povinnosť používať elektronickej registračnej pokladnice a podá návrh na zrušenie živnostenského oprávnenia. Od 1. 10. 2014 je však podanie návrhu na zrušenie živnostenského oprávnenia podmienené predchádzajúcim označením predajného miesta o tomto zákaze. Od 1. 1. 2015 musia elektronickej registračnej pokladnice umožňovať on-line pripojenie s informačnými systémami finančnej správy, pričom podmienky on-line pripojenia ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo financií Slovenskej republiky. V zmysle prechodných ustanovení môže výrobca, dovozca alebo distribútor elektronickej registračnej pokladnice od 1. 1. 2015 uvádzať na trh len elektronickej registračnej pokladnice, ktorá bude umožňovať on-line pripojenie. Ak podnikateľovi vznikne povinnosť používať elektronickej registračnej pokladnice prvýkrát od 1. 1. 2015, je povinný používať pokladnicu, ktorá umožňuje on-line pripojenie. Na druhej strane podnikateľ, ktorý používal pokladnicu pred 1. 1. 2015 môže túto naďalej používať s tým, že pri jej výmene za novú je povinný ju vymeniť len za elektronickej registračnej pokladnice, ktorá bude umožňovať on-line pripojenie. Poslednou zmenou účinnou od 1. 1. 2015, ktorú prináša novela, je pridelenie daňového kódu elektronickej registračnej pokladnice ktorýmkoľvek daňovým úradom.

Pripravované zmeny zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice

Dňa 9. 7. 2014 vydal tlačový odbor Ministerstva financií Slovenskej republiky správu ohľadom pripravovaných zmien právnej úpravy používania elektronickej registračnej pokladnice, ktoré sú súčasťou balíka zmien obsahujúcich v novele zákona o dani z príjmov. Cieľom týchto zmien je zabrániť kráteniu prijatých tržieb pri predaji tovaru alebo pri poskytovaní služieb, ktoré doteraz nepodliehali evidencii na elektronickej registračnej pokladnici. Týmito zmenami by sa mal dosiahnuť vyšší výber daní. Súčasne sa očakáva zjednodušenie kontroly finančnej správy, v dôsledku ktorého sa dosiahne vyšší počet odhalených podvodov. Ministerstvo financií SR navrhuje **zavedenie virtuálnej registračnej pokladnice**, ktorá bude bezplatne prístupná on-line podnikateľom poskytujúcich vybrané služby. Používať by ju mohli lekári, veterinári alebo podnikatelia v ubytovacích službách. Virtuálna pokladnica bude zriadená v prostredí Finančného riaditeľstva SR a bude určená pre tých podnikateľov, ktorí vydajú menej ako tristo pokladničných dokladov v jednom kalendárnom mesiaci. Ďalším

návrhom je **zúženie rozsahu výnimiek na služby pri používaní elektronických registračných pokladníc. Navrhuje sa preto rozšíriť povinnosť používať pokladnicu aj na evidenciu tržieb napríklad u advokátov, notárov, lekárov a zubárov.** Zmeny by sa mali dotknúť aj certifikácie elektronických registračných pokladníc, ktorú by mal vykonávať Colný úrad Bratislava, pričom túto činnosť by mal poskytovať bezodplatne. Ministerstvo financií SR navrhuje taktiež sprísniť sankcie tak, že pri prvom opakovanom a pri každom ďalšom porušení zákona bude súčasne s pokutou uložený aj zákaz predaja tovaru alebo poskytovania služby v lehote až do 72 hodín.¹¹

Uvedené návrhy boli Ministerstvom financií SR predložené do pripomienkového konania, a preto možno dôvodne očakávať, že v blízkej budúcnosti sa bude **na advokátov** vzťahovať povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu na evidenciu prijatých tržieb.

Záver

Právna úprava používania elektronickej registračnej pokladnice zakotvuje nielen jednotlivé pojmy, ktorých definovaním sa zamedzuje nejednotnému výkladu, ale aj povinnosti pre podnikateľov, servisné organizácie, fyzické a právnické osoby nezapísané v registri servisných organizácií, výrobcov, dovozcov, distribútorov ako aj predajcov elektronických registračných pokladníc. Zákonodarca jednotlivými novelizáciami rozširuje okruh povinností pre subjekty vymedzené v zákone o používaní elektronickej registračnej pokladnice, čím reaguje na nové formy daňových únikov. V zákone sú súčasne zakotvené správne delikty a sankcie vo forme pokút, ktorými sa vyvodzuje administratívnoprávna zodpovednosť za porušenie jeho ustanovení. Posledné zmeny právnej úpravy nadobudli účinnosť 1. 10. 2014, pričom niektoré z nich nadobudnú účinnosť 1. 1. 2015. Neustály vývoj a zdokonaľovanie právnej úpravy potvrdzujú pripravované zmeny zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice, ktoré avizovalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky a ktoré by sa mali dotknúť aj advokátskeho stavu. ■

Použitá literatúra

Babjaková, E.: Analógia v oblasti správneho trestania. In *Justičná revue*. ISSN 1335-6461, 2012, roč. 64, č. 3, s. 343–348.

Čunderlík, L.: Finančno-právna zodpovednosť, finančno-právne delity a sankcie (sankcie v normách finančného práva). In *Papoušková, Z. a kol.: Finanční právo – věda, pedagogická disciplína a praxe*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o. p. s., 2012. s. 152–164. ISBN 978-80-87382-30-1.

Dubiellová, V. – Nižňanský, J.: Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014. 151 s. ISBN 978-80-8168-020-5.

Filo, M.: Administratívnoprávna zodpovednosť podľa Daňového poriadku. In *Teória a prax verejnej správy*. časť 1. Zborník

príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie „Teória a prax verejnej správy“ organizovanej pri príležitosti 15. výročia založenia Fakulty verejnej správy. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Fakulta verejnej správy, 2013. s. 288–295. ISBN 978-80-8152-057-0.

Mastihubová, P.: Zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice s komentárom. In *Poradca*. ISSN 1335-1583, 2012, č. 1, s. 182–232.

<https://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=84&NewsID=743> (stiahnuté dňa 6. 9. 2014)

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžf/9/2010 z 16. 2. 2011

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžp/16/2011 z 30. 5. 2011

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžf/44/2011 z 19. 10. 2011

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/80/2011 z 29. 10. 2012

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/1/2013 z 30. 1. 2014

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III ÚS 2310/2010-38 z 25. 8. 2010

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 21/04

Poznámky

- 1 Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-0024-12.
- 2 Elektronická registračná pokladnica je podľa § 2 zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice elektronickej registračné zariadenie vybavené prevádzkovou pamäťou, vstavaným registračným programom, fiskálnou pamäťou, zobrazovacím zariadením pre zákazníka, hodinami, klávesnicou a tlačiarňou, ktoré tvoria jeden funkčný celok, prípadne počítač s vlastným registračným programom a so samostatnou fiskálnou pamäťou.
- 3 K zmenám v právnej úprave správnych deliktov a sankcií bližšie pozri: Filo, M.: **Administratívnoprávna zodpovednosť podľa Daňového poriadku**. In *Teória a prax verejnej správy*, časť 1. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie „Teória a prax verejnej správy“ organizovanej pri príležitosti 15. výročia založenia Fakulty verejnej správy. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Fakulta verejnej správy, 2013. s. 288–295.
- 4 Uvedené zmeny boli zakotvené zákonom č. 361/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovom mieste a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov

- 5 Dubielová, V. – Nižňanský, J.: **Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice, zákon o obmedzení platieb v hotovosti – komentár**. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 18.
- 6 Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice v súvislosti s akreditovanou osobou odkazuje na zákon č. 505/2009 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 7 Uvedenými osobitnými predpismi sú nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 308/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody pre elektrické zariadenia, ktoré sa používajú v určitom rozsahu napätia v znení nariadenia vlády č. 449/2007 Z. z. a nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 194/2005 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite v znení nariadenia vlády č. 318/2007 Z. z.
- 8 Čunderlík, L.: **Finančno-právna zodpovednosť, finančno-právne delity a sankcie (sankcie v normách finančného práva)**. In Papoušková, Z. a kol.: Finanční právo – věda, pedagogická disciplína a praxe. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o. p. s., 2012, s. 152.
- 9 K správnej úvahe a rozhodnutiu o uložení pokuty bližšie pozri: rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sžp/16/2011, 2Sžf/9/2010, 5Sžf/80/2011, 5Sžf/1/2013.
- 10 K absorpčnej zásade a rozhodnutiam o ukladaní pokút bližšie pozri: rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sž/68/2004, 8Sžo/147/2008, 5Sž/21/2010, 2Sžf/9/2010, 2Sžf/44/2011 a 5Sžf/1/2013, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III ÚS 2310/2010-38 z 25. 8. 2010 ako aj Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 21/04.
K uvedenej problematike pozri aj Babjaková, E.: **Analógia v oblasti správneho trestania**. In Justičná revue. 2012, roč. 64, č. 3, s. 343–348.
- 11 <https://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=84&NewsID=743> (stiahnuté dňa 6. 9. 2014)

JUDr. Matúš Filo, PhD.

Seminár o americkom práve pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov z Čiech a zo Slovenska

organizujú

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute

a Česká advokátska komora v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou

30. novembra – 5. decembra 2014

Miesto konania: TELČ, Česká republika

Cieľom seminára je predstaviť americký právny a podnikateľský systém. Lektori sa budú venovať praktickým otázkam výkonu povolania vrátane etiky, poskytovania právnych porád klientom a vzťahom s protistranou. Súčasťou seminára sú aj neformálne večerné stretnutia a diskusia o aktuálnych otázkach výkonu povolania.

Podmienkou účasti je plynulá znalosť anglického jazyka slovom aj písmom. Seminár bude v angličtine a po jeho absolvovaní dostanú účastníci certifikát. Pri posudzovaní prihlášok sa bude brať do úvahy **status uchádzača** (prednosť majú mladí advokáti, resp. podľa zápisu starší koncipienti). Počet miest vyhradených pre SAK je obmedzený. Česká advokátska komora uprednostní uchádzačov, ktorí sa na seminári zúčastňujú prvý raz.

Registračný poplatok (zahŕňa účasť na seminári, ubytovanie, raňajky a obed)

mladí advokáti: 3 000 Kč

advokátski koncipienti: 1 500 Kč

Každý účastník si **sám hradí dopravu** do Telče a späť.

Registračný poplatok sa platí až po potvrdení účasti Českej advokátskej komore na základe vyplnenia záväznej prihlášky. Tlačivo záväznej prihlášky pošle odbor medzinárodných vzťahov každému prijatému účastníkovi po termíne doručenia prihlášok a ich vyhodnotení.

UPOZORNENIE: Zaplatený poplatok, ktorý je nižší ako reálne náklady na seminár, sa pri neúčasti bez závažných dôvodov oznámených Českej advokátskej komore najmenej 3 dni pred konaním seminára NEVRACIA! V prípade nároku na vrátenie bude poplatok znížený o bankové poplatky pri prevode zo zahraničia.

Termín doručenia záväzných prihlášok: 4. november 2014

Bližšie informácie: odbor medzinárodných vzťahov SAK (Mgr. Lucia Strečanská), 02/204 227 44, lackovicova@sak.sk

Obnova konania pre rozpor s rozhodnutím súdneho dvora

JUDr. Milan Hlušák

Príspevok sa zaoberá prípustnosťou obnovy konania z dôvodu rozporu napadnutého právoplatného rozhodnutia s rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie. Poukazuje na existujúcu prax slovenských súdov, ktoré tento dôvod spájajú predovšetkým s rozhodnutiami Súdneho dvora o prejudiciálnych otázkach. Tento postup podľa autora príspevku však nie je správny. Autor sa v príspevku preto snaží nasvietiť alternatívny výklad tohto dôvodu obnovy konania.

Je danosťou nášho právneho poriadku, že je založený na nejasných normách, ktoré pripúšťajú viacero výkladov. Je danosťou ľudskej reči, že „žiadne slovo nenesie vo všetkých situáciách jedinú, určitú myšlienku, a nič nie je bežnejšie, ako používať slová v obraznom význame. Skoro všetky slovné spojenia obsahujú slová, ktoré, vnímajúc ich striktný zmysel, môžu niesť význam odlišný od očividného zámeru.“¹ Je danosťou nášho zákonodarcu, že nie vždy zväží, či slová zákona skutočne lícuju s jeho zmyslom. Je danosťou nás právnikov vidieť alternatívny výklad zväčša tam, kde ho niet, a naopak, tam, kde je, ho nezbadat'. Je danosťou našich súdov, že alternatívne pohľady nie vždy zvažujú.

Ustanovenie § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p.² je práve takouto jasne nejasnou (alebo nejasne jasnou) normou, ktorá pripúšťa viacero alternatívnych výkladov. Obnova konania pre rozpor s rozhodnutím Súdneho dvora Európskych spoločenstiev³ – pár slov, ktoré sa na prvý pohľad zdajú jednoznačné. Skutočnosť je ale trochu iná. V čom má tento rozpor spočívať? Môže ísť o rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora? Kedy sa účastník o rozpore dozvie? Cieľom tohto článku je zaoberať sa práve týmito otázkami a pokúsiť sa nájsť na ne odpoveď.

I. Pohľad únieového práva

Prvou, a možno základnou otázkou je, aké rozhodnutie mal zákonodarcu na mysli. Ide o akékoľvek rozhodnutie Súdneho dvora, alebo len o rozhodnutie, ktoré sa vecne aj personálne týka konania, o obnovu ktorého ide? Pozrime sa najprv, či nám pri hľadaní odpovede dokáže pomôcť únieové právo, t. j. právo Európskej únie.

Všetci iste vieme, že vnútroštátne právo treba čítať tak, aby bolo v čo najväčšej možnej miere kompatibilné s právom únieovým.⁴ V našom prípade ale únieové právo o potrebe umožniť obnovu konania pre rozpor s únieovým právom mlčí. Toto mlčanie však Súdny dvor interpretuje jednoznačne. V rozhodnutí *Kapferer* totiž uviedol, že únieové právo „neprikazuje vnútroštátnemu súdu, aby ... zrušil (právoplatné súdne rozhodnutie), ak sa ukáže, že je v rozpore s právom Spoločenstva.“⁵ Súdny dvor dôvodil, že „na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými.“⁶

1 Najvyšší súd Spojených štátov, *McCulloch v. Maryland* – 17 U.S. 316 (1819). Neoficiálny preklad autora.

2 „Právoplatný rozsudok môže účastník napadnúť návrhom na obnovu konania, ak ... je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskych spoločenstiev alebo iného orgánu Európskych spoločenstiev.“

3 V súčasnosti je správnym názvom tohto súdu Súdny dvor Európskej únie. V ďalšom texte pre prehľadnosť používame už len pojem Súdny dvor, ktorý pre účely tohto článku (ak z kontextu nevyplýva niečo iné) zahŕňa všetky 3 sudy Európskej únie, t. j. Súdny dvor, Všeobecný súd ako aj Súd pre verejnú službu.

4 *Vid'* napr. Rozsudok Súdneho dvora z 28. januára 2010 vo veci *Uniplex (UK) Ltd*, C-406/08, bod 45: „V rámci vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa preberá smernica, sú vnútroštátne sudy povinné vykladať tieto vnútroštátne

ustanovenia v čo najväčšej miere s ohľadom na znenie a účel predmetnej smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok.“ (zvýraznenie pridané)

5 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. marca 2006 vo veci *Kapferer*, C-234/04, bod 24 (zvýraznenie pridané)

6 *Id.*, bod 20

7 *Vid'* napr. Rozsudok Súdneho dvora z 13. marca 2007 vo veci *Unibet*, C-432/05, bod 43: „Procesné náležitosti týkajúce sa žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Spoločenstva, nesmú byť menej výhodné ako predpisy týkajúce sa podobných žalôb vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a nesmú spôsobovať, aby bol výkon práv vyplývajúcich z právneho poriadku Spoločenstva prakticky nemožný alebo príliš ťažký (zásada efektivity).“

8 R 105/1998 (zvýraznenie pridané)

9 II. ÚS 161/2012

10 Najvyšší súd ČR, sp. zn. 29 Cdo 269/2008 (zvýraznenie pridané)

11 *Vid'* napr. R 2/1983 (Stano-visko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky, Cpj 67/82): „Dôvodom pre povolenie obnovy konania v zmysle ustanovenia § 228 ods. 1 písm. a) o. s. p. môže byť neskoršie rozhodnutie príslušného orgánu, ktoré odchylnie rieši predbežnú otázku, ak išlo o prípad, v ktorom bol súd pri pôvodnom rozhodovaní viazaný rozhodnutím iného orgánu (§ 135 ods. 1), alebo o prípad, v ktorom súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z rozhodnutia vydaného skôr príslušným

Jedno upozornenie – Súdny dvor pripomína, že síce únieové právo neprikazuje prelomiť zásadu *res iudicata*, no ak vnútroštátny poriadok umožňuje takéto prelomenie z *vnútroštátnych* dôvodov, potom to musí umožniť aj z dôvodov *únieových*. Zásada ekvivalencie si totiž vyžaduje, aby právne prostriedky ochrany práv vyplývajúce z únieového práva neboli menej výhodné, ako prostriedky na ochranu práv vyplývajúce z práva vnútroštátneho.⁷ Inými slovami, ak národné právo povoľuje obnovu konania pre rozpor s vnútroštátnym rozhodnutím, musí byť obnovu konania povolená aj pre rozpor s rozhodnutím Súdneho dvora. Tento záver nás tak logicky vedie k ďalšej otázke – umožňuje slovenské právo obnovu konania pre rozpor rozhodnutia s iným rozhodnutím národných súdov?

Odpoveď je tu jasná – § 228 ods. 1 písm. a) O. s. p. obnovu konania pre rozpor s iným vnútroštátnym rozhodnutím umožňuje. Ale pozor – nie s akýmkoľvek. Judikatúra jasne určila, že musí ísť o také rozhodnutie, ktoré s vecou vecne a personálne súvisí. To, že sa objaví iné rozhodnutie, kde iný súd *obdobnú* vec posúdi *inak*, na obnovu konania nestačí. Platí totiž, že iný „právny názor na výklad zákona vyslovený iným orgánom (Ústavným súdom, ministerstvom a pod.) než procesným súdom, ktorý prerokoval vec v rámci svojej právomoci, nie je spôsobilým dôvodom obnovy konania.“⁸ „Obnova konania preto neprichádza do úvahy v prípadoch nesprávneho právneho posúdenia veci. Takéto pochybenia sa dajú napraviť v rámci dovolania, prípadne mimoriadneho dovolania alebo aj v konaní o sťažnosti pred ústavným súdom postupom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.“⁹ „Rozhodnutie v inej právnej veci nie je (teda) samo osebe dôvodom na povolenie obnovy konania.“¹⁰ Dôvodom obnovy konania § 228 ods. 1 písm. a) O. s. p. tak v podstate môžu byť len rozhodnutia o predbežných otázkach podľa § 135 ods. 1 a 2 O. s. p. Napríklad, ak súd bol v pôvodnom konaní viazaný rozhodnutím o správnom delikte a po právoplatnosti bolo toto rozhodnutie zmenené. Alebo, ak si súd sám posúdil predbežnú otázku, o ktorej patrilo rozhodnúť inému orgánu, a následne, po právoplatnosti tento iný orgán rozhodol *inak*.¹¹

Ako vidieť, naše národné právo neumožňuje obnoviť konanie pre rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím, ale len s takým, kde existuje určité vecné a personálne prepojenie s konaním, ktoré sa má obnoviť. Ak teda vnútroštátne právo neumožňuje obnoviť konanie aj v iných prípadoch, potom to v zmysle zásady ekvivalencie od Slovenskej republiky nevyžaduje ani právo únieové.

Jedinou naozajstnou výnimkou, kedy Súdny dvor zakotvil povinnosť prelomiť zásadu *res iudicata* je situácia, keď vnútroštátny súd rozhodne vec, ktorá nepatrí do jeho kompetencie, ale do kompetencie orgánu Európskej únie. Túto argumentačnú líniu Súdny dvor založil v rozhodnutí *Lucchini*.¹² Srdcom tohto prípadu bola výlučná právomoc Európskej komisie rozhodovať o vyplatení štátnej pomoci. Komisia rozhodla o nevyplatení, taliansky súd (ktorý takú kompetenciu nemal), naopak, o vyplatení. Ak by vnútroštátny súd rozhodol vec, ktorá nebola v jeho právomoci, a potom by sa spoliehal na zásadu *res iudicata*, výlučná právomoc komisie by bola úplne zmarená. Únieové právo preto v takom prípade obnovu konania vyžaduje – pôjde teda o prípady, ako hovorí náš ústavný súd, keď „vnútroštátny súd zjavne prekročí rozsah právomocí, ktorý mu je priznaný pôsobením európskeho práva v rámci vnútroštátneho ústavného poriadku najmä tým, že si prisvojí právomoc, ktorá je zverená iným orgánom Európskej únie.“¹³ Súdny dvor však vzápätí dodáva, že rozsudok vo veci *Lucchini* je veľmi špecifickou výnimkou, ktorej cieľom nie je spochybniť záver, že únieové právo v zásade nevyžaduje prelomenie zásady *res iudicata*.¹⁴ Vec *Lucchini* v žiadnom prípade nesmeruje „k erózii alebo oslabeniu zásady *res iudicata*.“¹⁵

Z uvedeného vyplýva, že únieové právo vyžaduje od slovenského práva, aby umožnilo obnovu konania len v jednom jedinom prípade – ak vnútroštátny súd *oberie* o kompetenciu orgán Európskej únie. Nevyžaduje, aby bola nariadená obnovu konania pre rozpor pôvodného rozhodnutia s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora.¹⁶

JUDr. Milan Hlušák

je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského (2003). V minulosti niekoľko rokov pôsobil v telekomunikačnom a bankovom sektore

a taktiež aj ako rozhodca na rozhodcovskom súde. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient; venuje sa najmä problematike procesného práva, telekomunikačného práva a ochrany súkromia. Pôsobí taktiež ako pedagóg na Slovenskej technickej univerzite, Fakulta elektrotechniky a informatiky, kde vyučuje predmet Telekomunikačné právo.

II. Vnútroštátny pohľad

Striktný jazykový výklad § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. by mohol zvädzať k záveru, že môže ísť o rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora. Na charakter rozhodnutia totiž zákon žiadne podmienky nekladie. Na druhej strane ale platí, ako uvádza náš ústavný súd, že súd „nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy).“¹⁷ Otázkou teda je, či si účel § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p., jeho systematická súvislosť alebo ústavne konformný výklad vyžadujú, aby sme sa od striktného jazykového výkladu odklonili.

Pozrime sa najprv na účel normy. Samotná norma nám o svojom účele veľa nepovie. O tom nám ale čo-to môže prezradiť jej vznik. Norma bola do slovenského právneho poriadku zaradená zákonom č. 384/2008 Z. z. Dôvodová správa normu odôvodňuje výlučne už spomenutým rozsudkom *Lucchini*. Ten je však veľmi špecifický a týka sa len prípadu, ak vnútroštátny súd zasiahne do kompetencie orgánu Európskej únie. Rozsudok *Lucchini* tak neumožňuje napadnúť rozhodnutie pre rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím. Dôvodová správa potrebu novelizácie okrem prípadu *Lucchini* neodôvodnila nijako inak. Z toho možno vyvodiť, že cieľom novely bolo umožniť obnovu konania len v prípadoch analogických s vecou *Lucchini*. Z pohľadu účelu by sa teda § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. mal čítať reštriktívne.

Pokiaľ ide o systematické súvislosti, tie sú, domnievame sa, tiež pomerne jasné. Neumožňujú obnoviť konanie pre rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím. Zo systematických súvislostí celého § 228 ods. 1 O. s. p. totiž jednoznačne vyplýva, že dôvodom na obnovu konania sú *len* také dôkazy, skutočnosti, rozhodnutia, trestné činy či rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré majú priamy vecný i personálny súvis s napadnutým rozhodnutím. Niet preto rozumného argumentu, prečo by sa práve písmeno e) tohto zákonného ustanovenia malo od tohto systému odkláňať a umožňovať obnovu konania aj z dôvodov, ktoré nemajú ani s účastníkmi a ani s predmetom sporu nič spoločné. Ani písmeno a) tohto ustanovenia nehovorí o tom, že sa má týkať len rozhodnutí, ktoré s vecou vecne i personálne súvisia. Ustálená judikatúra, ako bolo uvedené vyššie, však zaujala jasný a presvedčivý názor, že takýto súvis musí existovať. Niet racionálneho dôvodu, prečo by sa rovnaké zmýšľanie ako pri písmene a) nemalo použiť aj pri písmene e).

A čo na to všetko požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov? Máme za to, že ani tá neumožňuje obnovu pre rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora. V opačnom prípade by si stačilo počkať (hoc aj 10 rokov) na *vyhovujúce* rozhodnutie Súdneho dvora, a potom požadovať obnovu konania. Aká by tu ale bola právna istota účastníkov, ktorí spor právoplatne vyhrali? Neostávalo by im nič iné, iba *dúfať*, že sa Súdny dvor už nikdy nebude zaoberať obdobnou vecou (s pôvodom možno niekde v Litve či Portugalsku). Nič by nebolo definitívne rozhodnuté, žiadny súdny spor by nebol definitívne skončený. Riadne opravné prostriedky by úplne stratili svoj význam. Takýto scenár je prinajmenšom *znepokojujúci* a treba ho odmietnuť. Je totiž potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika je právny štát, ktorý rešpektuje princíp právnej istoty. Jednou zo záruk tohto princípu je „nezmeniteľnosť a záväznosť rozhodnutia, ktoré nadobudlo právoplatnosť.“¹⁸ Zásadu nezmeniteľnosti právoplatného rozhodnutia, t. j. zásadu *res iudicata*, je preto možné narušiť len „mimoriadne a výnimočne.“¹⁹ Takýmto povoleným prípadom prelomenia uvedenej zásady je síce aj obnova konania, ale vzhľadom na to, že ide o zásah do princípu právnej istoty, je „namieste doslovná (skôr *reštriktívna*) aplikácia príslušných ustanovení pri výklade prípustnosti a dôvodnosti obnovy konania.“²⁰ Práve takýto reštriktívny výklad by sa mal zvoliť aj pri posudzovanej norme.

Túto potrebu podčiarkuje aj fakt, že obnova konania podľa § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. nie je časovo nijako limitovaná. Náš ústavný súd hovorí, že „právna úprava, ktorá umožňuje bez časového obmedzenia zasahovať do právoplatných rozhodnutí ... je v materiálnom právnom štáte neakceptovateľná, pretože je v rozpore s princípom právnej istoty a ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok, ktorý tvorí neodmysliteľnú súčasť princípov právneho štátu zarúčených prvou vetou čl. 1 ods. 1 Ústavy.“²¹ Ústava pritom v článku 152 ods. 4 prikazuje všetkým, ktorí aplikujú právne predpisy, aby v prípade, ak by aplikácia normy mohla vyvolať ústavnoprávne pochybnosti, či dokonca porušiť ústavné princípy, použili taký výklad, aby sa týmto pochybnostiam a porušeniu predišlo. Otázka aplikácie § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. je práve takýto prípad

orgánom (§ 135 ods. 2). Takisto môže byť dôvodom obnovy konania rozhodnutie príslušného orgánu o predbežnej otázke, ak išlo o prípad, v ktorom si súd sám v súlade s ustanovením § 135 ods. 2 vyriešil predbežnú otázku, pretože vychádzal zo zistenia, že o tejto otázke príslušný orgán dosiaľ nerozhodol, ak sa potom zistí, že tento príslušný orgán svojím kedykoľvek vydaným rozhodnutím vyriešil uvedenú otázku odchyľne.“

12 Rozsudok Súdneho dvora z 18. júla 2007 vo veci *Lucchini*, C-119/05

13 II. ÚS 501/2010

14 *Vid'* Rozsudok Súdneho dvora z 3. septembra 2009 vo veci *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, bod 25.

15 Návrhy generálneho advokáta vo veci *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, bod 55.

16 Súdny dvor vo veci *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, umožnil prelomiť zásadu *res iudicata* ešte v jednom prípade—nešlo však o klasický zásah do uvedenej zásady vo forme obnovy konania, preto ho v tomto článku detailne neanalyzujeme. Jednalo sa o prípad, kedy pôvodné právoplatné rozhodnutie v daňovom spore stanovilo, že určitá zmluva medzi účastníkmi je platná. Toto právoplatné rozhodnutie, ktoré malo charakter akéhosi predbežného rozhodnutia, sa tak stalo záväzným pre daňové konania s tým istým účastníkom v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach. Vnútroštátny súd položil prejudiciálnu otázku, či je povinný v nadväzujúcich daňových konaniach rešpektovať právoplatné rozhodnutie, aj keď je v rozpore s únieovým právom.

Nešlo teda o spochybenie pôvodného rozhodnutia a otvorenie predchádzajúcich zdaňovacích období, ale len o otázku, či sa súd môže v nasledujúcich obdobiach od právoplatného rozhodnutia odkloniť. Súdný dvor odpovedal kladne. Dodal však, že sa to týka len zdaňovacích období, ktoré ešte neboli právoplatne skončené.

17 III. ÚS 341/07

18 Najvyšší súd SR,
sp. zn. 3 Obo 138/2009

19 I. ÚS 128/2010

20 II. ÚS 161/2012
(zvýraznenie pridané)

21 PL. ÚS 21/08

22 I. ÚS 18/95

23 Najvyšší súd SR,
sp. zn. 3 Cdo 98/2011

24 Z pohľadu Súdneho dvora Európskej únie by išlo predovšetkým o prípady, kedy ako Všeobecný súd rozhoduje o žalobách proti rozhodnutiam Európskej komisie alebo iných orgánov Európskej únie.

25 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. novembra 2010 vo veci *Pohotovost*, C-76/10, bod 60

26 Návrhy generálneho advokáta vo veci *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, bod 55.

– výklad, podľa ktorého by bolo možné obnoviť konanie pre rozpor s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora (a tým v podstate bez akéhokoľvek časového obmedzenia), nielenže vyvoláva pochybnosti čo do jeho súladu s princípom právnej istoty, ale k porušeniu tohto princípu priamo smeruje. Tomuto porušeniu sa pritom dá ľahko vyhnúť, reštriktívnym výkladom, na ktorý nabáda aj náš ústavný súd. Nie je totiž možné zákon uplatňovať tak, aby došlo k porušeniu ústavných princípov „len z dôvodu legislatívnej nejasnosti textu, ktorú možno odstrániť výkladom v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy.“²²

Na základe uvedeného sme dospeli k záveru, že § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. treba čítať reštriktívne tak, že sa vzťahuje na rozpor len s takým rozhodnutím Súdneho dvora, kde existuje určité vecné a personálne prepojenie s konaním, ktoré sa má obnoviť. Tento záver nás však privádza k ďalšej podstatnej otázke – kedy vlastne aplikácia posudzovanej normy reálne prichádza do úvahy? Existuje vôbec prípad, kedy sa rozhodnutie Súdneho dvora vecne a personálne týka vnútroštátneho konania? V ďalšej časti sa preto zameriame práve na túto otázku.

III. Tak teda kedy?

Keď sa *prvoplánovo* pozrieme na § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p., napadne nám, že sa vzťahuje na situácie, kedy si národný súd vyloží únieové právo inak ako Súdny dvor. Na prvý pohľad by sa teda zdalo, že posudzovaná norma smeruje k rozhodnutiam Súdneho dvora v prejudiciálnych otázkach. Ako sme však uviedli vyššie, malo by ísť len o také rozhodnutie, ktoré vecne a personálne súvisí s konaním, ktoré sa má obnoviť. A tu narážame na problém. Prejudiciálna otázka (ak má mať vecný a personálny súvis) sa totiž rieši počas pôvodného konania, nie až po jeho právoplatnom skončení. Ak konajúci súd v pôvodnom konaní odpoveď Súdneho dvora na jeho prejudiciálnu otázku nakoniec nerešpektuje, tento nedostatok treba odstrániť ešte počas pôvodného konania, a to riadnymi, prípadne mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Obnova konania tu preto neprichádza do úvahy. „Návrhom na obnovu konania sa (totiž) nemožno domáhať nápravy prípadných ... nesprávností procesnej povahy.“²³ Kedy ale potom prichádza § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. vôbec do úvahy, ak vylúčime jeho aplikáciu v súvislosti s prejudiciálnymi otázkami zodpovedanými Súdny dvorom v iných, nesúvisiacich konaniach?

Odpoveď nám dáva už spomenutá dôvodová správa. Pôjde o prípady analogické s vecou *Lucchini*, teda o prípady, keď vnútroštátny súd *oberie* svojim rozhodnutím Súdny dvor alebo iný orgán Európskej únie o jeho kompetenciu. Inými slovami – pôjde o prípady, kedy Súdny dvor nekoná len ako *vykladateľ* únieového práva, ale kedy má právomoc vec aj meritórne posúdiť.²⁴ Zdá sa preto, že rozhodnutia Súdneho dvora o prejudiciálnych otázkach by sa mali z aplikácie § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. vylúčiť. Pri tých totiž môže Súdny dvor „vykladať (len) všeobecné kritériá používané normotvorcom ... Naopak, nemôže sa vyjadriť k uplatňovaniu týchto všeobecných kritérií na osobitnú (situáciu), ktorú musí skúmať (vnútroštátny súd) v závislosti od okolností vlastných konkrétnemu prípadu.“²⁵

Sumarizujúc uvedené možno uzavrieť, že § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. by sa mal vzťahovať len na prípady analogické s vecou *Lucchini* a nie na prípady prejudiciálnych konaní. Nasvedčujú tomu najmä tieto skutočnosti:

- (1) Súdny dvor vyžaduje prelomiť zásadu *res iudicata* len v prípade, ak vnútroštátny súd zasiahol do kompetencie orgánu Európskej únie (*Lucchini*);
- (2) výnimku povolenú Súdny dvorom vo veci *Lucchini* treba vykladať reštriktívne. *Lucchini* v žiadnom prípade nesmeruje „k erózii alebo oslabeniu zásady *res iudicata*“;²⁶
- (3) dôvodom zavedenia § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. bola výlučne vec *Luchini*. Z dôvodovej správy jasne vyplýva snaha, aby nové zákonné ustanovenie riešilo práve analogické prípady. Zámer, aby nové ustanovenie dopadalo aj na iné situácie, nemožno z dôvodovej správy vyvodiť;
- (4) obnoviť konanie pre rozpor pôvodného rozhodnutia s akýmkoľvek rozhodnutím Súdneho dvora by bolo celkom zjavne v rozpore s princípom právnej istoty. Ustálená judikatúra práve v záujme zachovania právnej istoty vyvodila, že medzi pôvodným konaním a rozhodnutím, ktoré je dôvodom na obnovu konania, musí existovať určitý vecný a personálny

súvis. To, že sa objaví *iné* rozhodnutie, kde iný súd *obdobnú* vec posúdi *inak*, na obnovu konania nestačí;

- (5) pri výklade prípustnosti a dôvodnosti obnovy konania je namieste reštriktívna aplikácia zákona.²⁷

27 Vid' II. ÚS 161/2012.

IV. Reálna situácia na Slovensku

Vyššie uvedený záver, že § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. by sa mal vzťahovať len na prípady analogické s vecou *Lucchini* a nie na prípady prejudiciálnych konaní, zdá sa, zatiaľ sudy na Slovensku nielenže neakceptovali, ale ani nezvažovali. A to aj napriek tomu, že aplikácia § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. sa využíva pomerne hojne, najmä v spotrebiteľských veciach. Keď sa totiž pozrieme na viaceré rozhodnutia slovenských súdov, vidíme, že § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. aplikujú výlučne v prípadoch rozporu s rozhodnutím Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke. Ako sme vysvetlili vyššie, tento postup nepovažujeme za správny. Predmetná norma na prejudiciálne otázky nedopadá. Navyše, mnohé sudy nielenže tento nesprávny výklad aplikujú, ale k tejto nesprávnosti pridávajú aj ďalšie chyby.

Pozrime sa napríklad na rozhodnutie Okresného súdu Rožňava z 20. decembra 2013, sp. zn. 10C/581/2012.²⁸ O čo v spore išlo? Navrhovateľka obnovy uzavrela so spoločnosťou EX CREDIT lízingovú zmluvu na motorovú pílu. Pre prípad, že navrhovateľka nebude lízing hrať riadne a včas, bola dohodnutá zmluvná pokuta 0,25 % denne zo sumy omeškania. Navrhovateľka neuhradila žiadnu splátku. Preto ju spoločnosť EX CREDIT zažalovala. Súd žalobe vyhovel a zaviazal navrhovateľku zaplatiť aj zmluvnú pokutu. Po vyše štyroch rokoch navrhovateľka podala návrh na obnovu konania. Ako dôvod uviedla rozpor právoplatného rozhodnutia s rozhodnutiami Súdneho dvora vo veciach *Oceáno Grupo Editorial SA*, C-240/98 až C-244/98, a *Cofidis SA*, C-473/00. Okresný súd obnovu povolil s odôvodnením, že tento rozpor existuje, pretože pôvodný súd „nev्यvodil ... žiadne právne závery ohľadom toho, či priznaná zmluvná pokuta je prijateľnou zmluvnou podmienkou v zmluve o finančnom prenájme.“

Domnievame sa ale, že už keď sa Okresný súd (nesprávne) rozhodol hľadať rozpor s rozhodnutiami, ktoré nesúvisia s pôvodným konaním vecne ani personálne, mal sa aspoň dôslednejšie zaoberať otázkou tohto rozporu. Rozhodnutia Súdneho dvora, na ktoré sa Okresný súd odvoláva, sa týkajú otázky, či vnútroštátne právo môže zakázať súdu, aby *ex offio* skúmal prijateľnosť zmluvnej podmienky. Slovenské právo ale nič také nezakazuje. Práve naopak, podľa § 153 ods. 3 O. s. p. sa sudy spotrebiteľskými otázkami môžu zaoberať aj bez návrhu. Ani keby sa pôvodný súd neprijateľnosťou nezaoberal vôbec, resp. keby sa ňou zaoberal, ale s nesprávnym záverom, nemôže ísť o rozpor s predmetnou európskou judikatúrou. Takýto prípadný nedostatok nemožno odstraňovať prostredníctvom obnovy konania, pretože, ako už bolo uvedené, „návrhom na obnovu konania sa nemožno domáhať nápravy prípadných pochybení pri právnom posudzovaní veci alebo nesprávností procesnej povahy.“²⁹ Iná situácia by bola, samozrejme, ak by sa uvedené rozhodnutia Súdneho dvora týkali prijateľnosti zmluvnej pokuty. Touto otázkou sa však tieto rozhodnutia vôbec nezaobierajú. Preto pôvodné rozhodnutie s nimi ani nemôže byť v rozpore. Rozpor nemožno chápať abstraktne, ale musí sa prejavíť v konkrétnom posúdení – t. j. ak je konkrétne posúdenie vnútroštátnym súdom v rozpore s konkrétnym posúdením Súdny dvorom. A tu práve narážame na už spomenutý problém – rozhodnutia Súdneho dvora o prejudiciálnych otázkach nie sú nikdy konkrétne, pretože sa týkajú len výkladu všeobecných kritérií. Súdny dvor preto nikdy v rámci prejudiciálnej otázky nepovie, či konkrétna výška zmluvnej pokuty je alebo nie je prijateľná. Nešlo by už totiž o *prejudiciálnu* otázku, ale o *meritórne* rozhodnutie.

Ďalším problémom, pred ktorým Okresný súd stál, bol časový aspekt. Navrhovateľka sa bránila rozhodnutiami Súdneho dvora vydanými ešte *pred* právoplatným skončením pôvodného konania. Navrhovateľka sa teda nimi mohla brániť už v pôvodnom konaní. Ak tak neurobila, možno sa obnovou konania vôbec zaoberať? Máme za to, že nie. Pri povoľovaní obnovy konania totiž platí zásada, že „pokiaľ účastník zo svojej viny neuplatnil určitú skutočnosť v pôvodnom konaní, je vylúčený z ďalšieho jej uplatňovania aj s dôkazmi, ktoré majú túto skutočnosť preukázať.“³⁰ Obnova konania preto v tomto prípade nemala byť povolená. Nič na tom nemôže zmeniť ani

28 Ďalšími obdobnými rozhodnutiami sú napr. rozhodnutia Okresného súdu Prešov, sp. zn. 8C/420/2012 alebo sp. zn. 14C/450/2012, Okresného súdu Vranov nad Topľou, sp. zn. 11Cb/79/2012, alebo Okresného súdu Svidník, sp. zn. 6C/274/2013.

29 Najvyšší súd SR, sp. zn. 3 Cdo 98/2011

30 Najvyšší súd SR, sp. zn. 3 Cdo193/2010.

31 Sp. zn. 23 Cdo 1201/2009.

32 § 230 ods. 1 O. s. p.

33 Okresný súd Prešov v rozhodnutí sp. zn. 8C/420/2012 išiel ešte ďalej – podľa jeho názoru by sa táto lehota mala počítat až odo dňa, kedy právny zástupca navrhovateľa obnovy – spotrebiteľa podrobne navrhovateľovi vysvetlil obsah rozhodnutí Súdneho dvora: „Nie je možné spravodlivo od navrhovateľky očakávať vedomosť o rozhodnutiach komunitárnych súdov tak ako ju predpokladá § 230 ods. 1 O. s. p. skôr, než jej tieto rozhodnutia a ich obsah bol podrobne vysvetlený právnym zástupcom, ktorého si zvolila.“

34 Návrhy generálneho advokáta vo veci *Kempter*, C-2/06, body 129 a 130

35 Sp. zn. 41Cob/9/2013.

36 Navrhovateľ nevie vyvrátiť, že o rozpore nevedel pred ním uvedeným termínom; odporca zas nevie preukázať, že o rozpore navrhovateľ vedel skôr. Súd sa preto musí oprieť len o tvrdenia navrhovateľa obnovy (hoci aj ničím nepodložené).

37 *Vid'* Návrhy generálneho advokáta vo veci *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, bod 64.

fakt, že navrhovateľ obnovy je spotrebiteľ. Aj ochrana spotrebiteľa musí mať – ako to uvádza Najvyšší súd ČR – svoje medze a nemožno ju poňať ako obranu jeho ľahkomyselnosti a nezodpovednosti.³¹ Čo však v prípade, ak Súdny dvor vydal obdobné rozhodnutie aj po právoplatnom skončení pôvodného konania? Ani v takom prípade by obnova konania nemala byť povolená. Malo by sa totiž hľadať nie na konkrétne rozhodnutie, ale na argumentačnú líniu. Súdny dvor sa vo svojich rozhodnutiach často odvoláva na svoje skoršie rozhodnutia. Preto by súd mal pátrať, kedy sa táto argumentačná línia začala. Ak sa začala pred právoplatným skončením pôvodného konania, rozhodnutia, ktoré v nej pokračujú aj po právoplatnosti, by nemali byť brané do úvahy.

Nemenej závažnou otázkou je začiatok subjektívnej lehoty na podanie návrhu na obnovu konania. Tá je 3-mesačná a začína plynúť od „toho času, keď ten, kto obnovu navrhuje, sa dozvedel o dôvode obnovy.“³² Kedy však táto subjektívna lehota začína plynúť v súvislosti s rozhodnutím Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke? Okresný súd Rožňava za začiatok považoval moment skutočného dozvedenia sa.³³ Či je tento záver správny je otázne. V tomto smere poukazujeme na názor p. Yvesa Bota, generálneho advokáta Súdneho dvora, podľa ktorého by sa mala takáto subjektívna lehota počítat odo dňa vyhlásenia rozhodnutia. Takýto prístup „je viac v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi zo zásady právnej istoty, medzi ktoré patrí požiadavka určitosti právnych situácií.“³⁴ Obdobný záver zaujal napríklad aj Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorý konštatoval, že subjektívna lehota začína plynúť uplynutím dvadsiateho dňa od zverejnenia rozhodnutia Súdneho dvora v Úradnom vestníku EÚ, v ktorom je každé takéto rozhodnutie publikované, čím sa stáva záväzným pre každú fyzickú, ako aj právnickú osobu.³⁵ V prospech tohto výkladu by hovorila aj skutočnosť, že objektívna lehota nie je v prípade § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. nijako limitovaná. O to viac by sa mala reštriktívne posudzovať lehota subjektívna.

Z uvedeného vidieť, že slovenské súdy aplikujú § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. práve v súvislosti s prejudiciálnym konaním pred Súdny dvorom. Tento postup nepovažujeme za správny. Navyše, ako veľmi dobre vidieť z vyššie uvedeného reálneho príkladu, takýto nesprávny výklad sa hemží množstvom ťažkostí. A vyvoláva mnoho ďalších, zložitých otázok, z ktorých nejedna má ústavný rozmer. Zodpovedný sudca sa pri takejto nesprávnej aplikácii musí najprv vysporiadať s tým, že povolením obnovy z dôvodu existencie rozhodnutia, ktoré s pôvodným rozhodnutím nemá vecný ani personálny súvis, zasiahne do zásady *res iudicata*. Musí pritom preklenúť ustálenú, roky budovanú a na princípoch právneho štátu postavenú judikatúru, ktorá nepripúšťa obnovu konania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Ďalej musí identifikovať jasný rozpor medzi konkrétnym vnútroštátnym rozhodnutím a abstraktným, všeobecným prejudiciálnym rozhodnutím Súdneho dvora. Musí sa vysporiadať s otázkou, prečo zákonodarcu nestanovil žiadnu objektívnu lehotu, hoci sám ústavný súd to považuje za neústavné. V neposlednom rade sa musí zaoberať tým, od kedy začína plynúť subjektívna 3-mesačná lehota, pričom v konečnom dôsledku musí dôjsť k záveru, že jej význam je v súvislosti s prejudiciálnymi rozhodnutiami Súdneho dvora skôr minimálny. Len ťažko možno totiž preukázať, že ju navrhovateľ obnovy nedodržel.³⁶

Všetky tieto problematické otázky by viac-menej stratili význam, resp. odpovede na ne by boli jednoznačnejšie, ak by sa uplatnil nami navrhovaný výklad, t. j. že § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. by sa mal aplikovať len na prípady obdobné veci *Lucchini*. Súd by sa nemusel zaoberať otázkou právnej istoty, pretože tú už vyriešil Súdny dvor – právna sila *res iudicata* má ustúpiť požiadavkám týkajúcim sa prednosti a efektivity únieového práva, ak zasahuje do oblasti, ktorá patrí do výlučnej právomoci orgánu Európskej únie.³⁷ Najsť rozpor by bolo jednoduché – sudca by totiž porovnával vnútroštátne *meritórne* rozhodnutie s *meritórnym* únieovým rozhodnutím v *tej istej veci*. Otázka objektívnej lehoty by bola vyriešená tým, že konania na vnútroštátnej úrovni a únieovej úrovni, rozpor medzi ktorými sa hľadá, na seba časovo nadväzujú a nenechávajú účastníkov v neistote po neurčitú dobu. Doba nie je v zákone stanovená len preto, lebo nie je možné odhadnúť, po akú dlhú dobu bude konanie na únieovej úrovni prebiehať. Otázka subjektívnej lehoty je tu tiež jednoznačná – keďže ide o súvisiace konania s rovnakými účastníkmi, je jasné, že lehota začne plynúť odo dňa doručenia únieového rozhodnutia dotknutému účastníkovi. Ako vidieť, tam, kde sa podľa nás nesprávny výklad potáca a naráža na množstvo často neprekonateľných prekážok, nami ponúkaná alternatíva tieto otázky do značnej miery elegantne a ústavno-konformne rieši. Všetky súčasti posudzovanej otázky do seba navzájom harmonicky zapadajú. ■

RESUMÉ

Obnova konania pre rozpor s rozhodnutím súdneho dvora

Príspevkom sme chceli nasvietiť alternatívny pohľad na aplikáciu § 228 ods. 1 písm. e) O. s. p. a poukázať na to, prečo by sa nemalo toto ustanovenie využívať pri rozpore s rozhodnutiami Súdneho dvora o prejudiciálnych otázkach. V žiadnom prípade ale nechceme spochybniť, že aplikácia tejto normy práve v spojitosti s prejudiciálnymi otázkami môže mať v istých prípadoch svoju, hádam aj správnu logiku. Pri súčasnom zákonnom znení, ktoré úplne rezignovalo na objektívnu, časovú limitáciu, na určenie akýchkoľvek zužujúcich podmienok kladených na otázku, čo je a čo už rozpor nie je, by sa však mal aplikovať reštriktívny výklad. V stávke tu nie je len jedna konkrétna zmluvná podmienka, či jeden konkrétny zmluvný vzťah. V stávke je omnoho viac – dôvera v základné princípy právneho štátu, dôvera v právnú istotu a zásadu *res iudicata*. Kým sa právna úprava nezmení, tieto princípy by mali mať prednosť.

SUMMARY

Retrial on the Grounds of a Conflict with Judgements of the Court of Justice

The author aims to look at the application of Sec. 228(1) letter e) of the Civil Procedure Code from a different point of view, and to point out why this provision should not be applied in the case of any conflict with judgements made by the Court of Justice on preliminary rulings. However, the author in no case wants to cast any doubt on the fact that the application of this norm in connection with preliminary rulings can in certain cases have its own, probably even good, logic. Taking into account current legislative texts which completely ignore objective, time limitation, however, a restrictive interpretation should be placed on determining any more detailed conditions regarding the question what is and what is not the conflict. It is not only one specific contractual condition or one particular contractual relationship which is at stake. There is much more at stake – confidence in basic principles of the state governed by the rule of law, confidence in legal certainty and in the principle *res iudicata*. These principles should be given preference before changes in the law are made.

ZUSAMMENFASSUNG

Wiederaufnahme des Verfahrens wegen Kollision mit der Entscheidung des Gerichtshofes

Mit dem Beitrag möchten wir eine alternative Anschauung auf die Anwendung der Bestimmung § 228 Abs. 1 lit. e) der Zivilprozessordnung erläutern und darauf hinweisen, weswegen diese Bestimmung beim Widerspruch zu den Entscheidungen des Gerichtshofes über präjudizielle Fragen nicht angewendet werden sollte. Wir möchten allerdings keinesfalls in Frage stellen, dass die Anwendung dieser Norm bereits in Verbindung mit den präjudiziellen Fragen in bestimmten Fällen ihre vielleicht auch richtige Logik haben kann. Bei der derzeitigen gesetzlichen Fassung, die vollständig auf eine objektive zeitliche Limitierung, auf die Bestimmung jeglicher verengender zu dieser Frage stellenden Bedingungen, darauf, was ein Widerspruch ist und was nicht mehr, resigniert hat, sollte aber die restriktive Auslegung angewendet werden. Im Spiel ist hier nicht nur eine konkrete vertragliche Bedingung oder ein konkretes vertragliches Verhältnis. Es geht hier viel mehr – um das Vertrauen in die grundlegenden Prinzipien eines Rechtsstaates, das Vertrauen in rechtliche Sicherheit und in den Grundsatz *res iudicata*. Solange die Rechtsregelung nicht geändert wird, sollten diese Grundsätze Vorrang haben.

Odklon od zásady rovnosti podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov

JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov predstavuje východiskovú formu usporiadania vzájomných majetkových vzťahov medzi manželmi. Ide o formu majetkového spoločenstva, ktorej existencia je zásadne viazaná na trvanie manželstva. V prípade zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa ako základná zásada vyporiadania uplatňuje podľa § 150 občianskeho zákonníka zásada rovnosti podielov, v zmysle ktorej podiely oboch manželov na spoločnom majetku sú rovnaké. Od rovnomerného stanovenia podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je však možné sa výnimočne odchyliť a podiely manželov na spoločnom majetku určiť v rozdielnom pomere.

1 V uhorskom práve predstavovala koakvizícia spoločný majetok (coacquistia coniugum) nadobudnutý manželmi v priebehu ich skutočného spolužitia. Do koakvizície patrilo majetok nadobudnutý prácou, úsporou, plody a úžitky osobitného majetku manželov, ako aj všetko, čo do koakvizície patrilo podľa vôle manželov alebo tretej osoby, vrátane darcu alebo poručiteľa. Do koakvizície patrili aktíva aj pasíva majetku. Manželia mali ku koakvizícii tzv. koakvizíčné spoluvlastníctvo. Počas trvania manželstva nebolo možné žiadať o jeho zrušenie a podiel na koakvizícii nebolo možné previesť na iného, keďže mal ideálnu povahu a realizovateľný bol iba po rozdelení koakvizície. Nárok z koakvizície mal manžel po skončení manželského spolužitia. Za trvania manželstva každý z manželov spravoval a disponoval s tou časťou koakvizície, ktorú nadobudol zo svojho samostatného majetku, spoločnú koakvizíciu však

S uzavretím manželstva sú zo zákona spojené významné právne dôsledky v oblasti statusových aj majetkových práv manželov. Majetkové vzťahy medzi manželmi podliehajú zvláštnemu právnemu režimu vzhľadom na účel a funkciu manželstva, ako aj záujem spoločnosti na stabilite a trvalosti manželského zväzku. Cieľom právnej úpravy je upevniť spoločné rodinné a majetkové záujmy manželov a prispieť k posilneniu vzájomnej solidarity a princípu rovnoprávnosti vyplývajúceho z Ústavy a konkretizovaného pre oblasť rodinných vzťahov v § 18 zákona o rodine č. 36/2005 Z. z.

Právnu úpravu majetkových vzťahov medzi manželmi pôvodne upravoval zákon o práve rodinnom č. 265/1949 Zb. (§ 22 až 29) ako tzv. zákonné majetkové spoločenstvo manželov, ktoré možno označiť za bezprostredného právneho predchodcu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Podľa dôvodovej správy k zákonu išlo o inštitút, ktorý mal svoju obdobu v tzv. koakvizícii uhorského práva.¹ Rozsah majetkového spoločenstva vyplýval zo zákona a v zásade korešpondoval súčasnému zneniu § 143 obč. zák.² V prípade zániku zákonného majetkového spoločenstva platili o majetku, ktorý doň patrilo, primerane ustanovenia o spoluvlastníctve, podiely manželov na spoločnom majetku boli rovnaké.³ Od roku 1964 bola táto úprava vyňatá z predpisov rodinného práva a upravená v občianskom zákonníku č. 40/1964 Zb. vo forme bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je základnou a východiskovou formou usporiadania vzájomných majetkových vzťahov medzi manželmi aj v súčasnosti. Ide o formu majetkového spoločenstva medzi manželmi, ktorej vznik je nutne spojený so vznikom manželstva. Jeho pojmovým znakom je bezpodielovosť, v prípade ktorej nie je miera účasti manželov na spoločnom majetku vyjadrená podielmi. Trvanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je viazané na dobu trvania manželstva. Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov a vykoná sa jeho vyporiadanie (§ 149 ods. 1 obč. zák.).

Základnou zásadou vyporiadania zaniknutého majetkového spoločenstva manželov, ktorá vyplýva z § 150 obč. zák., je zásada rovnosti podielov (princíp parity). Pri uplatnení tejto zásady sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov na majetku patriacom do ich bezpodielového

JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.

je absolventkou Právnickej fakulty Karlovej univerzity v Prahe (2009). V roku 2014 ukon-

čila doktorandské štúdium v študijnom programe Teoretické právne vedy, odbor Občianske právo. V súčasnosti pôsobí v advokácii ako advokátska koncipientka.

spoluvlastníctva sú rovnaké. Ustálená súdna prax, ako aj doktrína však uznáva, že uplatnenie tejto zásady nie je bezpodmienečné a pripúšťa situácie, kedy je namieste sa od tejto zásady odchyliť.⁴ Zdôrazňuje pritom, že vyporiadanie majetkového spoločenstva medzi manželmi musí byť v súlade so zásadou spravodlivosti a princípom dobrých mravov.⁵ Možno súhlasiť s názorom, podľa ktorého odklon od zásady rovnosti podielov predstavuje „v praxi nedocenený nástroj, ktorý umožňuje súdom naplniť v sporoch o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov základný postulát, ktorým je pri rešpekte k účinnej právnej úprave rozumné a spravodlivé usporiadanie právnych vzťahov“.⁶ Treba zdôrazniť, že aj keď judikatúra pripúšťa možnosť odklonu od rovnosti podielov a uplatnenie disparity, takýto postup označuje za „výnimočný“, ktorý musí byť odôvodnený individuálnymi okolnosťami konkrétneho prípadu.⁷

Modifikácia výšky podielov v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Hľadiská, z ktorých majú sudy pri určovaní veľkosti podielov vychádzať, občiansky zákonník podrobne a vyčerpávajúcym spôsobom nevyjedzuje. V § 150 obč. zák. iba stanovuje: „Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.“ Uvedené ustanovenie patrí k normám s relatívne neurčitou hypotézou, ktoré prenechávajú sudy, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností.⁸ Je vecou úvahy súdu, aby v rámci vymedzenom § 150 obč. zák. zistené konkrétne skutkové okolnosti úvahou premietol do rozsahu, ktorým princíp rovnosti podielov modifikuje a určil výšku podielov každého z bývalých manželov. Táto úvaha však nemôže byť ľubovoľná. Vždy treba dôsledne prihliadať ku všetkým okolnostiam konkrétneho prípadu, určenie výšky podielov oprieť o dostatočne zistený skutkový stav a riadne ho odôvodniť.⁹

Disparita podielov môže byť v konkrétnom prípade uplatnená v rôznych formách, zákon v tomto smere nestanovuje žiadne požiadavky. V praxi sa spravidla prejaví tak, že v súdnom rozhodnutí bude rozdielna výška podielov vyjadrená priamo zlomkom alebo percentom, prípadne tak, že jednému z manželov bude prikázaná určitá vec bez toho, aby bol súčasne zaviazaný k poskytnutiu finančného vyrovnania druhému manželovi. O nerovnomernom vyporiadaní podielov môže svedčiť aj to, ak je iba jednému z manželov prikázaný k úhrade spoločný dlh bez toho, aby bol druhý manžel zaviazaný k adekvátnemu poskytnutiu náhrady. Pod vyporiadaním sa totiž rozumie komplexné riešenie majetkových vzťahov medzi manželmi, vrátane pohľadávok a dlhov, ktoré vznikli za trvania manželstva. Ak nebude daný dôvod k odklonu od princípu parity platí, že v rovnakom pomere, v akom sa manželia podieľajú na spoločnom majetku, sa podieľajú aj na spoločných dlhoch.¹⁰ Pritom obdobne, ako je tomu pri vyporiadaní aktív majetku, aj pri vyporiadaní spoločných dlhov a záväzkov treba vychádzať zásadne z hľadísk uvedených v § 150 obč. zák.

Rozhodnutie o disparite podielov môže viesť aj k výrazne nerovnakej výške podielov v závislosti od toho, aké skutočnosti budú v konaní preukázané. Súdna prax dokonca pripustila, že v krajnom prípade nemusí ten z manželov, ktorému nesvedčí žiadne zo zákonných kritérií, dostať zo spoločného majetku žiadnu majetkovú hodnotu, ak je takýto postup v konkrétnom prípade v súlade s dobrými mravmi.¹¹

Okolnosti odôvodňujúce disparitu podielov

Pri rozhodovaní o výške podielov a úvahe o disparite sú relevantné predovšetkým okolnosti uvedené v § 150 obč. zák. Vzhľadom na demonštratívny výpočet hľadísk v tomto ustanovení („prihliadne predovšetkým na“) však tieto hľadiská nemožno považovať za výlučné a prihliadať treba aj k ďalším relevantným okolnostiam. Okrem iného treba zohľadniť najmä vzájomné práva

spravoval muž na základe svojho rodinného postavenia. Pre prípad smrti mohol každý z manželov nakladať s časťou koakvizície, ktorú spravoval, iba v jednej polovici podielu. K rozdeleniu koakvizície dochádzalo pri zrušení manželstva a pri rozvoze od lože a stola. Pri rozdelení každý z manželov obdržal polovicu spoločne nadobudnutého majetku. Koakvizičné právo platilo iba medzi nešľachtickými manželmi. Až na výnimky sa však nevzťahovalo na šľachticov a tzv. honoraciarov (osoby, ktoré nadobúdali duševnou prácou vo vede, umení alebo verejnom úrade), kde sa muž považoval za hlavného nadobúdateľa (principalis acquiritor) a mohol si nárokovať všetok majetok nadobudnutý za trvania manželstva; koakvizíciu si však mohli medzi sebou zmluvne dojednať. Bližšie viz ROUČEK, F. – SEDLÁČEK, J.: **Komentár k československému občianskému zákoníku občianskému. Díl V.** Praha, 1937, s. 503 a nasl.; LUBY, Š.: **Dejiny súkromného práva na Slovensku.** Bratislava : lura Edition, 2002, s. 322 a nasl.

2 Podľa § 22 zákona č. 265/1949 Zb. majetok, ktorý nadobudol ktorýkoľvek z manželov počas trvania manželstva, s výnimkou toho, čo nadobudol dedičstvom alebo darom a toho, čo slúžilo jeho osobným potrebám alebo výkonu povolania, tvorilo jeho získaný majetok. Získané majetky obidvoch manželov boli ich spoločným majetkom a tvorili zákonné majetkové spoločenstvo manželov.

3 Zákon však vo výnimočných prípadoch pripúšťal možnosť výšku podielov modifikovať (§ 28 ods. 1 zák. č. 265/1949 Zb.).

4 Zásadu rovnosti podielov doktrína označuje aj ako vyvrátiteľnú právnu domnienku, ktorá sa uplatní vždy, pokiaľ v konaní nebudú preukázané okolnosti, ktoré by súdu umožnili určiť podiely v inom pomere. Porov. FEKETE, I. a kol.: **Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. diel.** Bratislava : Eurokódex, 2011, s. 897.; ŠVESTKA, J. – SPÁČIL, J. – ŠKÁROVÁ, M. – HULMÁK, M. a kol.: **Občiansky zákonník I, II.** 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 995.

5 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012 uverejnený In: Právní rozhledy č. 3/2014, sp. zn. 22 Cdo 1137/2012 z 27. 6. 2012.

6 KRÁLÍK, M.: **Judikatura NS: Parita a disparita podílů při vypořádání SJM (BSM).** Soudní rozhledy č. 11–12/2012, s. 390.

7 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3637/2010 z 5. 3. 2012, uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3174/2007 z 4. 11. 2008. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/239/2013 z 26. 2. 2014.

8 Napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 264/2001 z 3. 9. 2002, rozsudok sp. zn. 22 Cdo 1781/2004 z 30. 5. 2005 uverejnený In: Právní rozhledy č. 4/2006.

9 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3044/2011 zo 17. 4. 2013; rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3272/2010 z 14. 12. 2011 uverejnený In: Bulletin advokacie č. 6/2012.

a povinnosti manželov podľa § 18 a nasl. zákona o rodine č. 36/2005 Z. z., v zmysle ktorého muž a žena majú v manželstve rovnaké práva a povinnosti, sú povinní spolu žiť, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, spoločne sa starať o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie.¹²

Medzi okolnosti, ktoré by mali byť v rámci rozhodovania o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov v súvislosti s určením veľkosti podielov zohľadňované, patria predovšetkým:

- 1) potreby maloletých detí
- 2) zásluhy o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku
- 3) starostlivosť o rodinu, deti a obstarávanie spoločnej domácnosti
- 4) negatívne okolnosti v manželstve
- 5) ďalšie okolnosti.¹³

1. Potreby maloletých detí

Dôvodom vedúcim k disparite podielov môžu byť v zmysle § 150 obč. zák. predovšetkým potreby maloletých detí. To, akým spôsobom by tieto mali byť zohľadnené pri stanovení výšky podielov na vypořádavanom spoločnom majetku, občiansky zákonník výslovne nestanovuje. Švestka upozorňuje, že s ohľadom na legislatívne použitie pojmu „*potreby maloletých detí*“ by mali byť zohľadňované predovšetkým skutočné, konkrétne a reálne potreby detí v čase rozhodovania súdu pred záujmami týchto detí z hľadiska dlhodobého.¹⁴

V súdnej praxi boli potreby maloletých detí dlhú dobu brané do úvahy iba tým, že súdy zohľadňovali, ktoré konkrétne veci zo spoločného majetku pripadli tomu – ktorému z bývalých manželov¹⁵ a nemali priamy vplyv na stanovenie výšky podielov. Už staršia judikatúra však dospela k záveru, že potreby maloletých detí nemusia vždy vyústiť do zvýšenia podielu toho z manželov, ktorému boli deti zverené do výchovy, čím pripustila možnosť disparity podielov aj v týchto prípadoch poukazujúc na to, že pri úvahe, či je namieste zvýšiť podiel jedného z manželov z dôvodu, že má v starostlivosti maloleté deti, „*treba vždy prihliadnúť k povahe, určeniu a upotrebitelnosti týchto vecí, a to aj z hľadiska ich životnosti. Je totiž treba odlišovať veci, ktoré môžu slúžiť iba potrebe detí a ich životnosť je krátká, takže ich manžel nemôže ďalej sám užívať (napr. detský kočiar, posteľka a pod.) od vecí, ktoré môžu slúžiť aj potrebe iných osôb a znamenajú rozšírenie majetku manžela aj pre obdobie, kedy dieťa odrastie (napr. pianíno, zariadenie izby a pod.). (...) Zistenie súdu v tomto smere sa potom prejaví vo výroku rozhodnutia, ktorým bude majetok patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov vypořadáný rovným dielom či inak.*“¹⁶ Neskoršia judikatúra a odborná literatúra k tomu doplnila, že súd by mal v konaní vždy skúmať, či veci navrhnuté do vypořádania nie sú v skutočnosti majetkom detí, keďže takéto veci nesmú byť zahrnuté do vypořádania.¹⁷

Názor, že potreby maloletých detí sa v konaní o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov môžu premietnuť tiež do úvahy o disparite podielov (vedľa určenia, ktorému z rodičov budú jednotlivé veci s ohľadom na potreby maloletých prikázané), zaujal v novodobej judikatúre Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 3272/2010 zo dňa 14. 12. 2011, v ktorom uviedol: „*Potreby maloletých detí môžu v konaní o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov viesť k odklonu od princípu rovnosti podielov.*“ Najvyšší súd sa v okolnostiach posudzovanej veci stotožnil so závermi odvolacieho súdu, ktorý rozhodol o nerovnomernom určení podielov v situácii, kedy boli jednému z manželov zverené do osobnej starostlivosti dve maloleté deti vo veku blízkom dospelosti, zatiaľ čo druhému manželovi bolo uložené prispievať na výživu detí čiastkou iba vo výške 1 000 Kč (36 eur) a 800 Kč (29 eur) mesačne. Manželovi, ktorému boli deti zverené do výchovy prikázal do výlučného vlastníctva byt, v ktorom spolu s deťmi býval, pričom z dôvodu disparitného určenia podielov znížil čiastku, ktorú bol tento manžel povinný vyplatiť druhému manželovi na vyrovnanie podielov.

V odbornej literatúre bol vyslovený názor, podľa ktorého relevantnou okolnosťou z hľadiska potrieb maloletých detí môže byť tiež to, že jeden z manželov bude mať v starostlivosti viac detí, prípadne, že sa bude starať o zdravotne hendikepované dieťa. Zohľadnená môže byť aj skutočnosť, že výživné poskytované jedným z manželov nemôže stačiť na úhradu odôvodnených potrieb detí.¹⁸

2. Zásluhy o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku

Disparita podielov môže byť odôvodnená aj vyššou mierou zásluhovosti jedného z manželov na nadobudnutie a udržanie spoločného majetku. Ako však zdôrazňuje súdna prax: „Bez ďalšieho nemožno priznať väčšie zásluhy na nadobudnutí spoločného majetku, a tým odôvodniť disparitu podielov, len tomu manželovi, ktorý rozmnožil spoločný majetok väčším dielom s ohľadom na svoje schopnosti a možnosti než druhý manžel. Je totiž treba v súlade s výslovnou dikciou zákona zohľadniť aj činnosť druhého manžela, ktorú vynaložil pri starostlivosti o deti a obstarávanie spoločnej domácnosti.“¹⁹

Už v rozhodnutí publikovanom v Zborníku IV z r. 1986 Najvyššieho súdu ČSSR na strane 499 (uznesenie Krajského súdu v Hradci Králové, sp. zn. 10 Co 87/74) bolo konštatované: „Výnimočné priznanie podielu pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nemožno odôvodniť väčšími zásluhami na vytvorení majetku, ak jeden z manželov k tomu mal lepšie predpoklady vzhľadom k svojmu vzdelaniu, schopnostiam, profesii, zdraviu a pod. než druhý manžel, ktorému nemožno vytknúť, že pri starostlivosti o rodinu, pri nadobúdaní a udržiavaní spoločných vecí, pri starostlivosti o deti a pri obstarávaní spoločnej domácnosti nevyužíval svoje schopnosti a možnosti.“

Na uvedené závery nadviazala aj aktuálna judikatúra. Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 656/2010 zo dňa 26. 1. 2012 uviedol: „Pokiaľ sa jeden z manželov počas manželstva staral o deti a obstarával spoločnú domácnosť, nemožno znižovať jeho zásadne rovnaký podiel na vyporiadavanom spoločnom majetku manželov s argumentáciou, že sa o nadobudnutie spoločného majetku nepričinil svojím zárobkom.“ V rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 3350/2010 zo dňa 20. 10. 2010 k tomu Najvyšší súd Českej republiky doplnil: „K odklonu od rovnosti podielov zákon nevyžaduje, aby starostlivosť o deti a obstarávanie spoločnej domácnosti zabezpečoval len jeden z manželov; k odklonu postačí, že ten, koho podiel na nadobúdaní a udržiavaní spoločných vecí, pri starostlivosti o deti a pri obstarávaní spoločnej domácnosti bol menší, nevyužíval svoje schopnosti a možnosti.“

V súdnej praxi však nepanuje zhoda v miere odlišnosti pričinenia každého z manželov na nadobudnutie a udržanie spoločného majetku, ktorá je pre odklon od zásady parity relevantná. Objavil sa aj názor, že „ustanovenie § 150 občianskeho zákonníka za relevantnú nepovažuje len výrazne nepomerú odlišnosť pričinenia na obstaraní a udržaní majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov“.²⁰ Prevažná časť odbornej literatúry aj súdnej praxe však zastáva názor, že odklon od princípu rovnosti podielov je namieste iba v prípade, ak „je daná zjavná nerovnomernosť pričinenia medzi účastníkmi“ a zároveň zistenie, že „ten, koho podiel na nadobudnutí a udržaní spoločných vecí, pri starostlivosti o deti a pri obstarávaní spoločnej domácnosti, bol menší, nevyužíval svoje schopnosti a možnosti“,²¹ resp. ak „zvýšené úsilie“ jedného z manželov malo za následok nadobudnutie a udržanie majetku „značnej hodnoty“.²²

Najvyšší súd Českej republiky napríklad v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 3131/2011 zo dňa 17. 4. 2013 dospel k záveru, že „zjavne nedostačujúci pre záver o disparite podielov“ je prípad, ak jeden z manželov počas manželstva podnikal a väčšou mierou sa zaslúžil o nadobudnutie spoločného majetku, ktorý je predmetom vyporiadania. Podrobnejšie sa k tejto problematike vyjadril Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 2433/1999 zo dňa 17. 1. 2001, v ktorom konštatoval, že disparitné určenie podielov je namieste „v prípade svetovo úspešného športovca, ktorý vyvíjal značné úsilie k tomu, aby vo svojej športovej činnosti dosiahol uvedené postavenie a tomu zodpovedajúci príjem umožňujúci nadštandardnú životnú úroveň rodiny a nadobudnutie majetku značnej hodnoty“. K tomuto názoru dospel pri zohľadnení starostlivosti o rodinu a spoločnú domácnosť zo strany manželky, ktorá si svoje povinnosti plnila riadne. I navzdory tejto skutočnosti boli podľa Najvyššieho súdu Českej republiky v posudzovanej veci zásluhy manžela na nadobudnutí spoločného majetku natoľko výnimočné, že odôvodňovali nerovnomerné stanovenie podielov. Králík upozorňuje, že uvedené rozhodnutie nemožno vykladať tak, že by mimoriadne vysoké príjmy dosiahnuté v dôsledku neobvyklého úspechu a vynaloženia nadmerného úsilia jedným z manželov viedli automaticky k disparite podielov a zdôrazňuje potrebu individuálneho posudzovania každého prípadu z mnohých do úvahy prichádzajúcich hľadísk.²³ Obdobne aj Spáčil v tejto súvislosti nabáda k prísnemu individuálnemu posúdeniu každého jednotlivého prípadu.²⁴ S uvedenými názormi sa treba stotožniť. Pracovné úspechy dosiahnuté jedným z manželov sú nezriedka výsledkom morálnej podpory druhého manžela, ktorý tomuto

10 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 128/2012 z 30. 1. 2013.

11 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012.

12 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3044/2011 z 17. 4. 2013.

13 Hľadiská uvedené pod bodom 1. až 3. vymedzuje priamo ustanovenie § 150 obč. zák., ďalšie vyplývajú z rozhodovacej činnosti súdov.

14 ŠVESTKA, J. – SPÁČIL, J. – ŠKÁROVÁ, M. – HULMÁK, M. a kol.: **Občanský zákoník I, II.** 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 997.

15 Rc 42/1972.

16 Rc 70/1965.

17 DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře.** 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 243. Porov. aj rozsudok Krajského súdu v Hradci Králové sp. zn. 19 Co 452/2003 uverejnený In: Soudní rozhledy, č. 9/2004.

18 Porov. POKORNÝ, M. – HOLUB, M. – BIČOVSKÝ, J.: **Společné jmění manželů.** Praha : Linde, 2002, s. 198 a nasl.; DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře.** 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 243.

Porov. aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3272/2010 zo dňa 14. 12. 2011.

19 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3044/2011 z 17. 4. 2013.

20 Napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 88/2010 z 30. 3. 2011.

- 21 Napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3350/2010 z 20. 10. 2010.
- 22 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1781/2004 z 30. 5. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2433/1999 z 17. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 3044/2011 z 17. 4. 2013.
- 23 KRÁLÍK, M.: **Judikatura NS: Parita a disparita podílů při vypořádání SJM (BSM)**. Soudní rozhledy č. 11–12/2012, s. 388.
- 24 DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře**. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 240.
- 25 R 70/1965.
- 26 Napr. DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře**. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 257 a nasl. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2654/2012 z 16. 5. 2013.
- 27 Napr. DVOŘÁK, T.: **Bytové družstvo: Převody družstevních bytů a další aktuální otázky**. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 55.
- 28 Porov. DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře**. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 257 a nasl.
- 29 Vec bola na Najvyššom súde Slovenskej republiky vedená pod sp. zn. 6 Cdo 202/2010.

manželovi vytvára potrebné zázemie, zabezpečuje starostlivosť o rodinu a spoločnú domácnosť, a to často pri obmedzenej pomoci partnera a na úkor svojho vlastného uplatnenia. Paušalizované uplatňovanie nerovnomerného určenia podielov sa v týchto prípadoch nejaví byť priliehavé, prípadný odklon od rovnomerného stanovenia podielov by mal byť v konkrétnom prípade vždy výsledkom starostlivej úvahy súdu a odôvodnený mimoriadnymi okolnosťami. V tejto súvislosti možno poukázať aj na rozhodnutie sp. zn. 22 Cdo 2150/2011 zo dňa 25. 3. 2013, v ktorom Najvyšší súd Českej republiky dospel k záveru, že podmienky pre odklon od princípu rovnosti podielov neboli splnené v prípade manželov, z ktorých jeden sa svojou zvýšenou výkonnosťou a schopnosťami zaslúžil o nadštandardné majetkové pomery rodiny a nadobudnutie majetku vysokej hodnoty, zatiaľ čo druhý manžel riadne zabezpečoval chod spoločnej domácnosti a výchovu detí.

Samotná okolnosť, že každý z manželov má iné predpoklady pre výkon zárobkovej činnosti však bez ďalšieho k disparite podielov nevedie. Úvahu o disparite by ale mohlo založiť, ak by jeden z manželov nepracoval, hoci by pracovať mohol, a to najmä v prípadoch, keď sa práci vyhýbal.²⁵

Osobitný problém predstavujú prípady, kedy je počas trvania manželstva nadobudnutý členský podiel v bytovom družstve spôsobom, ktorý by u bežných vecí zakladal vyluku z nadobudnutia veci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predovšetkým v prípade, ak bol takýto členský podiel nadobudnutý za výlučné finančné prostriedky jedného z manželov, prípadne za majetok vo výlučnom vlastníctve jedného z manželov. Podľa názoru časti odbornej literatúry i súdnej praxe²⁶ sa takto nadobudnutá hodnota členského podielu stáva výlučným vlastníctvom toho z manželov, koho výlučné prostriedky boli na získanie členského podielu použité, a to s odôvodnením, že aj na tieto prípady treba aplikovať § 143 obč. zák. Podľa iného názoru²⁷ § 143 obč. zák. nie je na uvedené prípady aplikovateľný z dôvodu kogentnej a osobitnej úpravy v § 703 ods. 2 obč. zák., vzhľadom na čo prostriedky vynaložené jedným z manželov na nadobudnutie členského podielu v bytovom družstve môžu byť zohľadnené iba ako prínos do spoločného majetku. Objavil sa však aj názor, podľa ktorého zásada spravodlivosti v týchto prípadoch vyžaduje, aby takáto okolnosť – nadobudnutie členského podielu za výlučné prostriedky jedného z manželov – bola zohľadnená v rámci kritéria zásluhovosti na nadobudnutí a udržaní spoločného majetku a pripúšťa v týchto prípadoch odklon od princípu rovnosti podielov; prejavom disparity by mohlo byť to, že manžel by nebol zaviazaný k finančnému vyrovnaniu s druhým manželom ohľadne hodnoty členského podielu, resp. že podiel na vypořádání manžela by bol zvýšený až o hodnotu členského podielu.²⁸ Prihliadajúc na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie určitej veci, totiž súd môže vyjadriť rozdielnosť podielov manželov pri vypořádání spoločnej veci aj tak, že „vec prikáže tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej miere bez toho, aby mu súčasne uložil zaplatiť druhému manželovi, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie veci nezaslúžil, na vyrovnanie podielov určitú finančnú čiastku“ (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2914/1999 z 25. 10. 2001).

V tejto súvislosti možno poukázať na nález sp. zn. I. ÚS 537/2012 zo dňa 13. 3. 2013, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky ako ústavne nekonformný označil právny názor, podľa ktorého transformácia spoločného členského podielu, o nadobudnutie ktorého sa pričínil výlučne jeden z manželov, resp. ktorý bol nadobudnutý použitím výlučného majetku jedného z manželov, na spoločné vlastníctvo bytu, vylučuje zohľadnenie pričinenia alebo vkladu jedného z manželov do spoločného majetku pri vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predmetom ktorého je nehnuteľnosť nadobudnutá takýmto spôsobom.²⁹ Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol, že „nepochybne prínosom jedného z manželov do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. tým, čo tento manžel vynaložil na spoločný majetok a čo má právo požadovať, aby mu zo spoločného majetku bolo uhradené, možno považovať nielen peniaze, ktorými prispel na zabezpečenie alebo zhodnotenie spoločnej veci, ale i hodnotu jeho majetku, ktorá bola použitá k rovnakému účelu“ a s poukazom na vyššie citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2914/1999 z 25. 10. 2001 konštatoval, že znenie § 150 obč. zák. nevylučuje, aby súd s prihliadnutím na zásluhy každého z manželov pri nadobudnutí a udržaní spoločnej veci vyjadril disparitu podielov pri jej vypořádání aj prikázaním veci iba jednému z manželov bez toho, aby bol tento manžel zaviazaný finančne sa vypořadať s druhým manželom, pokiaľ ide o túto spoločnú vec.

O disparitnom určení podielov pri vyporiadaní spoločného majetku, predmetom ktorého bol členský podiel k družstevnému bytu, rozhodol Krajský súd v Prešove v rozsudku sp. zn. 3Co/239/2013 zo dňa 26. 2. 2014. Vychádzal z toho, že členské práva a povinnosti k družstevnému bytu boli na manželov bezodplatne prevedené za trvania manželstva rodičmi manželky, ktorí členské práva nadobudli po uzavretí manželstva účastníkov za účelom vyriešenia ich bytovej otázky a ktorí počas doby viac ako desiatich rokov, kedy v byte bývali iba účastníci, uhrádzali všetky náklady súvisiace s bývaním. Tri mesiace po nadobudnutí spoločného členstva v družstve manžel opustil spoločnú domácnosť a na úhrade nákladov spojených s bývaním sa viac nepodieľal, po rozvoде sa o deti nezaujímal a okrem súdom určeného výživného na deti inak neprispieval. Za uvedených okolností Krajský súd v Prešove dospel k záveru, že o získanie členského podielu sa za pomoci svojich rodičov pričínila vo výrazne väčšej miere manželka a potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu, ktorý rozhodol o nerovnomernom stanovení podielov účastníkov pri vyporiadaní tak, že manželke priznal väčší podiel na spoločnom majetku a pri prikázaní členského podielu do jej výlučného vlastníctva ju zaviazal vyplatiť manželovi iba 1/4 hodnoty členského podielu k družstevnému bytu (zatiaľ čo hodnota členského podielu predstavovala 51 900 EUR, manželka bola zaviazaná iba na vyplatenie sumy 12 975 EUR).

3. Starostlivosť o rodinu, deti a obstarávanie spoločnej domácnosti

Ďalším hľadiskom, ktoré je významné pre úvahu o výške podielov, je zabezpečovanie starostlivosti o rodinu, deti a spoločnú domácnosť každým z manželov. Akceptuje sa, že táto starostlivosť môže byť uspokojovaná každým z manželov rôznymi spôsobmi. Tak, ako zabezpečovanie hmotných potrieb rodiny zárobkovou činnosťou jedným z manželov plne kompenzuje zabezpečovanie starostlivosti o rodinu druhým z nich, tak aj zabezpečovanie financií pre rodinu môže kompenzovať osobnú starostlivosť, ktorú zárobkovo činný manžel nemôže v plnom rozsahu poskytovať. „Vždy je však potrebné zvážiť, či ten z manželov, ktorý sa osobne a bezprostredne o rodinu nestará, zabezpečuje jej potreby iným spôsobom v náležitom rozsahu, a tiež, ako k plneniu tejto povinnosti pristupuje.“³⁰ Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti uviedol, že plnenie či neplnenie vyživovacej povinnosti na maloleté deti nemá priamy vplyv na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, keďže toto je predmetom iného konania, avšak „nemožno vylúčiť dopad neplnenia vyživovacej povinnosti jedným z rodičov (ktorej plnenie po určitý čas suploval druhý z rodičov) na celkové uhrádzanie potrieb rodiny a spoločnej domácnosti.“³¹

Odklon od zásady parity a stanovenie nerovnakej výšky podielov je namieste zásadne iba v prípade zjavnej nerovnomernosti účasti každého z manželov na zabezpečovaní starostlivosti o rodinu a spoločnú domácnosť. „Vždy je treba zvážiť mieru účasti obidvoch manželov na starostlivosti o rodinu, hoci realizovanú rôznymi spôsobmi, a v prípade zjavnej nerovnomernosti pristúpiť ku stanoveniu nerovnakej výšky (disparity) podielov na vyporiadavanom majetku.“³² Zároveň treba zdôrazniť, že pri stanovení výšky podielov na spoločnom majetku je relevantná iba miera zabezpečovania starostlivosti počas trvania manželstva, nemožno prihliadať k starostlivosti o rodinu, ktorá už v pôvodnej podobe zanikla.

Hľadisko starostlivosti o rodinu, deti a obstarávanie spoločnej domácnosti úzko súvisí s hľadiskom zásluhovosti na nadobudnutí a udržaní spoločného majetku. Ako už bolo uvedené, vyššiu mieru zásluh jedného z manželov na nadobudnutí spoločného majetku spravidla vyvažuje osobná starostlivosť druhého manžela o rodinu. Zásadne iba vo výnimočných prípadoch mimoriadnych zásluh druhého manžela na nadobudnutí spoločného majetku tomu môže byť inak. Ak druhému z manželov nie je možné vytýkať nedostatok starostlivosti o rodinu a v medziach jeho možností o spoločný majetok, nerovnomerné určenie podielov by malo byť výnimočné a odôvodnené mimoriadnymi okolnosťami prípadu. Ak však jeden z manželov svoje povinnosti týkajúce sa rodiny a spoločného majetku bez dôvodu prijateľného z hľadiska dobrých mravov zanedbával, bude namieste rozhodnúť o disparite podielov.³³

30 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012.

31 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 88/2010 z 30. 3. 2011.

32 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3976/2011 z 22. 1. 2013 alebo sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012.

33 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012, sp. zn. 22 Cdo 3044/2011 z 17. 4. 2013.

4. Negatívne okolnosti v manželstve

K odklonu od princípu rovnosti podielov môžu viesť aj konania, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 18 zákona o rodine, resp. konania, ktoré podľa všeobecného názoru možno považovať za také, ktoré negatívne ovplyvňujú vzájomné súžitie manželov. Odklon od zásady parity však nebude daný akýmkoľvek negatívnym konaním, ale iba takým, ktoré sa významne prejavuje v majetkovej sfére zákonného majetkového spoločenstva manželov alebo v starostlivosti o rodinu.³⁴

Účinná právna úprava súdu neukladá, aby z úradnej povinnosti modifikoval výšku podielov manželov na spoločnom majetku podľa miery ich účasti na rozvrate manželstva.³⁵ K samotným **príčinám rozvratu manželstva** nemožno prihliadať ani podľa konštantnej judikatúry, a to s odôvodnením, že sa jedná často o ťažko identifikovateľné príčiny, ktoré majú pôvod v intímnej sfére medzi manželmi, v dôsledku čoho aj zdanlivo jasné príčiny rozvratu majú svoje dôvody.

Podiel na vyporiadaní spoločného majetku preto nemožno znížiť iba preto, že príčinou rozvratu manželstva bol **mimomanželský vzťah jedného z manželov**.³⁶ Nie je však vylúčené, aby nevera jedného z manželov v spojení s ďalšími skutočnosťami viedla súd k úvahe o disparite podielov, a to napríklad vtedy, „ak by viedla k výrazne zníženej starostlivosti o deti a rodinu, mala za následok negatívne dôsledky na hospodárenie so spoločným majetkom alebo by sa jednalo o momenty morálne tak silné, že by bolo v rozpore s dobrými mravmi, ak by k nim súd pri vyporiadaní primerane neprihliadol“.³⁷ Iba samotné príčiny rozvratu, pokiaľ zároveň nemali priamy dopad na hospodárenie so spoločným majetkom alebo na starostlivosť o rodinu, však nie sú pre odklon od zásady parity významné.³⁸ Tieto východiská treba aplikovať aj na prípady alkoholizmu na strane jedného z manželov, požívania návykových látok, gamblerstva alebo iných foriem nežiaducich javov v manželstve, ktoré tiež môžu ovplyvniť výšku podielov. Ak sa však takáto skutočnosť nepremietla do hospodárenia so spoločným majetkom alebo do starostlivosti o rodinu, sama osebe nie je dôvodom k nerovnomernému stanoveniu podielov.³⁹

K disparite podielov by podľa niektorých názorov mohla viesť aj situácia, ak by jeden z manželov **bez spoločensky akceptovateľného dôvodu ešte za trvania manželstva opustil rodinu** a prestal sa podieľať na starostlivosti o rodinu a spoločnú domácnosť.⁴⁰ Takáto situácia by v konkrétnom prípade mala byť vyhodnotená z hľadiska dobrých mravov ako základnej zásady občianskeho práva. Najvyšší súd Českej republiky k tomu v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012 uviedol: „Ak nie sú dané dôvody, ktoré by z hľadiska dobrých mravov v konkrétnom prípade umožňovali urobiť iný záver, potom skutočnosť, že manžel, ktorý opustil spoločnú domácnosť a na starostlivosti o rodinu sa nijak nepodieľa a plní iba vyživovaciu povinnosť na deti, ktorá mu musela byť uložená súdom a prípadne aj vymáhaná v konaní o výkon rozhodnutia, je – s prihliadnutím k tomu, či poskytované výživné v individuálnom prípade môže plne zabezpečiť potreby rodiny – dôvodom pre zníženie výšky jeho podielu na vyporiadavanom spoločnom majetku.“⁴¹ K obdobným záverom dospel Najvyšší súd Českej republiky aj v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 3000/2011 zo dňa 11. 12. 2012, v ktorom konštatoval, že dôvodom pre nerovnomerné určenie podielov by mohli byť aj okolnosti, keď sa jeden z manželov **väčšou mierou zaslúžil o nadobudnutie spoločného bytu a sám platil dlhšiu dobu nájomné a ďalšie platby spojené s bývaním**, zatiaľ čo druhý manžel opustil spoločnú domácnosť, neprispieval na úhrady spojené s užívaním bytu a opakovane sa dopúšťal voči členom rodiny fyzického násillia. Názor vyslovený Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 88/2010 z 30. 3. 2011, podľa ktorého pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov „sú bez právneho významu okolnosti, ktoré sa týkajú kvality spolužitia účastníkov konania v rovine, ľudskej, etickej, intímnej a pod.“ s odôvodnením, že v konaní ide o majetkové vyporiadanie bezpodielových spoluvlastníkov, sa nejaví byť celkom priliehavý, keďže korektív dobrých mravov je treba bezpochyby uplatňovať aj v týchto typoch konaní.

Osobitnú pozornosť si zasluhujú **prípady domáceho násillia**. Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1137/2012 zo dňa 27. 6. 2012 zdôraznil, že súčasťou úvah pri vyporiadaní spoločného majetku by mali byť aj tieto javy vyskytujúce sa v rodine, a to s ohľadom na princíp dobrých mravov. Pri úvahe o stanovení výšky podielov s ohľadom na výskyt domáceho násillia v rodine je treba vziať do úvahy predovšetkým jeho „intenzitu, dobu trvania a všetky ďalšie okolnosti prípadu, ktoré môžu mať vplyv na posúdenie veci v súlade s princípom dobrých mravov (...) Ak má byť pri vyporiadaní spoločného majetku zohľadnená starostlivosť o rodinu, musí to isté

34 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3637/2010 z 05. 3. 2012 uverejnený In: Soudní rozhledy č. 6/2012, sp. zn. 22 Cdo 1683/2013 z 26. 2. 2014.

35 Naproti tomu zákon o práve rodinnom č. 265/1949 Zb. umožňoval súdu na návrh jedného z účastníkov prihliadnúť aj k príčinám rozvratu manželstva, keď v § 28 ods. 1 stanovil: „Podiel na imaní patriacom do zákonného majetkového spoločenstva môže sa rozvedenému manželovi, ktorý je vinný rozvodom, na žiadosť nevinného manžela odňať, ak sa o nadobudnutie tohto majetku nepričinil vôbec, alebo môže sa znížiť, ak sa pričínil v miere len nepatrnej. Ak sú rozvodom vinní obidvaja manželia, upraví súd ich podiely na žiadosť ktoréhokolvek z nich tak, aby pomer podielov zodpovedal tomu, ako sa pričínili o nadobudnutie spoločného majetku.“

36 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2921/2005 z 19. 3. 2007 uverejnený In: Právní rozhledy č. 15/2007, 22 Cdo 1112/2006, sp. zn. 22 Cdo 1683/2013 z 26. 2. 2014. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/239/2013 zo dňa 26. 2. 2014.

37 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1683/2013 z 26. 2. 2014.

38 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3110/2010 z 22. 8. 2011 (Rc 35/2012).

platiť aj pre jej nedostatok (negáciu) a tiež pre jej protiklad. (...) Ak starostlivosť o rodinu môže vyvážiť zásluhy na nadobudnutí a udržaní spoločného majetku, môže ich bezpochyby aj prevážiť.“ Pre úvahu o disparite podielov je pritom relevantný iba prípadný výskyt domáceho násilia v rodine počas trvania manželstva, nie až po jeho zániku.

5. Dalšie okolnosti

Z ďalších okolností, ktoré by mohli odôvodňovať nerovnosť podielov pri vyporiadaní spoločného majetku, možno uviesť prípady **nadmerného zadlžovania spoločného majetku** jedným z manželov, nehospodárnosti, či situácie, kedy jeden z manželov musel za trvania manželstva uhradiť spôsobenú ujmu, na ktorej sa druhý manžel nijak nepodieľal a ktorá mala negatívny dopad na hospodárenie so spoločným majetkom. Úvaha o disparite by mohla byť namieste aj v prípadoch, keď zo spoločných prostriedkov bolo počas trvania manželstva **platené výživné na dieťa z mimomanželského vzťahu**.⁴² K nerovnosti podielov však nemôžu viesť výhradne iba majetkové pomery jedného z manželov: „Majetkové pomery účastníka samy osebe (pokiaľ aspoň čiastočne nemajú pôvod v správaní druhého účastníka, výnimočne aj v starostlivosti o rodinu), nemôžu pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov viesť k disparite podielov.“⁴³ Ani samotná okolnosť oddeleného hospodárenia manželov, aj keď trvajúca dlhší čas, nie je dôvodom pre stanovenie rozdielných podielov, ak súčasne nie sú spoľahlivo zistené ďalšie okolnosti, pre ktoré by mal byť jeden z účastníkov zvýhodnený oproti druhému.⁴⁴

Dôvodom pre nerovnomerné určenie podielov by mohla byť aj skutočnosť, že jeden z manželov sa počas trvania manželstva nemohol podieľať na starostlivosti o rodinu a spoločnú domácnosť v dôsledku svojho protiprávneho konania a následného **uväznenia**, či preto, že bol **dlhšiu dobu vo výkone trestu odňatia slobody**. Napríklad vo veci sp. zn. 22 Cdo 3976/2011 Najvyšší súd Českej republiky zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý považoval uvedené hľadiská za právne nevýznamné a v okolnostiach prejednávanej veci zdôraznil, že v čase, kedy bol manžel vo výkone trestu odňatia slobody starostlivosť o deti zabezpečovala výlučne manželka, ktorej podiel na udržaní spoločného majetku a zabezpečovaní potrieb rodiny bol vzhľadom k týmto okolnostiam vyšší než podiel manžela.⁴⁵

K pozoruhodnému názoru dospel Najvyšší súd ČR v rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1683/2013 zo dňa 26. 2. 2014, v ktorom konštatoval, že úvaha o disparite podielov by v závislosti na okolnostiach konkrétneho prípadu nebola vylúčená ani tam, kde by použitie spoločných prostriedkov jedným z manželov bolo v rozpore so záujmami rodiny a bezpodielového spoluvlastníctva manželov, hoci v jednotlivých prípadoch by nepredstavovalo prekročenie bežnej správy ohľadne majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve, ale vo svojom celkovom súhrne by zakladalo úvahu o tom, že majetkové spoločenstvo manželov bolo týmito jednotlivými úkonmi negatívne dotknuté.⁴⁶ V tomto rozhodnutí zároveň Najvyšší súd zdôraznil, že „inštitút disparity podielov nemôže slúžiť k tomu, aby jeho prostredníctvom účastníci riešili ťažkosti so zaradením vecí a hodnôt do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pretože odklon od princípu rovnosti podielov naopak predpokladá riadne zistenie skutkového stavu veci vo vzťahu k hodnotám tvoriacim súčasť bezpodielového spoluvlastníctva manželov“.

Záver

Aj keď pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov zákon primárne prikazuje paritné určenie podielov, v odôvodnených prípadoch môžu byť podiely manželov na spoločnom majetku stanovené odlišným spôsobom. Pristúpiť k nerovnomernému určeniu podielov je podľa súdnej praxe možné iba vo výnimočných prípadoch v záujme zásady spravodlivosti a dobrých mravov.

Hľadiská, ku ktorým je treba pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov v rámci úvahy o výške podielu každého z manželov prihladať, vyplývajú z časti z právnej úpravy,

39 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 3637/2010 z 5. 3. 2012.

40 DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře**. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 243; ŠVESTKA, J. – SPÁČIL, J. – ŠKÁROVÁ, M. – HULMÁK, M. a kol.: **Občanský zákoník I, II**. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 996

41 K týmto záverom sa Najvyšší súd Českej republiky prihlásil aj v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 3976/2011 z 22. 1. 2013.

42 DVOŘÁK, J. – SPÁČIL, J.: **Společné jmění manželů v teorii a judikatuře**. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 234–235; KRÁLÍK, M.: **Judikatura NS: Parita a disparita podílů při vypořádání SJM (BSM)**. Soudní rozhledy č. 11–12/2012, s. 396.

43 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1096/2011 z 28. 11. 2012 uverejnený In: Právní rozhledy č. 3/2014.

44 Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 1342/2002 z 27. 1. 2004.

45 Králík upozorňuje, že v týchto prípadoch by mali byť prísne diferencované dôvody výkonu trestu odňatia slobody, ktoré môžu v konkrétnych okolnostiach odôvodňovať odlišné závery súdu pri vyporiadaní spoločného majetku (KRÁLÍK, M.: **Judikatura NS: Parita a disparita podílů při vypořádání SJM (BSM)**. Soudní rozhledy č. 11–12/2012, s. 388).

46 Ak by však jeden z manželov nakladal so spoločným majetkom (napr. úspo-

rami) spôsobom, ktorý je v rozpore s § 145 obč. zák. a prekročil by rámec obvyklej správy spoločného majetku, k takémuto úkonu by za predpokladu, že s tým druhý manžel nevyslovil právne relevantný súhlas, nebolo možné prihladiť a majetok by bolo treba zaradiť do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a v konaní vyporiadať.

ktorá je dotváraná súdnym výkladom pri rozhodovaní konkrétnych právnych sporov. Odklon od rovnosti podielov môže byť odôvodnený predovšetkým hľadiskom potrieb maloletých detí. Ďalšou relevantnou okolnosťou je skutočnosť, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločného majetku a ako sa v rámci svojich schopností a možností staral o rodinu a obstarávanie spoločnej domácnosti. Podľa prevažujúceho názoru je nerovnomerné stanovenie podielov v týchto prípadoch namieste, ak zvýšené úsilie jedného z manželov malo za následok nadobudnutie a udržanie majetku značnej hodnoty, prípadne vtedy, ak je daná zjavná nerovnomernosť pričinenia medzi manželmi, z ktorých jeden dostatočne nevyužíval svoje schopnosti a možnosti. Pri úvahe o výške podielov nemožno opomenúť ani nežiaduce javy vyskytujúce sa v manželstve, ako je nevera, opustenie spoločnej domácnosti či alkoholizmus, ktoré však môžu odôvodniť disparitné určenie podielov iba v prípade, ak mali negatívny dopad na starostlivosť o rodinu alebo na hospodárenie so spoločným majetkom, prípadne ak by to odôvodňoval korektív dobrých mravov ako základný súkromnoprávny princíp. Dôvodom pre nerovnomerné stanovenie podielov je nepochybne aj výskyt domáceho násillia v rodine v priebehu trvania manželstva.

Odklon od rovnomerného stanovenia podielov umožňuje v rámci východísk uvedených v § 150 obč. zák. účinne zohľadniť rôznorodé okolnosti vyskytujúce sa v rámci manželského spolužitia a rodinných vzťahov a v právnej praxi by si zaiste zaslúžil výraznejšiu pozornosť. Jedná sa o vhodný prostriedok pre dosiahnutie spravodlivého usporiadania vzťahov medzi bývalými manželmi, ktorého uplatnenie v konkrétnom prípade vyžaduje dôkladné zistenie individuálnych okolností a presvedčivé odôvodnenie pre odchýlenie sa od zásady parity a určenie nerovnakých podielov. ■

RESUMÉ

Odklon od zásady rovnosti podielov pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Jednou zo základných zásad, ktoré sa uplatňujú pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je zásada rovnosti podielov (§ 150 obč. zák.). Uplatnenie tejto zásady však nie je bezvýnimčné a teória aj súdna prax pripúšťa možnosť v určitých prípadoch sa od rovnomerného stanovenia podielov pri vyporiadaní spoločného majetku manželov odchýliť. Článok analyzuje základné princípy uplatňujúce sa pri modifikácii podielov v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov a skúma okolnosti odôvodňujúce odklon od zásady parity, a to s poukazom na aktuálnu rozhodovaciu činnosť súdov.

SUMMARY

A Move Away from the Principle of Equal Distribution of Marital Property

The principle of equal distribution of marital property (Sec. 150 of the Civil Code) is one of basic principles that apply to the distribution of marital property. However, there are exceptions to the application of this principle, and both the theory and the decision-making practice of courts in certain cases allow for the departure from equal allocation of the marital property between the spouses. The article analyses basic principles applicable to the modification of interests held by spouses in proceedings concerning the distribution of marital property, and it also analyses circumstances justifying the departure from the principle of parity, so being with regard to the current decision-making practice of courts.

ZUSAMMENFASSUNG

Abweichung vom Grundsatz der Anteilsleichheit bei Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten

Eines von den grundlegenden Prinzipien, die bei der Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten Anwendung finden, ist das Grundsatz der Gleichheit deren Anteile (§ 150 des Bürgerlichen Gesetzbuches). Die Anwendung dieses Grundsatzes ist allerdings nicht ausnahmslos und in der Theorie und der Gerichtspraxis wird die Möglichkeit, in bestimmten Fällen von der gleichmäßigen Festhaltung von Anteilen bei der Auseinandersetzung des gemeinschaftlichen Vermögens der Ehegatten abzuweichen, zugelassen. Im Artikel werden grundlegende Prinzipien bei der Modifikation der Anteile im Verfahren wegen Auseinandersetzung der Gütergemeinschaft der Ehegatten analysiert und solche Umstände geprüft, die die Abweichung vom Grundsatz der Parität unter Hinweis auf die aktuelle Entscheidungstätigkeit der Gerichte, ermöglichen.

Periodická kontrola zákonnosti pozbavenia osobnej slobody

JUDr. Sabína Hodoňová

Podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Účelom článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je zabezpečiť zatknutým alebo inak slobody pozbaveným osobám právo na súdnu previerku zákonnosti opatrenia, ktorým boli osobnej slobody pozbavené.

Podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ustanovenie článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd poskytuje ochranu osobám pozbaveným osobnej slobody na základe ktoréhokoľvek z dôvodov uvedených v článku 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Účelom článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je zabezpečiť zatknutým alebo inak slobody pozbaveným osobám právo na súdnu previerku zákonnosti opatrenia, ktorým boli osobnej slobody pozbavené.

Toto ustanovenie má zvýšený význam, keď k zbaveniu osobnej slobody došlo na základe rozhodnutia správneho orgánu, keďže zabezpečuje osobe pozbavenej osobnej slobody preskúmanie takéhoto rozhodnutia nezávislým súdom. Ak rozhodnutie o pozbavení osobnej slobody vydal správny orgán, čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepochybne zaväzuje štát poskytnúť osobe pozbavenej osobnej slobody možnosť obrátiť sa na súd.¹

Uvedené ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sa vzťahujú aj na pozbavenie osobnej slobody zaistením.

Inštitút zaistenia upravuje zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“), ktorým bol s účinnosťou od 1. 1. 2012 nahradený zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.²

Zaistenie sa vyznačuje tým, že ho vykonáva správny orgán bez automatickej prítomnosti súdnej ochrany.³

JUDr. Sabína Hodoňová

je absolventkou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

V súčasnosti pôsobí ako advokátka so sídlom

v Žiline. Je externou

doktorandkou na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

1 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: II.ÚS 264/09-81.

2 § 88–100 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3 Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn.: PL. ÚS 10/08.

Príslušné orgány môžu štátneho príslušníka tretej krajiny zaistiť z rôznych dôvodov – za účelom výkonu administratívneho vyhostenia, trestu vyhostenia, vrátenia, prípadne vydania podľa osobitného predpisu.

Na konštatovanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody v zaistení v minulosti postačovala existencia rozhodnutia, na podklade ktorého k zaisteniu štátneho príslušníka tretej krajiny došlo. Rozhodnutie pritom ani nemuselo disponovať vlastnosťou vykonateľnosti.

V dôsledku Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 264/09-81 na konštatovanie zákonnosti zaistenia už nepostačuje existencia rozhodnutia, ktorého účel má byť zaistením naplnený, ale aj reálna vyhostiteľnosť zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny. Z domácej právnej úpravy, zo záväznej judikatúry a z podstaty zaistenia za účelom vyhostenia vyplýva, že logickým predpokladom zaistenia je, že jeho účel bude môcť byť naplnený, preto je potrebné zväziť, či je výkon správneho vyhostenia aspoň potenciálne možný.⁴

Najvyšší súd SR v dôsledku uvedeného nálezu následne zrušil väčšinu rozhodnutí krajských súdov, ktoré rozhodnutia o zaistení štátnych príslušníkov tretích krajín bez ohľadu na skúmanie účelnosti zaistenia potvrdzovali. Rozsudky Najvyššieho súdu SR boli odôvodnené najmä tým, že limitom naplnenia účelu zaistenia, aby sa predchádzalo svojvôli pri zaistení, je reálnosť vyhostenia, teda vyhostiteľnosť cudzinca, pričom konanie o vyhostení musí byť vedené s riadnou starostlivosťou.⁵ Ak štátni príslušníci tretích krajín v podaných opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam o zaistení namietali neúčelnosť a neefektívnosť rozhodnutí o zaistení, ktorú vyvodzovali z nemožnosti vyhostenia, povinnosťou krajských súdov bolo sa touto námietkou zaoberať, najmä z pohľadu reálnosti vyhostiteľnosti do tretej krajiny.

Nevyriešenou naďalej ostávala otázka periodickej kontroly zákonnosti pozbavenia osobnej slobody v zaistení. Spravidla sa táto otázka ani neriešila, pretože štátni príslušníci tretích krajín sa proti rozhodnutiam o zaistení bránili bez zbytočného odkladu po ich vydaní.

Štátny príslušník tretej krajiny môže proti rozhodnutiu o zaistení podať opravný prostriedok do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia orgánu, ktorý ho vydal. Podanie opravného prostriedku pritom nemá odkladný účinok.⁶

Lehota brániť sa proti rozhodnutiu o zaistení, resp. proti pozbaveniu osobnej slobody v zaistení, uplynula 15. dňom od doručenia napadnutého rozhodnutia.

Ak príslušný krajský súd rozhodnutie o zaistení potvrdil, mohol sa štátny príslušník tretej krajiny proti takémuto rozsudku odvolať na Najvyšší súd Slovenskej republiky.⁷

Vzhľadom na dodržanie zákonných lehôt nebolo potrebné sa zaoberať tým, ako budú príslušné orgány reagovať na domáhanie sa preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody v zaistení po uplynutí 15 – dňovej lehoty od vydania rozhodnutia o zaistení.

Z pohľadu príslušných správnych orgánov, ale aj súdov bolo akékoľvek domáhanie sa preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody v zaistení po uplynutí 15-dňovej lehoty od doručenia rozhodnutia o zaistení oneskoreným.

Základným účelom zaistenia je reálne vyhostenie – vrátenie štátneho príslušníka tretej krajiny. Ak štátneho príslušníka tretej krajiny nebolo možné vyhostiť z územia Slovenskej republiky, zaistenie sa stalo zbytočným a pozbavenie osobnej slobody v zaistení neúčelným a nezákonným. Rozhodnutie so stanovenou lehotou zaistenia však existovalo a prakticky na území Slovenskej republiky nebolo možné dosiahnuť prepustenie zaisteného, napriek tomu, že príslušným orgánom a rovnako aj súdom bolo zrejmé, že štátny príslušník tretej krajiny aj po prepustení zo zaistenia zotrvá na území Slovenskej republiky a ďalšie pozbavenie jeho osobnej slobody je zbytočné.

V niektorých prípadoch pritom môže byť už v čase vydania rozhodnutia o zaistení príslušným orgánom zrejmé, že pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny v útvere policajného zaistenia pre cudzincov je vzhľadom na nemožnosť vyhostenia z objektívnych dôvodov neefektívny.

Štátneho príslušníka tretej krajiny možno pozbaviť osobnej slobody, ak sa proti nemu vedie konanie o vyhostení. Vedením konania však nemožno rozumieť len formálne začatie či priebeh tohto konania, ale aj reálnosť vyhostenia.⁸

Naplnenie podmienok ustanovených zákonom sa v čase vyvíja, a preto by mala mať zaistená osoba možnosť domáhať sa takej kontroly opakovane v určitých primeraných intervaloch.⁹

Dôvodom, pre ktorý sa pozbavenie osobnej slobody v zaistení môže stať nezákonným až dodatočne, môže byť zistenie nemožnosti realizácie vyhostenia alebo vrátenia štátneho príslušníka tretej krajiny, t. j. zistenie nemožnosti realizovať účel zaistenia.

4 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: II.ÚS 264/09-81.

5 Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 1Sža/74/2010.

6 § 88 ods. 7 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

7 § 88 ods. 8 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

8 Samie Ali vs. Suisse, sťažnosť č. 24881/94.

9 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: II.ÚS 557/2012-39.

10 § 22 ods. 1 zákona
č. 480/2002 Z. z. o azyle
a o zmene a doplnení
niektorých zákonov.

11 § 21 ods. 3 a ods. 4 zákona
č. 480/2002 Z. z. o azyle
a o zmene a doplnení
niektorých zákonov.

12 § 88 ods. 4 zákona
č. 404/2011 Z. z. o pobyte
cudzincov a o zmene a do-
plnení niektorých zákonov.

13 § 88 ods. 5 zákona
č. 404/2011 Z. z. o pobyte
cudzincov a o zmene a do-
plnení niektorých zákonov.

14 Odporúčanie Rady
Ministrov Rec (2003)5
zo 16. 4. 2003.

15 Nález Ústavného súdu
sp. zn.: II.ÚS 557/2012-39.

16 Shiskov vs. Bulharsko, sťaž-
nosť č. 38822/97 (§ 88).

Skutočnosťou, ktorá môže spôsobiť nevyhostiteľnosť, resp. nevrátiteľnosť štátneho príslušníka tretej krajiny počas lehoty zaistenia – nemožnosť naplniť účel zaistenia, je podanie žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky.

Počas konania o udelenie azylu bol štátny príslušník tretej krajiny v zmysle zák. č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou do 31. 12. 2013 (ďalej „zákon o azyle“) oprávnený zdržiavať sa na území Slovenskej republiky.¹⁰ V zmysle účinného znenia zákona je žiadateľ o azyl oprávnený zdržiavať sa na území Slovenskej republiky do vydania rozhodnutia o žiadosti o udelenie azylu. Okamihom podania vyhlásenia o žiadosti o udelenie azylu je splnená podmienka oprávneného pobytu na území Slovenskej republiky. Osobu oprávnenú sa zdržujúcu na území Slovenskej republiky ako žiadateľa o azyl nie je v zmysle zákona o pobyte cudzincov možné vyhostiť ani vrátiť na územie iných štátov.

Konanie o žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky trvá od podania žiadosti približne 90 dní, pričom túto lehotu možno predĺžiť. Proti negatívnemu rozhodnutiu v azylovom konaní možno podať opravný prostriedok na súd, ktorý o tomto musí rozhodnúť v lehote do 90 dní. Proti rozhodnutiu príslušného krajského súdu možno podať odvolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je povinný rozhodnúť o odvolaní v lehote do 60 dní.¹¹

Štátneho príslušníka tretej krajiny pritom v zmysle zákona o pobyte cudzincov možno zaistiť najviac na šesť mesiacov.¹² Stanovenie takejto lehoty zaistenia je pritom skôr výnimočné. Príslušné správne orgány totiž takéto trvanie lehoty zaistenia nedokázali náležite odôvodniť a súdy rozhodnutia s takto stanovenou a nedostatočne odôvodnenou lehotou zaistenia zrušovali. Lehotu zaistenia v prípade, ak bol zaistený žiadateľom o azyl, nebolo možné v zmysle zákona o pobyte cudzincov v znení účinnom do 31. 12. 2013 predĺžiť.¹³

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, okamihom požiadania o udelenie azylu na území Slovenskej republiky sa vzhľadom na trvanie azylového konania naplnenie účelu zaistenia (vydanie, administratívne vyhostenie, vrátenie, výkon trestu vyhostenia) v lehote zaistenia, ktorú v takom prípade nebolo možné predĺžiť, stalo nemožným.

V zmysle odporúčania Rady Európy¹⁴ sa zaistenie žiadateľov o azyl má okrem iného uskutočniť iba po dôkladnom preskúmaní jeho nevyhnutnosti a obmedzenie osobnej slobody žiadateľov o azyl má pravidelne preskúmať súd v zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V zmysle nového zákona o pobyte cudzincov síce podanie žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky nebolo dôvodom na prepustenie zaisteného cudzinca, ale vplyv podania tejto žiadosti na účelnosť zaistenia bol zrejмый. Ak štátny príslušník tretej krajiny, ktorý bol zaistený napríklad na 60 dní, požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, vzhľadom na trvanie azylového konania bolo celkom zrejмый, že jeho zaistenie nenaplní svoj účel (vyhostenie z územia Slovenskej republiky, vrátenie na územie iného štátu) a ďalšie zotrvanie v zaistení bolo zjavne nezmyselné a nezákonné.

Vo veci *Samie Ali vs. Suisse* komisia konštatovala, že ak je úradom jasná nemožnosť výkonu vyhostenia, tak zaistenie nemôže byť považované za také, ktoré smeruje k vyhosteniu. Komisia je toho názoru, že v prípade, keď sú si úrady vedomé nemožnosti výkonu vyhostenia, potom zaistenie, ktoré bolo nariadené práve v tomto čase, nemôže byť naďalej považované za zaistenie v rámci konania o vyhostení, ktoré prebieha. V konaní bolo konštatované porušenie čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Prípady pozbavenia osobnej slobody vyžadujú, aby bola periodicky kontrolovaná ospravedliteľnosť ich ďalšieho trvania. Účelom článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je umožniť osobe pozbavenej osobnej slobody domáhať sa, aby súd preskúmal, či toto pozbavenie je zákonné. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva tento článok zakotvuje procesnú záruku proti pokračovaniu pozbavenia slobody, ktoré síce pôvodne bolo nariadené zákonným spôsobom, ale následne sa stalo nezákonným a stratilo svoje opodstatnenie.¹⁵

Požiadavky na urýchlené rozhodovanie o pozbavení slobody a na periodickú súdnu kontrolu v primeraných intervaloch majú svoje opodstatnenie v tom, že zabezpečujú, aby osoba pozbavená osobnej slobody nemusela byť vystavená nebezpečenstvu, že zostane zadržanou napriek tomu, že jej pozbavenie osobnej slobody prestalo byť ospravedliteľné.¹⁶

Povinnosť skúmať účel zaistenia a povinnosť prepustiť zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny v prípade zániku účelu zaistenia pritom príslušným orgánom vyplýva priamo zo slovenského zákona o pobyte cudzincov.

V zmysle § 90 ods. 1 písm. d) zákona o pobyte cudzincov policajný útvar je povinný skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či účel zaistenia trvá.

V zmysle § 90 ods. 2 písm. b) bod 1. zákona o pobyte cudzincov je zariadenie¹⁷ povinné prepustiť bez zbytočného odkladu zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny, ak zanikol účel zaistenia.

Podľa § 90 ods. 2 písm. d) zákona o pobyte cudzincov zariadenie je povinné skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či účel zaistenia trvá.

Policajný útvar je v zmysle nového zákona o pobyte cudzincov povinný skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či účel zaistenia trvá. Zariadenie, v ktorom je štátny príslušník tretej krajiny na základe rozhodnutia o jeho zaistení umiestnený, má zákonom stanovenú povinnosť prepustiť ho bez zbytočného odkladu, ak zanikol účel zaistenia. Zariadenie má súčasne, rovnako ako policajný útvar, povinnosť skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či účel zaistenia trvá.

Táto povinnosť bola pritom zakotvená už v zákone č. 693/2006 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a ktorý nahradil nový zákon o pobyte cudzincov.

Cieľom návrhu zákona, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov bola transpozícia nových právnych predpisov Európskej únie v oblasti cudzineckého práva.

Z dôvodovej správy k tejto novelizácii vyplýva, že navrhovaná zmena vychádzala z potrieb aplikačnej praxe.

Z aplikačnej praxe vyplynulo, že i keď existuje dôvod na zaistenie, toto nie je vždy účelné. Napríklad u cudzinca môže byť už v čase jeho zaistenia zrejmé, že jeho pobyt v zariadení by bol vzhľadom na nemožnosť jeho administratívneho vyhostenia z objektívnych dôvodov neefektívny.¹⁸

Novelou sa vypustila možnosť policajného útvaru zaistiť cudzinca, ktorý požiadal o udelenie azylu potom, čo mu príslušný súd uložil trest vyhostenia alebo bol administratívne vyhostený z územia Slovenskej republiky. Pobyt takéhoto štátneho príslušníka tretej krajiny na území Slovenskej republiky sa počas azylového konania považuje za oprávnený.

Novelou zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov bola súčasne príslušným orgánom uložená povinnosť skúmať účel zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny. Príslušné orgány pred prijatím novely skúmali, či trvajú dôvody zaistenia. Z aplikačnej praxe vyplynulo, že dôvody zaistenia zaniknúť nemôžu. Zaniknúť môže iba účel zaistenia.¹⁹

V prípade zistenia, že účel zaistenia zanikol má teda policajný útvar a zariadenie, v ktorom je zaistený štátny príslušník tretej krajiny umiestnený, povinnosť zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny bez zbytočného odkladu prepustiť.

Napriek zákonom stanovenej povinnosti, prepustenie zo zaistenia z podnetu policajného útvaru alebo zariadenia je výnimočné.

Žiadosť o prepustenie zo zaistenia adresovaná príslušným orgánom býva takmer vždy vybavená štandardným vyjadrením o tom, že ak existuje rozhodnutie o zaistení, existuje aj účel zaistenia.

Stanovisko k tejto problematike zaujal Ústavný súd SR v Náleze sp. zn.: II.ÚS 557/2012-39.

Sťažovateľ bol rozhodnutím príslušného oddelenia cudzineckej polície zaistený za účelom vrátenie v zmysle Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb²⁰ a umiestnený v útvaru policajného zaistenia pre cudzincov. Proti rozhodnutiu o zaistení nepodal riadny opravný prostriedok, pretože v tomto čase považoval rozhodnutie o zaistení za zákonné.

Po siedmich dňoch v zaistení sťažovateľ požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, pričom o jeho žiadosti nebolo v čase rozhodovania Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodnuté.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ požiadal o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, na dĺžku azylového konania a na účel jeho zaistenia, resp. na skutočnosť, že účel zaistenia v dôsledku požiadania o udelenie azylu zanikol, požiadal o prepustenie zo zaistenia.

Príslušné oddelenie cudzineckej polície ako aj útvar policajného zaistenia pre cudzincov jeho opakovaným žiadosťiam nevyhovelo.

Sťažovateľ z vyššie uvedeného dôvodu podal žalobu na ochranu pred nezákonným zásahom²¹ a žiadal nariadenie jeho prepustenia zo zaistenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky žalobu rozhodnutím zamietol.

Sťažovateľ opakovane podal žalobu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo konanie o tejto žalobe zastavené

17 Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce; Útvar policajného zaistenia pre cudzincov Medvedov.

18 Bod 89 Dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

19 Bod 91 a 92 Dôvodovej správy k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

20 Rozhodnutie Rady 2007/839/ES z 29. 11. 2007 o uzavretí Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb (Ú. v. EÚ L 332, 18. 12. 2007).

21 § 250v zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

22 V zmysle § 247 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Predpokladom postupu je, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť.

23 § 88 ods. 7 a ods. 8 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

24 § 250t – 250u zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

25 Bezicheri vs. Taliansko sťažnosť č. 11400/85.

z dôvodu, že sťažovateľ sa mal podľa právneho názoru Najvyššieho súdu SR domáhať ochrany podľa § 247 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, keďže zásah do jeho práv pochádza z rozhodnutia o zaistení.²²

Sťažovateľ bol pred rozhodovaním Ústavného súdu Slovenskej republiky prepustený zo zaistenia. Zaistenie sťažovateľa nenaplnilo svoj účel – vrátenie na Ukrajinu.

Obe žaloby na ochranu pred nezákonným zásahom boli na Najvyššom súde Slovenskej republiky podané po uplynutí lehoty na podanie riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zaistení.²³

Žiadosť o prepustenie zo zaistenia adresovaná príslušným orgánom bola v prípade sťažovateľa vybavená vyjadrením, že ak existuje rozhodnutie o zaistení, existuje aj účel zaistenia. Takýto postup príslušných orgánov nebolo možné vyhodnotiť ako nečinnosť.²⁴ Proti takémuto postupu bolo možné brániť sa iba žalobou na ochranu proti neoprávnenému zásahu v zmysle § 250v zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok z dôvodu, že ďalšie zaistenie nie je efektívne a účelné.

Príslušným na konanie bol Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý prvú žalobu sťažovateľa zamietol. O opakovanej žalobe sťažovateľa rozhodol tak, že konanie uznesením zastavil. Vecou samou sa nezaoberal.

Rozhodnutie o zastavení konania Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôvodnil tým, že sťažovateľ sa nemal domáhať ochrany prostredníctvom žaloby na ochranu pred nezákonným zásahom, ale prostredníctvom žaloby proti právoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spornom uznesení konštatoval, že zásah do práv sťažovateľa pochádza z rozhodnutia o zaistení, teda sťažovateľ sa podľa jeho názoru domáhal ochrany pred nezákonným zásahom, ktorý spočíval v rozhodnutí o zaistení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ďalej konštatoval, že v správnom súdnictve existuje sedem odlišných typov konaní. V tomto členení sa základný dôraz kladie na ochranu jednotlivca pred nezákonným rozhodnutím podľa piatej časti druhej hlavy zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku. Ostatné konania patria do skupiny *ius specialis*. Preto aplikácia jednotlivých špeciálnych úprav prichádza do úvahy iba vtedy, ak nie je možné aplikovať rozhodnutie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa druhej hlavy, teda na účely eliminácie súbežne aplikovaných dvoch alebo viacerých súdnych prieskumov v rámci odlišných typov súdnej ochrany na to isté konanie.

Súd následne uviedol, že konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy sa zakladá na nezastupiteľnej skutočnosti, že ukrátenie osoby na jej právach a právom chránených záujmoch nie je zapríčinené rozhodnutím orgánu verejnej správy, ktoré v prípade tvrdeného zásahu musí logicky absentovať, ale je vyvolané konaním úradnej osoby orgánu verejnej správy, pričom toto konanie musí vykazovať nezákonné prvky.

Z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky vyvodil, že jeho právomoc rozhodovať o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy nie je daná, keďže zásah orgánu verejnej správy obmedzuje osobnú slobodu sťažovateľa v danom prípade vychádza z rozhodnutia, na základe ktorého bol štátny príslušník tretej krajiny zaistený.

Konanie vyústilo do podania ústavnej sťažnosti, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol Nálezom II. ÚS 557/2012-39 tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky porušil právo sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, napadnuté uznesenie zrušil a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. Konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo porušené právo sťažovateľa na rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia osobnej slobody a nariadení prepustenia podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru.

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky sa sťažovateľ nedomáhal ochrany pred nezákonným zásahom, ktorý by spočíval v rozhodnutí o zaistení. Toto rozhodnutie sťažovateľ v podanej žalobe nenapádal. Žalobou sa domáhal periodickej kontroly dôvodnosti ďalšieho trvania zaistenia.

Podľa názoru vyslovenému v uvedenom náleze Najvyšší súd Slovenskej republiky obsah návrhu sťažovateľa vyhodnotil nesprávne a predčasne dospel k arbitrárnemu záveru, že v danom prípade nie je možné poskytnúť ochranu v konaní o žalobe na ochranu pred nezákonným zásahom.

Článok 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zaručuje osobe pozbavenej osobnej slobody právo na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania tohto obmedzenia.²⁵

Osoba pozbavená osobnej slobody v zaistení má právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení na príslušný krajský súd a prípadne následné odvolanie proti rozsudku krajského súdu na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ale má v zmysle Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj právo domáhať sa periodickej kontroly dôvodnosti ďalšieho pozbavenia osobnej slobody.

Inštitút opravného prostriedku a prípadne následného odvolania je časovo limitovaný a z tohto dôvodu je nepoužiteľný na naplnenie práva na periodicnú kontrolu zákonnosti pozbavenia osobnej slobody.

Oba uvedené inštitúty sú súčasne prostriedkami, ktorými možno napadnúť samotné rozhodnutie o zaistení, nemožno sa nimi však domáhať nezákonnosti pozbavenia osobnej slobody v prípade, ak síce zaistenie bezprostredne po vydaní rozhodnutia o zaistení zákonným je, ale až dodatočne sa v dôsledku rôznych skutočností stane pozbavenie osobnej slobody nezákonným.

Nezákonný zásah do práv osoby pozbavenej osobnej slobody v zaistení teda nemusí byť spôsobený rozhodnutím o jeho zaistení, ani v dôsledku takéhoto rozhodnutia, ale aj v dôsledku porušenia povinnosti príslušného orgánu prepustiť zaistenú osobu, ak zanikol účel zaistenia.

Samotný zákon o pobyte cudzincov predpokladá viacero dôvodov na prepustenie zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny zo zaistenia. Účel zaistenia pritom môže zaniknúť kedykoľvek počas zaistenia, t. j. aj vtedy, ak uplynula lehota na podanie riadnych opravných prostriedkov.

Jediným zákonným prostriedkom, na základe ktorého môže zaistený štátny príslušník tretej krajiny uplatniť právo na periodicnú kontrolu zákonnosti ďalšieho pozbavenia osobnej slobody je žaloba na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Žiaden iný prostriedok na uplatnenie práva na periodicnú kontrolu zákonnosti pozbavenia osobnej slobody slovenský právny poriadok k dispozícii nemá.

Napriek uvedenému Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že podanie žaloby na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy nebolo v tomto prípade na mieste a vecou sa nezaoberal.

Zo samotnej podstaty zaistenia je zrejmé, že pozbavenie osobnej slobody je viazané na účel zaistenia, ktorý musí existovať po celý čas zaistenia a po jeho pominutí musí byť zaistená osoba prepustená.

Zánikom účelu zaistenia vznikne príslušnému orgánu povinnosť zaisteného štátneho príslušníka tretej krajiny zo zaistenia prepustiť.

V prejednávanej veci účel zaistenia zanikol a zaistený štátny príslušník tretej krajiny bol napriek tomu ponechaný v útvare policajného zaistenia pre cudzincov. Nebolo pritom dôležité, v dôsledku akej skutočnosti došlo k zániku účelu zaistenia.

Logickým predpokladom zaistenia je, že jeho účel bude môcť byť naplnený. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky muselo byť zrejmé, že zaistený štátny príslušník tretej krajiny nemá k dispozícii iné prostriedky, ktorými by sa mohol v zmysle Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd domáhať preskúmania zákonnosti pozbavenia svojej osobnej slobody a nariadenia jeho prepustenia, ak je pozbavenie osobnej slobody nezákonné, a napriek tomu konanie o ochrane pred nezákonným zásahom zastavil.

V zmysle článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd má každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavne, resp. podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd by mal byť konformný výklad taký, že zaistená osoba má právo požiadať správny orgán o preskúmanie dôvodnosti ďalšieho trvania zaistenia, pričom tento je povinný o takejto žiadosti vydať rozhodnutie so všetkými obsahovými a formálnymi náležitosťami vrátane poučenia o opravnom prostriedku. Zaistená osoba môže následne podať návrh na preskúmanie takého rozhodnutia v rámci správneho súdnictva podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku.²⁶

Príslušné orgány majú povinnosť skúmať, či je zaistenie štátneho príslušníka tretej krajiny efektívne a účelné, či môže byť naplnený jeho účel.

Efektívnym a účelným nie je také pozbavenie osobnej slobody, ktoré svoj účel objektívne nemôže naplniť. Neefektívnym a neúčelným sa zaistenie môže stať kedykoľvek. Z tohto dôvodu má zaistená osoba právo kedykoľvek sa domáhať, aby príslušný orgán rozhodol o tom, či ďalšie pozbavenie jej osobnej slobody v zaistení je dôvodné a aby súd rozhodnutie príslušného správneho orgánu preskúmal. ■

26 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: II. ÚS 557/2012-39.

RESUMÉ

Periodická kontrola zákonnosti pozbavenia osobnej slobody

Témou článku je analýza možností periodickej kontroly zákonnosti pozbavenia osobnej slobody štátnych príslušníkov tretích krajín umiestnených v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov. Témou článku je, v nadväznosti na možnosti periodickej kontroly zákonnosti pozbavenia osobnej slobody, skúmanie efektívnosti a účelnosti zaistenia štátnych príslušníkov tretích krajín a možnosti ich prepustenia zo zaistenia, ak zanikne účel zaistenia. Významným rozhodnutím vo vzťahu k možnostiam periodickej kontroly zákonnosti pozbavenia osobnej slobody je Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky II.ÚS 557/2012-39, v zmysle ktorého má zaistená osoba právo kedykoľvek sa domáhať, aby príslušný orgán rozhodol, či ďalšie pozbavenie jej osobnej slobody v zaistení je dôvodné a aby súd rozhodnutie príslušného správneho orgánu preskúmal.

SUMMARY

Periodic Review of the Legality of the Deprivation of Liberty

The article analyses possibilities to periodically review the legality of depriving third-country nationals, who are placed in police administrative detention centres, of their liberty. In the context of possibilities of periodic reviews of the legality of the deprivation of liberty, the article aims to look into the effectiveness and usefulness of keeping third-party nationals in the immigration detention and into their possible release from the immigration detention if the purpose of the immigration detention ceases to exist. An important decision regarding possibilities of such periodic control is the Finding of the Constitutional Court of the Slovak Republic II.ÚS 557/2012-39, under which a detainee has the right to ask the appropriate authority for a decision on whether any further deprivation of his/her liberty is still justifiable and lawful, and ask the court to review the decision made by the appropriate administrative authority.

ZUSAMMENFASSUNG

Periodische Kontrolle der Gesetzmäßigkeit beim Entzug der persönlichen Freiheit

Das Thema dieses Artikels bildet die Analyse der Möglichkeiten für eine periodische Prüfung der Gesetzmäßigkeit beim Entzug der persönlichen Freiheit den Staatszugehörigen aus den Drittländern, die in den Abteilungen für polizeiliche Festnahme für Ausländer, untergebracht wurden. Das Thema des Artikels ist, in Zusammenhang mit den Möglichkeiten einer periodischen Prüfung der Gesetzmäßigkeit des Freiheitsentzuges die Effektivität und Zweckmäßigkeit bei der Festnahme von Staatsangehörigen aus den Drittländern und die Möglichkeit deren Entlassung, nachdem der Zweck der Festnahme erlöschen ist, zu prüfen. Eine bedeutende Entscheidung in Bezug auf die Möglichkeiten der periodischen Kontrolle der Verhältnismäßigkeit des Freiheitsentzuges ist der Befund des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik II. ÚS 557/2012-39, im Sinne welchen die sichergestellte Person das Recht hat, jederzeit von der zuständigen Behörde die Entscheidung darüber zu verlangen, ob der Entzug deren persönlichen Freiheit durch die Festnahme begründet ist sowie die Prüfung der Entscheidung der zuständigen Behörde durchs Gericht.

Z ROZHODNUTÍ EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Zodpovednosť vlastníka internetového spravodajského portálu za uverejnené príspevky čitateľov difamačnej povahy

Porušením práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nie je, ak je vlastník internetového spravodajského portálu zaviazaný k náprave za neoprávnený zásah do dobrej povesti tretieho subjektu, ku ktorému došlo difamačnými príspevkami čitateľov k článku uverejnenými na internetovom portáli.

Rozsudok I. sekcie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Delfi AS proti Estónsku č. 64569/09 zo dňa 10. októbra 2013¹

Dotknuté ustanovenia:

– čl. 8, čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

V sťažnosti podanej Európskemu súdu pre ľudské práva sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na slobodu prejavu zaručenú v čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd² tým, že vnútroštátne súdy ho určili ako vlastníka internetového spravodajského portálu zodpovedného za komentáre umiestnené čitateľmi k jednému z jeho on-line spravodajských článkov.

Sťažovateľom bola spoločnosť Delfi AS registrovaná v Estónsku, ktorá bola vlastníkom jedného z najväčších internetových spravodajských portálov v krajine. V roku 2006 sťažovateľ uverejnil na svojom portáli článok týkajúci sa prepravnej lodnej spoločnosti, ktorá zabezpečovala dopravu medzi jednotlivými ostrovmi v krajine. Článok informoval o zámere spoločnosti zmeniť niektoré dopravné trasy pre jej trajekty. Pod článkom mali čitatelia možnosť vyjadriť sa v diskusii k jeho obsahu a zároveň mali voľný prístup ku komentárom ďalších užívateľov. Diskusia obsahovala takmer dvesto príspevkov, z ktorých okolo dvadsať malo difamačnú povahu, keďže obsahovali urážlivé a výhradné vyjadrenia vo vzťahu k prevádzkovateľovi lodnej spoločnosti a jej väčšinovému vlastníkovi.

Na žiadosť prevádzkovateľa lodnej spoločnosti sťažovateľ tieto difamačné príspevky obratom odstránil, žiadosť o úhradu nemajetkovej ujmy vo výške 32 000 eur však odmietol uhradiť. Prevádzkovateľ lodnej spoločnosti následne podal proti sťažovateľovi žalobu. Súd prvého stupňa žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľ nemôže byť považovaný za vydavateľa komentárov a uviedol, že vlastník portálu nemá povinnosť komentáre monitorovať. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako nesprávne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňový súd následne v novom rozhodnutí rozhodol, že sťažovateľ porušil osobnostné práva vlastníka lodnej spoločnosti a priznal mu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 320 eur. Rozhodnutie potvrdil

1 V zmysle čl. 44 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tento rozsudok nie je konečný. Dňa 14. 2. 2014 bola vec predložená Veľkej komore Európskeho súdu pre ľudské práva. Rozsudok nadobudne právoplatnosť za podmienok uvedených v čl. 44 ods. 2 Dohovoru.

2 Čl. 10 Dohovoru:

„1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám,

ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a ne-strannosti súdnej moci.“

odvolací súd, aj Najvyšší súd, ktorý k veci doplnil, že za vydavateľa komentárov nachádzajúcich sa pod článkom treba považovať tak vlastníka portálu, ako aj autorov komentárov a konštatoval, že sťažovateľ pochybil, ak uverejneniu protiprávných komentárov nezabránil a útočné príspevky neodstránil z vlastnej iniciatívy. Vnútroštátne sudy neakceptovali obranu sťažovateľa spočívajúcu v argumentácii, že na základe Smernice Európskej únie č. 2000/31/EC o elektronickom obchode bola jeho úloha ako vlastníka portálu iba technická a neutrálna, bez možnosti vykonávať kontrolu nad publikáciou príspevkov.

Sťažovateľ namietal porušenie čl. 10 Dohovoru s odôvodnením, že vnútroštátnymi orgánmi uložená povinnosť monitorovať všetky čitateľské príspevky bola neproporcionálna a v rozpore s právom na slobodu prejavu a právom na informácie. Poukazoval na to, že na spravodajskom portáli sťažovateľa bolo denne pridaných viac ako desať tisíc príspevkov. Vnútroštátne zákony podľa sťažovateľa neukladali vlastníkom internetových portálov povinnosť vopred monitorovať obsah príspevkov čitateľov v diskusii. Zároveň upozornil na to, že hoci jeho úloha ako prevádzkovateľa portálu bola výhradne pasívna, keďže čitateľom iba poskytoval priestor na uloženie dát a príspevkov, v prejednávanej veci z vlastnej iniciatívy používal pri monitorovaní príspevkov systém automatického odstraňovania difamačných výrazov a navyše potom, čo bol na nezákonný obsah niektorých príspevkov upozornený, zabezpečil ich bezodkladné odstránenie.

Vláda zdôraznila, že zodpovednosť sťažovateľa za obsah uverejnených príspevkov je objektívna a vyjadrila názor, že sťažovateľ nebol iba sprostredkovateľom služieb ukladania dát, ale poskytovateľom týchto služieb, pretože mal možnosť príspevky upravovať a odstraňovať. Ochranu pred difamačnými príspevkami čitateľov sťažovateľ nezabezpečil dostatočne, pretože príspevky boli odstránené až po niekoľkých týždňoch od ich uverejnenia, čo v prostredí internetu, v ktorom sa informácie šíria rýchlo medzi veľké množstvo ľudí, malo za následok, že sa s nimi mohla oboznámiť široká verejnosť. Ďalej upozornila na problém s identifikáciou skutočného autora príspevku a na ťažkosti v súvislosti s uplatnením nároku poškodeného priamo voči autorovi.

Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že hoci v konaní pred vnútroštátnymi súdmi došlo k zásahu do práva sťažovateľa na slobodu prejavu zaručenú v čl. 10 Dohovoru, tento zásah bol v súlade so zákonom, sledoval legitímny cieľ a bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Z uvedených dôvodov dospel k záveru, že čl. 10 Dohovoru porušený nebol.

Súd uviedol, že z vnútroštátnej úpravy vyplývala všeobecná zodpovednosť oznamovacích prostriedkov za uverejnenie difamačných tvrdení, pričom skutočnosť, že v prejednávanej príhode išlo o príspevky na internetovom portáli, nebola rozhodujúca. Zásah do práva sťažovateľa na slobodu prejavu bol podľa Súdu vykonaný na základe zákona a sledoval legitímny cieľ, ktorým bola ochrana dobrej povesti a práv tretích subjektov.

Pokiaľ ide o hľadisko nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti, Súd s poukazom na svoju ustálenú judikatúru pripomenul, že pri zvažovaní, či je obmedzenie práva na slobodu prejavu nevyhnutné v záujme ochrany dobrej povesti a práv druhých, je potrebné vyhodnotiť, či vnútroštátne orgány zachovali spravodlivú rovnováhu („*fair balance*“) medzi slobodou prejavu a právom na rešpektovanie súkromného života. Do úvahy treba vziať najmä okolnosti ako je prínos k diskusi vo veciach verejného záujmu, všeobecná známosť osoby, ktorej povest' bola poškodená, predmet komentára, predchádzajúce správanie dotknutých osôb, spôsob získania informácií a ich pravdivosť, obsah, formu, následky uverejnenia a povahu uložených sankcií.³ V okolnostiach prejednávanej veci Súd skúmal štyri základné hľadiská: **1.** obsah príspevkov, **2.** opatrenia prijaté sťažovateľom, aby uverejneniu difamačných príspevkov predišiel alebo ich odstránil, **3.** zodpovednosť autorov príspevkov, **4.** dôsledky vnútroštátnych súdnych konaní pre sťažovateľa.

Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že aj keď článok uverejnený na spravodajskom portáli sťažovateľa sa týkal témy verejného záujmu, bol vyvážený a neútočný, pojednával o činnosti lodnej spoločnosti, ktorá mohla negatívne ovplyvniť veľké množstvo obyvateľstva. Sťažovateľka preto mala predpokladať výskyt negatívnych reakcií namierených proti lodnej spoločnosti, ako aj to, že negatívne príspevky zrejme presiahnu hranice primeranej kritiky a nadobudnú difamačnú povahu.

Súd ďalej dospel k záveru o nedostatočnosti opatrení prijatých sťažovateľom k zabráneniu vzniku ujmy na povesti tretích subjektov. Uviedol, že okrem upozornenia na zákaz zasielať príspevky obsahujúce urážky či neslušné výrazy a upozornenia na to, že zodpovednosť za príspevky nenesie sťažovateľ, ale autori komentárov, sťažovateľ disponoval automatickým systémom vymazávania príspevkov obsahujúcich vulgarizmy, ako aj manuálnym systémom na odoberanie komentárov správcom portálu na základe upozornenia čitateľov. Aj keď podľa Súdu nebolo možné konštatovať, že by sťažovateľ úplne zanedbal svoje povinnosti, aby nespôsobil ujmu na osobnostných právach tretích osôb, automatizovaný systém na odoberanie difamačných príspevkov zjavne nebol spoľahlivý. Pokiaľ ide o manuálny systém odoberania komentárov, Súd zohľadnil, že hoci bol systém po technickej stránke užívateľsky jednoducho prístupný a nenáročný a podnet na odobratie príspevku nebolo potrebné odôvodňovať ani sťažovateľovi zasielať osobitnú žiadosť, v prejednávanej príhode lodná spoločnosť formulovala svoje nároky v písomnej žiadosti a aj keď tejto sťažovateľ bezodkladne vyhovel, stalo sa tak až po šiestich týždňoch, odkedy boli komentáre prístupné verejnosti.

Za jeden z rozhodujúcich argumentov pri posúdení proporcionality zásahu Súd považoval to, že uverejňovanie spravodajských článkov a komentárov k nim bolo súčasťou komerčnej profesionálnej činnosti sťažovateľa. Zdôraznil, že sťažovateľ mal predvídať povahu príspevkov, ktoré mohol článok vyvolať a z tohto dôvodu mal prijať potrebné technické alebo iné opatrenia k zabezpečeniu, aby takéto príspevky neboli uverejnené. Podľa Súdu autori príspevkov nemohli sami zmeniť či vymazať uverejnený príspevok a dospel k záveru, že aj keď sťažovateľ disponoval prostriedkami, ktoré mu umožňovali značnú mieru kontroly nad uverejnenými komentármi, dostatočne nevyužil všetky možnosti, ktoré mal v danom prípade k dispozícii.

Podľa Súdu bolo dôležitým faktorom aj to, že vnútroštátne orgány neuložili sťažovateľovi žiadne konkrétne opatrenia, ako do budúca zabezpečiť ochranu práv tretích subjektov a voľbu ponechali na jeho vlastnej úvahe.

Súd ďalej konštatoval, že účinná ochrana práv poškodených by nebola zabezpečená vtedy, ak by poškodení mohli za difamačné príspevky žalovať iba autorov komentárov, ktorých identifikácia v konkrétnom prípade by mohla byť veľmi zložitá. Ak sťažovateľ umožnil prispievať do diskusie aj neregistrovaným užívateľom, musel predpokladať, že za takéto komentáre bude niesť zodpovednosť.

3 Napr. rozsudok vo veci Axel Springer AG proti Nemec-ku č. 39954/08 alebo vo veci Von Hannover proti Nemecku č. 40660/08, 60641/08.

Za významné hľadisko pri stanovení spravodlivej rovnováhy medzi dotknutými právami a záujmami Súd považoval aj skutočnosť, že v prostredí internetu je možné jednoduchým spôsobom uverejniť značné množstvo informácií, v dôsledku čoho je nezriedka veľmi náročné identifikovať difamačné tvrdenia a zabezpečiť ich odstránenie, a to najmä z hľadiska poškodenej osoby, ktorá nemá možnosť internet neustále sledovať. V tejto súvislosti Súd poukázal na rozsudok vo veci Krone Verlag GmbH & Co. KG proti Rakúsku č. 72331/01 zo dňa 09. 11. 2006, v ktorom uviedol, že presunutím rizika získať nápravu v konaní o ochrane osobnosti na mediálnu spoločnosť, ktorá je často v lepšej finančnej situácii ako poškodený, nedochádza k neprimeranému zásahu do práva na slobodu prejavu.

S ohľadom na vyššie uvedené Súd konštatoval, že k porušeniu práva sťažovateľa na slobodu prejavu garantovanú v čl. 10 Dohovoru nedošlo. Zároveň poznamenal, že čiastka vo výške 320 eur, ktorú bol sťažovateľ zaviazaný podľa vnútroštátnych rozhodnutí uhradiť lodnej spoločnosti titulom náhrady nemajetkovej ujmy, nebola neprimeraná porušeniu práv lodnej spoločnosti.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, PhD.**
advokátska koncipientka

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2014

Odberateľ:

.....

.....

IČO: IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

.....

.....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2014 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum: Podpis:

Vybavuje:

Telefón:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

Pýta(j)te sa predsedníctva

Odkedy a akým spôsobom bude možné oznámiť komore zástupcu na účely zoznamu podľa § 37 Advokátskeho poriadku, resp. § 1 Uznesenia P SAK č. 6/6/2014 z 19. júna 2014 (uverejnené vo Vestníku SAK 4. 7. 2014)?

Slovenská advokátska komora sprístupní najneskôr ku dňu nadobudnutia účinnosti Uznesenia predsedníctva SAK č. 6/6/2014, teda k 1. októbru 2014 na svojom webovom sídle advokátom možnosť zvoliť si zástupcu na účely vedenia zoznamu podľa § 37 Advokátskeho poriadku.

Zvolený advokát bude môcť, samozrejme, priamo prostredníctvom webového sídla komory vyjadriť súhlas s ustanovením za zástupcu. Na túto možnosť bude zvolený advokát pri prihlásení na svojom profile na webovom sídle komory upozornený. Zástupcu si bude možné zvoliť aj zaslaním písomného oznámenia komore, v takomto prípade bude nevyhnutné priložiť k oznámeniu o zvolení zástupcu jeho písomný súhlas.

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila aj pre rok 2014 **XII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie** pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, resp. na ondrisova@sak.sk s označením „Publikačná súťaž BSA“. **Uzávierka je 30. novembra 2014.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2014. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2015.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta rešpektovať pokyny klienta

Advokát, ktorý v právnej veci klienta, v ktorej mu bol ustanovený súdom za právneho zástupcu, nevyhotoví a nepodá na základe výslovného pokynu klienta žalobu, napriek tomu, že bol na to uznesením súdu výslovne ustanovený, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Advokát je povinný rešpektovať pokyn klienta na podanie žaloby napriek svojmu presvedčeniu o zjavnej neúspešnosti žaloby a po primeranom poučení klienta a dôkaze o neúspešnosti žaloby v prípade zotrvania klienta na tomto pokyne žalobu podať.

*Rozhodnutie I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK
zo 7. júna 2013, sp. zn. 1ODS-1/13: 4092/2010*

*Rozhodnutie III. disciplinárneho senátu SAK
zo 7. februára 2013, sp. zn. DS III. 53/12:399/2012*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení,
- § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK z 19. júna 2010

Rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK zo 7. júna 2013, sp. zn. 1ODS-1/13: 4092/2010 v spojení s rozhodnutím III. disciplinárneho senátu SAK zo 7. februára 2013, sp. zn. DS III. 53/12:399/2012 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii¹ a § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK,²

tým, že

nevyhotovil a nepodal žalobu vo veci, v ktorej bol klientovi ustanovený uznesením okresného súdu zo 7. 2. 2011 za právneho zástupcu, a to napriek tomu, že mal na spísanie a podanie žaloby výslovný pokyn od klienta udelený o. i. na osobnom stretnutí dňa 28. 2. 2011 a 17. 3. 2011, a tiež napriek tomu, že bol na to zaviazaný uznesením okresného súdu

zo 7. 2. 2011, kde bol súdom výslovne klientovi ustanovený „na spísanie návrhu a zastupovanie v celom konaní.“

Podľa § 56 ods. 5 zákona o advokácii disciplinárny senát upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **337,70 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda revíziej komisie SAK podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutok uvedený vo výrokovvej časti rozhodnutia.

Rozhodnutím III. disciplinárneho senátu SAK zo 7. februára 2013, sp. zn. DS III. 53/12:399/2012 disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania. Podľa § 56 ods. 5 zákona o advokácii upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia a uložil disciplinárne obvinenému advokátovi povinnosť zaplatiť SAK trovy konania vo výške 337,70 eur.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania zistil, že disciplinárne obvinený advokát nepostupoval v súlade s pokynom klienta. Klient podľa výpovede chcel žalobu podať a subjektívne bol presvedčený, že táto žaloba

bola podaná. Disciplinárne obvinený mal buď rešpektovať pokyn klienta, bez ohľadu na prípadný negatívny výsledok v spore alebo klienta primerane poučiť tak, aby o tomto poučení mal doklad, resp. v prípade, že by klient aj napriek tomu trval na podaní žaloby, mal odstúpiť od poskytovania právnej služby. Disciplinárne obvinený tieto možnosti nevyužil a na základe vlastného vyhodnotenia prípadu odoprel klientovi možnosť konania a rozhodnutia na súde. Vzhľadom na to mal disciplinárny senát za preukázané, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia z dôvodu závažného porušenia povinností advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii a § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK.

Pri rozhodovaní o druhu a výmere disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát zohľadnil osobu disciplinárne obvineného advokáta, ktorý sa podľa záznamov vedených SAK doteraz nedopustil žiadneho disciplinárneho previnenia, a preto podľa § 56 ods. 6 zákona o advokácii disciplinárny senát upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Proti tomuto rozhodnutiu disciplinárneho senátu podal v zákonnej lehote odvolanie disciplinárne obvinený advokát, v ktorom vyjadril svoj názor, že povinnosť riadiť sa pokynmi klienta nie je povinnosť absolútna. Poukázal na povinnosť advokáta chrániť a presadzovať záujmy klienta. Tieto dve povinnosti sú v kolízii. V danom prípade bol presvedčený o neúspešnosti prípadnej žaloby, dokonca o nedostatku aktívnej

legitimácie na strane klienta, preto mal za to, že postupoval správne. Tvrdil, že so sťažovateľom sa stretol viackrát, a ani pri opakovaných konzultáciách nevedeli dospieť k vymedzeniu nároku sťažovateľa. Uviedol, že pochybil aj okresný súd, keď sťažovateľovi ustanovil právneho zástupcu, i keď už v tom čase mohol zistiť zjavnú bezúspešnosť nároku sťažovateľa.

I. odvolací disciplinárny senát SAK svojím rozhodnutím zo 7. júna 2013, sp. zn. 1ODS-1/13: 4092/2010 podľa § 59 ods. 3 zákona o advokácii v spojení s § 33 Disciplinárneho poriadku SAK napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Odvolací senát sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového senátu a v odôvodnení tohto rozhodnutia poukázal na to, že disciplinárne obvinený mal rozsah svojho právneho zastúpenia daný príslušným rozhodnutím okresného súdu. Nepochybne – ako to vyplývalo z prednesov sťažovateľa a jeho dcéry - klient trval, aby disciplinárne obvinený uplatnil jeho nárok na súde. Disciplinárne obvinený tak neurobil, i keď podľa názoru odvolacieho senátu tak urobiť mal, a to napriek svojmu presvedčeniu, že žaloba by bola zjavne neúspešná. Mal tak urobiť po primeranom poučení klienta a dôkaze o tom. Takmer rok však nekonaním držal klienta v právnej neistote a vyvolával dojem, že žaloba je podaná. S ohľadom na odvolací senát rozhodnutie prvostupňového senátu potvrdil.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

§ 18 ods. 3 zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

2 § 2 ods. 1 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je pri výkone svojho povolania (§ 18 a nasl. zákona) povinný na prospech klienta využívať svoje vedomosti a skúsenosti, skutkové a právne argumenty a možnosti dané právnym poriadkom.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Úschova peňažných prostriedkov a povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky

Je závažným porušením povinností advokáta, ak po splnení podmienok zmluvy o úschove uskutoční výplatu prijatej sumy oneskorene a následne nesplní včas ani svoj záväzok zaplatiť náklady právneho zastúpenia iným advokátom.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 9. septembra 2012, *sp. zn. K 76/2011*¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 2 a čl. 9 ods. 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2,² ods. 3³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení a § 2 ods. 2⁴ a § 11 ods. 3⁵ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 15. 6. 2013

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

1.) po tom, čo sa v dohode o advokátskej úschove, uzatvorenej dňa 2. 2. 2010 medzi A. B. ako predávajúcim a manželmi C. ako kupujúcimi zaviazal k výplate úschovy 3 754 000 Kč, zodpovedajúcej čiastke kúpnej ceny zníženej o daň z prevodu nehnuteľnosti do piatich pracovných dní po predložení dohodnutých dokumentov na účet predávajúceho. Hoci mu boli dňa 25. 2. 2010 riadne predložené dokumenty a úschova mala byť vyplatená najneskôr dňa 4. 3. 2010, úschovu vyplatil až po opakovaných výzvach, a to dňa 12. 3. 2010 vo výške 1 400 000 Kč, dňa 23. 3. 2010 vo výške 1 654 000 Kč a dňa 26. 3. 2010 vo výške 700 000 Kč,

2.) po tom, čo dňa 15. 3. 2010 uzatvoril s A. B. dohodu o vypořádání zo zmluvy o advokátskej úschove zo dňa 2. 2. 2010 a v tejto dohode sa zaviazal k úhrade nákladov právneho zastúpenia advokátom podľa vyhlášky č. 177/1996 Sb. najneskôr do dvoch dní po predložení mu vyúčtovania odmeny a po tom, čo mu bolo vyúčtovanie odmeny advokáta vo výške 115 200 Kč doručené dňa 5. 5. 2010, túto čiastku prinajmenšom do 13. 1. 2012 neuhradil,

teda

ad 1.)

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta a neriadil sa jeho pokynmi,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu, povinnosť plniť prevzaté záväzky, povinnosť peniaze a iné hodnoty, ktoré prevzal ku stanovenému účelu, opatrovať so starostlivosťou riadneho hospodára a nepoužiť ich inak než k stanovenému účelu,

ad 2.)

- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,
- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval Pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť plniť prevzaté záväzky,

čím porušil

ad 1.) § 16 ods. 1 a 2⁶ a § 17⁷ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2⁸ a čl. 9 ods. 2⁹ Pravidiel profesionálnej etiky,

ad 2.) § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Pravidiel profesionálnej etiky,

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **200 000 Kč**.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Dňa 24. 5. 2011 bola doručená disciplinárnej komisii disciplinárna žaloba, smerujúca proti disciplinárne obvinenému, ktorej predmetom boli dva skutky, popísané vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárny senát na základe vykonaných dôkazov zistil nasledovný skutkový stav:

Čo sa týka prvého skutku, vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že disciplinárne obvinený uzatvoril dňa 2. 2. 2010 dohodu o advokátskej úschove s p. A. B. a manželmi C., na základe ktorej manžel A. B. zložil z bankového úveru čiastku 3 754 000 Kč na účet disciplinárne obvineného s tým, že disciplinárne obvinený sa zaviazal túto čiastku, zodpovedajúcu kúpnej cene, zníženej o daň z prevodu nehnuteľností a dohodnutú v kúpnej zmluve medzi A. B. ako predávajúcim a manželmi C. ako kupujúcimi, vyplatiť A. B. do piatich pracovných dní po predložení listinných dokumentov, uvedených v dohode.

Tieto dokumenty boli disciplinárne obvinenému predložené dňa 25. 2. 2010, teda k výplate malo dôjsť najneskôr dňa 4. 3. 2010 vzhľadom na to, že na piaty deň pripadol deň pracovného pokoja. Disciplinárne obvinený však úschovu v termíne nevyplatil a urobil tak po častiach až po opakovaných výzvach oprávneného, teda predávajúceho A. B. Dňa 12. 3. 2010 zaplatil čiastku 1 400 000 Kč, dňa 23. 3. 2010 čiastku 1 654 000 Kč a dňa 26. 3. 2010 čiastku 700 000 Kč. Disciplinárne obvinený tak bol v omeškaní s úplnou výplatom depozita 22 dní.

Ohľadom druhého skutku disciplinárny senát zistil, že po tom, čo sa disciplinárne obvinený dostal do omeškania s výplatom depozita, uzatvoril s A. B. dňa 15. 3. 2010 dohodu o vyporiadaní, na základe ktorej sa zaviazal nahradiť náklady právneho zastúpenia právneho zástupcu, ktorého splnomocnil A. B. k vyriešeniu problému s výplatom depozita. Právny zástupca predávajúceho vyúčtoval odmenu za zastúpenie klienta v celovej výške 115 200 Kč a toto vyúčtovanie dňa 5. 5. 2010 doručil disciplinárne obvinenému, ktorý však ani do podania disciplinárnej žaloby túto čiastku nezaplatil. Disciplinárny senát zistil, že táto platba nebola uhradená ani v čase druhého ústneho pojednávania v tejto veci, ktoré sa konalo dňa 13. 1. 2012, a až na poslednom pojednávaní dňa 7. 9. 2012 senát zistil, že disciplinárne obvinený túto platbu uhradil až na základe rozsudku príslušného obvodného súdu.

Disciplinárny senát preto uzavrel, že k platbe došlo niekedy v období medzi 14. 1. 2012 a 7. 9. 2012, pričom vzal do úvahy variant, ktorý bol pre disciplinárne obvineného najpriaznivejší, že ešte dňa 13. 1. 2012 dlžná suma nebola uhradená a disciplinárne obvinený svoj dlh vyrovnal niekedy po tomto dni.

Disciplinárny senát v rámci dokazovania zamietol návrh disciplinárneho žalobcu, ktorý žiadal zabezpečiť úplný výpis z bankového účtu disciplinárne obvineného za relevantné obdobie, ako aj návrh disciplinárne obvineného, ktorý žiadal vypočítať svoju manželku a chcel predložiť doklad od banky, pretože mal za to, že vykonanie týchto dôkazov by bolo nadbytočné, keďže skutkový stav bol dostatočne zistený aj bez týchto dôkazov.

Vzhľadom na tieto skutočnosti disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinený sa dopustil skutkov, popísaných v disciplinárnej žalobe a tieto skutky právne kvalifikoval ako disciplinárne previnenie z dôvodu porušenia povinností advokáta v prípade prvého skutku, uvedených v § 16 ods. 1 a 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 a čl. 9 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky a v prípade druhého skutku, uvedených v § 16 ods. 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2 Pravidiel profesionálnej etiky.

Kárny senát pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia vychádzal zo skutočnosti, že v prípade oboch skutkov disciplinárne obvinený porušil povinnosť plniť prijaté záväzky, ktoré prevzal jednak zmluvne a ktoré sú zároveň zákonnými, resp. stavovskými povinnosťami advokáta. Porušenie týchto povinností, teda omeškanie so splnením záväzku a tým aj jeho spochybnenie, predstavuje konanie, ktoré výrazne znižuje dôveryhodnosť advokáta a tým aj dôveru v advokátsky stav ako celok. Senát vzal taktiež do úvahy, že v prvom prípade omeškanie disciplinárne obvineného trvalo od 8 do 22 dní, teda disciplinárne obvinený začal naprávať vzniknutú situáciu po ôsmich dňoch a celú sumu vyplatil až po dvadsiatich dvoch dňoch od vzniku omeškania, pričom išlo relatívne vysokú sumu. V druhom prípade síce išlo o podstatne nižšiu sumu, avšak omeškanie trvalo oveľa dlhšiu dobu, a to od 4. 3. 2010 prinajmenšom do 13. 1. 2012. Disciplinárny senát prihliadol tiež na majetkové pomery disciplinárne obvineného, ktoré sám popísal.

Disciplinárny senát po zhodnotení všetkých kritérií dospel k záveru, že najprísnejšie disciplinárne opatrenie – vyčiarknutie zo zoznamu advokátov by v tomto prípade nebolo primerané, keďže disciplinárne obvinený nakoniec následky svojho konania napravil a záväzky splnil. Na druhej strane mal senát za to, že pochybenie disciplinárne obvineného je spôsobilé obzvlášť zreteľne znížiť dôveru v advokátsky stav, preto neprichádzali do úvahy ani miernejšie formy trestu – napomenutie alebo verejné napomenutie. Disciplinárny senát preto rozhodol o uložení pokuty, ktorej výšku určil v dolnej polovici zákonnej sadzby, avšak zároveň v takej výške, ktorá bude pre disciplinárne obvineného citeľným postihom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

- 1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: **Z kárné praxe**. In: Bulletin advokacie, č. 1-2/2013, s. 78-79
- 2 **§ 18 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“
- 3 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“
- 4 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**
„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“
- 5 **§ 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK:**
„Peniaze a iné majetkové hodnoty, ktoré advokát prevzal na stanovený účel, je povinný opatrovať s odbornou starostlivosťou; nesmie ich použiť na iný než tento účel. Po skončení zastúpenia ich musí vyúčtovať alebo vrátiť najneskôr v lehote 30 dní od skončenia zastupovania, ak sa s klientom písomne nedohodol inak. Prípadné prírastky hodnôt je povinný vydať klientovi alebo tretej osobe, ak nebolo dohodnuté inak.“
- 6 **§ 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokynmi klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnymi alebo stavovskými predpismi; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“
- § 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:**
„Pri výkone advokácie je advokát povinný jednať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné

prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

7 **§ 17 českého zákona o advokácii:**

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

8 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

čl. 4 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je povinný plniť prevzaté záväzky. Záväzok alebo ručenie za cudzí záväzok smie prevziať len vtedy, ak si je istý jeho splnením.“

9 **čl. 9 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je povinný klienta riadne informovať, ako postupuje pri vybavovaní jeho veci, a poskytovať mu včas vysvetlenia a podklady potrebné pre zváženie ďalších príkazov.“

čl. 9 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Peniaze a iné hodnoty, ktoré advokát prevzal ku stanovenému účelu, je povinný opatrovať so starostlivosťou riadneho hospodára; nesmie ich použiť k inému než stanovenému účelu. Prípadné prírastky hodnôt je povinný vydať zložiteľovi, ak nebolo dohodnuté inak. Povinnosti advokáta pri vykonávaní úschovy peňazí, cenných papierov alebo iného majetku klienta advokátom stanovené príslušným stavovským predpisom tým nie sú dotknuté.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z dvojčísła 7-8/2014 českého *Bulletinu advokacie*

V **Úvodníku** JUDr. Petr Čáp, predseda kárnej komisie ČAK nadväzuje na úvodník JUDr. Vladimíry Glatzovej z predchádzajúceho čísla *Bulletinu advokacie*. Na jednej strane súhlasí s názorom, že nepodstatné informácie poskytnuté advokátom klientovi môžu prekryť podstatné, na druhej strane vyjadruje obavu, že prílišné spoliehanie sa na informovanosť klienta a jeho právne vedomie môže viesť k nedorozumeniam a v konečnom dôsledku k nekvalitnému poskytnutiu právnej služby. Na čítanie odporúča ďalšie vydanie *Sbírkky kárných rozhodnutí ČAK*, ktoré vyšlo v letných mesiacoch

a ktorého preštudovanie môže byť jedným z krokov k prehĺbeniu znalosti etických princípov výkonu advokátskeho povolania.

Aktuality prinášajú stanovisko ČAK k novele vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odmenách a náhradách advokátov a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, vykonanej vyhláškou č. 120/2014 Sb., ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2014. Stanovisko upozorňuje na skutočnosť, že platné znenie sa odlišuje od znenia návrhu novely, ktorý bol výsledkom pripomienkového konania, prerokovania pracovnými komisiami legislatívnej rady vlády a niekoľkomesačnej komunikácie a rokovaní medzi vedením ČAK a ministerstvom spravodlivosti ČR a smeruje proti advokátskemu stavu. Rubrika prináša tiež obzretie sa za XXII. Karlovarskými právnickými dňami, predstavuje Úniu obhajcov ČR, venuje sa aj vhodnému oblečeniu pri výkone advokátskeho povolania a pozýva na 17. Športové hry českej advokácie, ktoré sa budú konať od 3. do 5. októbra v Nymburku.

Časť **Z judikatúry** obsahuje rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 19. 3. 2014, č. j. 30 Cdo 531/2014 k čiastočnej neplat-

nosti právneho úkonu a námietke zaujatosti sudcu, rozsudok najvyššieho súdu z 20. 3. 2014, č. j. 25 Cdo 5802014 k zodpovednosti vlastníka (správcu) komunikácie za škodu, rešerš rozsudku Najvyššieho správneho súdu ČR z 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013-135, č. 3027/2014 Sb. NSS k posudzovaniu nelegálnej práce (znakom závislej práce), uznesenie najvyššieho súdu zo 7. 5. 2014, sp. zn. 8 Tdo 517/2014 k podaniu vykonanému do dátovej schránky, nález Ústavného súdu ČR z 25. 3. 2014, sp. zn. I. ÚS 3819/13 k účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie v prípade účastníka konania s právnickým vzdelaním, (náklady na právne zastúpenie v občianskom súdnom konaní je zásadne nutné považovať za účelne vynaložené i za situácie, ak je zastúpený účastník sám povolaním advokát, to platí aj v prípade, ak je predmetom konania pred súdmi problematika, s ktorou sa daný účastník v rámci svojej advokátskej praxe pravidelne stretáva) a rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 25. 9. 2013, sp. zn. 8 Tz 39/2013 k provokácii v rámci skúšky spôsobilosti (§ 107 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky).

V rubrike sú tiež obsiahnuté stanoviská Expertnej skupiny Komisie pre aplikáciu novej civilnej legislatívy pri Ministerstve spravodlivosti ČR, konkrétne výkladové stanovisko č. 5 z 1. 3. 2013 k pôsobnosti zhromaždenia spoločenstva vlastníkov jednotiek a výkladové stanovisko č. 12 zo 14. 1. 2014 k forme plnej moci k zastúpeniu pred orgánom právnickej osoby a k rozhodovaniu jediného spoločníka.

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácie *Občiansky zákonník. Komentár. Svazek II. (§ 655 – 975)* od autorov J. Švestka, J. Dvořák, J. Fiala, M. Zuklínová, H. Nová, D. Elischer, O. Frinta, D. Frintová a publikácie *Výživovací povinnost po rekodifikaci* od autorky Daniely Kovářovej.

Časť **Z českej advokácie** obsahuje rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK zo 7. 1. 2013, sp. zn. K 92/2012, postihujúce konanie advokáta v súvislosti s inkasom plnení vymožených exekútorom a v súvislosti s účtovaním odmeny za právne služby a rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 15. 6. 2012, sp. zn. K 10/2012, podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát podá námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu po lehote a navyše klienta neinformuje o odmietnutí týchto námietok možnosti podať odvolanie a navyše odvolanie sám nepodá a o následnom nadobudnutí právoplatnosti informuje klienta oneskorene.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. Luboš Tichý, CSc.

Kúpna zmluva a spotrebiteľská kúpna zmluva, vrátane zodpovednosti za vady

Autor analyzuje relevantné aspekty nového českého občianskeho zákonníka na kúpnej zmluve, predovšetkým spotrebiteľskej kúpnej zmluve, hľadá relevantné predpisy pri riešení problémov, objasňuje vznik spotrebiteľskej kúpnej zmluvy pri použití všeobecných obchodných podmienok, resp. jej uzatváranie tzv. adhéznym spôsobom, podáva výklad niektorých základných kategórií zodpovednosti za vady – na príklade spotrebiteľskej zmluvy a nakoniec upriamuje pozor-

nosť na výklad ustanovení občianskeho zákonníka (§ 2161 a nasl.) stanovujúci domnienku vadnosti v okamihu dodania tovaru (veci), za predpokladu, ak sa vada prejaví do šiestich mesiacov od dodania.

JUDr. David Uhlř

Prvé skúsenosti s novým občianskym zákonníkom

Príspevok je venovaný praktickým skúsenostiam s aplikáciou ustanovení nového českého občianskeho zákonníka. Osobitne sa venuje úprave formy plnej moci, zákonnej záručnej doby, koncepcii problému zodpovednosti jedného z manželov za dlhy druhého manžela, obmedzeniu povinnosti na náhradu ujmy, ustanoveniam, ktoré zakladajú predtým neznámu neistotu (započítanie pohľadávok, prerušenie/spočívania premlčacej lehoty). Upozorňuje na zjavné chyby v písaní, nevyjasnené otázky a venuje sa aj retroaktívnym ustanoveniam. Uzatvára, že podstatná časť nedostatkov právnej úpravy vyplýva z chýb v písaní a nedostatkoch vo formuláciách.

JUDr. Petr Bříza, LL.M., Ph.D.

Nový zákon o medzinárodnom práve súkromnom

Autor príspevku reflektuje skutočnosť, že v Českej republike bol prijatý nový zákon o medzinárodnom práve súkromnom (zákon č. 91/2012 Sb.), ktorý nahradil pôvodný právny predpis, zákon č. 97/1963 Sb. Podľa systematiky zákonnej úpravy komentuje jeho jednotlivé časti. Článok vychádza z publikovaného komentára k novému zákonu a v podrobnostiach naň aj odkazuje. Podrobnejšie sa venuje predovšetkým ustanoveniam predstavujúcim zmenu oproti pôvodnej právnej úprave.

Mgr. Eva Svatoňová

Výpovedné dôvody nájmu bytu bez výpovednej doby (podľa o. z. a BGB)

Článok je venovaný novej úprave výpovedných dôvodov nájmu bytu v novom českom občianskom zákonníku. Porovnáva českú právnu úpravu s právnou úpravou v nemeckom BGB. Analyzuje povahu a rozsah jednotlivých právnych úprav a komparatívne sa venuje jednotlivým dôvodom výpovede nájmu bytu – neplateniu nájomného, neoprávnenému užívaniu prenajatého bytu, omeškaniu so zložením kaucie, porušeniu povinnosti poskytnutia riadneho užívania bytu prenajímateľom, porušovaniu dobrých mravov v dome. V zhrnutí považuje nemeckú právnu úpravu za lepšiu a vhodný zdroj inšpirácie.

JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

Rozdelenie pôsobnosti v rámci kolektívneho orgánu a jeho dopad na zodpovednosť

Príspevok predstavuje možnosti rozdelenia pôsobnosti vnútri štatutárnych orgánov kapitálových spoločností a dopady takého rozhodnutia. Reflektuje právnu úpravu nového českého občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje, aby v rámci kolektívneho orgánu došlo k rozdeleniu pôsobnosti medzi jeho jednotlivých členov. Venuje sa možným podo-

bám rozdelenia pôsobnosti, obmedzeniam rozdelenia pôsobnosti, ako aj dôsledkom rozdelenia pôsobnosti. V závere novoupravenú možnosť víta, pretože najmä v prípadoch veľkých spoločností ju považuje za nevyhnutnosť, upozorňuje však aj na nezodpovedané otázky.

Mgr. Miroslava Káňová

Najvyšší súd vylúčil možnosť súdneho exekútora namietat' relativnu neplatnosť dohody dedičov o vysporiadanie dedičstva

Autorka sa v úvode vracia k svojmu príspevku uverejnenému v čísle 9/2011 Bulletinu advokacie reagujúcemu na článok exekútorského koncipienta Mgr. Davida Hozmana k účinkom exekučného konania a dispozitívnemu oprávneniu dedičov (Bulletin advokacie 5/2011) a k vzniknutej polemike.

Približuje relevantné ustanovenie českého exekučného poriadku (§ 44 ods. 1), závery z pohľadu exekútorského koncipienta a svoje publikované závery. Uvádza aktuálny rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 3400/2013, podľa ktorého uznesenie, ktorým súd právoplatne schválil dohodu o vyporiadaní dedičstva, je záväzné pre všetky súdy a tiež i pre súdneho exekútora, ktorý má v exekučnom konaní postavenie súdu prvého stupňa a otázku platnosti takejto dohody nemôžu súd (súdny exekútor) riešiť v inom (ako dedičskom) konaní, a to ani ako otázku predbežnú. V ďalšom texte sa venuje možnosti namietnuť neúčinnosť dohody dedičov a upozorňuje na nezákonný postup súdnych exekútorov.

Spracoval: **JUDr. Peter Kalata**
kancelária SAK

POZVÁNKA

Saská advokátska komora
organizuje pre advokátov a advokátskych koncipientov

Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum

7. a 8. novembra 2014
Meißen, Nemecko

Hlavná téma:
Rodinné a dedičské právo v cezhraničnej advokátskej praxi

Slovenská advokátska komora je od roku 2011 členom Nemecko-česko-slovenského advokátskeho spolku. Fórum sa uskutočňuje každý rok vždy na pozvanie jednej z členských komôr. Prednášky budú zamerané na praktické skúsenosti advokátov pri výkone ich advokátskej praxe v oblasti rodinného a dedičského práva v prípadoch, ktoré majú cezhraničný dosah. Na podujatí je zabezpečené simultánne tlmočenie, **aktívna znalosť nemčiny nie je podmienkou účasti.**

PROGRAM

piatok, 7. novembra 2014

18.30 Stretnutie v Parkhotel Meißen
19.00 Spoločenský večer v Meißner Weinwirtschaft

sobota, 8. novembra 2014

9.00 Privítanie a otvorenie fóra
9.15 Prvý blok prednášok
12.30 Obed
14.00 Druhý blok prednášok
16.30 Ukončenie fóra

Formulár prihlášky v nemeckom jazyku nájdete na webovej stránke komory www.sak.sk v časti **Správy**.

Účastnícky poplatok 125 eur zahŕňa ubytovanie na jednu noc v jednoposteľovej izbe s raňajkami, účasť na spoločenskom večere a účasť na pracovnej časti konferencie. Rozdiel ceny ubytovania v dvojposteľovej izbe a poplatky za parkovanie si účastníci hradia sami.

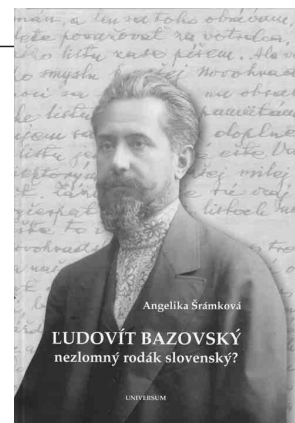
Záväznú prihlášku je potrebné poslať priamo organizátorskej Saskej advokátskej komore **do 17. októbra 2014** faxom na číslo 0049 351 336 08 99 alebo e-mailom info@rak-sachsen.de.

V prípade doplňujúcich otázok sa obráťte, prosím, na odbor medzinárodných vzťahov SAK (Katarína Marečková, tel. č.: 02 204 227 28, e-mail: mareckova@sak.sk.)

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Človek silný ako príroda

ŠRÁMKOVÁ, A.: **Ľudovít Bazovský – nezlomný rodák slovenský?**
UNIVERSUM-EU, s. r. o., Prešov, 2014, 268 s.

Je uznaniahodné, že Slovenská advokátska komora podporila vydanie ďalšej publikácie o významných advokátoch a histórii advokácie na Slovensku. Jej autorkou je PhDr. Angelika Šrámková, PhD., absolventka humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorá sa venuje výskumu slovenských dejín druhej polovice 19. a prvej polovice 20. storočia. Výsledkom jej viacročného výskumu je biografická monografia o jednej z neprehliadnuteľných osôb z advokátskeho prostredia – Ľudovítovi Bazovskom (1872 – 1958). Výskum je skutočne rozsiahly. Zahŕňa pramenné materiály z ústredných i regionálnych archívov slovenských, ale aj maďarských a českých, dobovú periodickú tlač a veľký záber odborných štúdií, článkov a monografií (len vymenovanie zoznamu prameňov a literatúry je na desiatich stranách).

Ide o veľmi pútavé čítanie minimálne z dvoch dôvodov. Prvým dôvodom je osobnosť Ľudovíta Bazovského. Autorka inšpirovaná slovami historika Ľubomíra Liptáka si vybrala za špecifickú časovú jednotku na meranie dejín – ľudský život (s. 7). A život Ľudovíta Bazovského bol skutočne pestrý, plný zvrátov a významných postov, rozporuplný, jednoducho – viac ako zaujímavý. Druhým dôvodom pútavosti knihy je samotné časové obdobie poslednej štvrtiny 19. storočia, začiatok 20. storočia, prvá svetová vojna, rozpad Rakúsko-Uhorska, budovanie Československej republiky, príprava autonomistických projektov, obsadenie južného Slovenska a vyhlásenie Slovenskej republiky, ale aj obdobie po druhej svetovej vojne a všetky s tým súvisiace dejinné udalosti – ako pozadie i aktívna súčasť Bazovského života.

Autorka spracovala životopis Ľ. Bazovského historicky precízne, s citom pre detail, so snahou zodpovedať mnohé *nadhodené* otázky i s rešpektom niektoré nechať otvorené. V jeho živote sledovala rodinné zázemie, pôsobenie v štruktúrach evanjelickej cirkvi a. v., aktivity v politike regionálnej, najmä lučeneckej, či novohradskej, ale aj uhorskej, slovenskej, československej, maďarskej, v publicistike, podnikateľských aktivitách a samozrejme, aj jeho život advokáta.

Ľudovít Bazovský absolvoval právnickú fakultu v Budapešti v roku 1895 a po zložení troch rigoróz v roku 1899 získal diplom doktora práv. V rokoch 1894 – 95 pracoval v Martine v advokátskej kancelárii Matúša Dulu a v rokoch 1897 – 99 pracoval v advokátskej kancelárii Štefana Fajnora, ktorý sa stal neskôr jeho svokrom. V roku 1900 sa rozhodol usadiť v Lučenci, v jednom z centier rodného Novohradu. V tomto

roku zložil advokátske skúšky, zapísal sa do zoznamu advokátskej komory so sídlom v Balážskych Ďarmotách a začal vykonávať advokáciu. Stal sa z neho úspešný advokát so širokou klientelou. V Lučenci sa objavil ako prvý advokát so slovenským cítením, čo vyvolalo zo strany maďarských kolegov nevôľu. Už v prvom roku svojej praxe mal advokátskeho kandidáta, ktorým bol Janko Jesenský. Počas výkonu advokácie nikdy nebol bez advokátskeho dorastu. Jeho slovenský pôvod spôsoboval napätie aj vo vzťahoch s advokátskou komorou (napr. s. 101). Keď chcel po obsadení južnej časti Slovenska v roku 1939 pokračovať v advokátskej činnosti v tom čase v maďarskom Lučenci, advokátska komora v Balážskych Ďarmotách mu dala zápornú odpoveď, a to najmä pre jeho panslávsku protimaďarskú minulosť (s. 215).

V roku 1901 sa oženil s Boženou Hermínou rodenou Fajnorovou a možno uviesť príkladný výpočet osôb, ktorý prezrádza mnohé väzby na mnohé významné osobnosti slovenského národného života. Ľudovíta Bazovského s Boženou sobášil v Senici evanjelický kňaz Martin Braxatoris, syn básnika Andreja Sládkoviča, svedok nevesty bol jej švagor advokát Ján Krno, svedkom ženicha bol jeho brat Koloman, ktorý mal tri deti a jedným z nich bol neskorší národný umelec Miloš Alexander Bazovský (1899 – 1968). Manželka Božena bola sesternicou Milana Rastislava Štefánika. V rodine boli teda advokátmi aj svokor Štefan Fajnor i švagor Vladimír Fajnor. Možno spomenúť aj ďalšie mená, s ktorými Ľudovít Bazovský udržiaval osobné kontakty, ktorí ho ovplyvnili v jeho osobnostnom, politickom, podnikateľskom a inom napredovaní: M. Dula, S. H. Vajanský, P. Blaho, V. Šrobár, M. Hodža, J. Škultéty, M. Rázus (ktorého obhajoval v procese s Dimitrijevičom, srbským agentom), V. Clementis (ktorý obhajoval jeho v súdnom spore podľa zákona na ochranu republiky v 30-tych rokoch, s. 192), P. O. Hviezdoslav, advokát S. Daxner (synovec Š. M. Daxnera), etc.

Počas života Ľudovíta Bazovského sa vystriedalo primného významných štátoprávných zmien a veľakrát sa menili hranice, autorka jeho identitu načrtla ako: lokálpatriot novohradský – evanjelik – Slovák – Uhor (s. 26). Možno pokračovať: Slovák za Československo – Slovák za autonómiu – za rovnoprávne zjednotenie Slovenska s Maďarskom...

Stále sa ocital v novej situácii a stále hľadal nové riešenia. Niektoré ho vynášali na výslnie, niektoré ho stláčali do nemilosti. No vždy vstal a sily ho až do vysokého veku neopúšťali.

V knihe sa odvíja jeho študentské pôsobenie v Budapešti, kedy sa začal zapájať do verejného diania, nadchli ho myšlienky sociálnej demokracie, slovenského robotníckeho hnutia, uhorského liberalizmu, aktivizovanie v študentských hnutiach nemaďarských národov (rumunsko-slovensko-srbská spolupráca, s. 34). Neskôr možno sledovať jeho pôsobenie v Martine a v Lučenci, ktoré bolo spojené aj s vplyvom Šrobárovho liberalizmu, myšlienkami česko-slovenskej vzájomnosti, inklinovaním k tradicionalizmu. Obrana slovenského národa voči uhorskému postoju k nemaďarským národom a národnostiam, *ťah* na československú budúcnosť, odklon k autonomistom pre českoslovakistický postoj nového štátu, zástoj v Slovenskej národnej strane, spolupráca s maďarskou vládou po obsadení južného Slovenska Maďarskom, kedy sa aj Lučenec stal maďarským. Politických obrátov v živote Bazovského bolo veľa, nie je ľahké sledovať jeho *metamorózný profil* (s. 158). Bol kontroverznou osobou – pre Maďarov pansláv, pre Slovákov maďarón, pre mnohých prospechár, vyvolával obdiv i hnev, úctu aj nenávisť – v politike, v podnikateľskom prostredí i v publicistike. Každopádne, v mnohých významných situáciách – aj štátoprávneho charakteru sa s ním neodmysliteľne počítalo. Len napr. v čase budovania nového československého štátu (mimočodom opis tejto etapy Bazovského aktívneho života aj s peripetiami pri utváraní slovensko-maďarských hraníc tvorí nesmierne zaujímavú historickú pasáž) bol Bazovský v Slovenskej národnej rade – zvolený do jej 12-členného výkonného výboru (s. 110) a hneď na to predsedom lučeneckej pobočky Slovenskej národnej rady. V zložitých maďarsko-slovenských rokovaníach, v ktorých bol vyslancom československej vlády Milan Hodža (november 1918 – február 1919, s. 117), bol medzi *prizvanými* siedmimi členmi SNR na pomoc do Budapešti aj Bazovský. Keď V. Šrobár dostal za úlohu zostaviť slovenský poslanecký klub v rámci národného zhromaždenia v Prahe, s Ľudovítom Bazovským počítal. Bazovský bol poslancom od 14. 11. 1918 do 21. 1. 1919 a pracoval v štyroch výboroch: zahraničnom, pre slovenské veci, pre potrestanie vojnových vinníkov a v mierovom výbore. Vavro Šrobár (minister s plnou mocou pre správu Slovenska) mal mimoriadne ťažkú úlohu pri začleňovaní Slovenska do Československej republiky a konsolidácii povojnových pomerov. To, ako sa popasoval s organizovaním správy Slovenska a ako hľadal *administratívne schopných a demokraticky zmýšľajúcich mužov* (s. 123), je zaujímavé najmä s ohľadom na zástoj advokátov v jeho očiach, ale isto aj v očiach vtedajšej spoločnosti. Vavro Šrobár postupne menoval prvých slovenských županov z radov advokátov: spišský – Ján Ruman, liptovský – Jozef Kállay, oravský – Vladimír Pivka, zvolenský – Vladimír Fajnor, tekovský – Martin Mičura, gemersko-malohontský – Samuel Daxner, hontiansky – Gustáv Lehocký, šarišský – Pavel Fábry, komárňanský – Otakar Jamnický, abovsko-turniansky – Ján Sekáč. Novohradským županom sa stal advokát Ľudovít Bazovský.

Dalo by sa povedať, že nová správa štátu stála na advokátoch, ktorí sa v tomto chaotickom čase rozhodli venovať svoje sily službe štátu. Mimo týchto advokátov za županov boli

ustanovení jeden lekár, jeden katolícky a jeden evanjelický kňaz, a jeden statkár (s. 124).

Zaujímavo sa číta aj podiel Bazovského pri konsolidácii pomerov v evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku po vzniku Československa. Šrobár ho menoval za člena Generálnej rady a Bazovský pôsobil aj ako seniorátny inšpektor novohradského seniorátu (s. 199). Okrem toho bol mimoriadne publicisticky činný, najmä v Národných novinách, ale aj v iných periodikách. Tlačou mu vyšli aj mnohé politické a osvetové brožúry. Spomeňme aj jeho podnikateľského ducha a prvenstvo – Ľudovít Bazovský v roku 1909 založil prvú slovenskú banku v Lučenci (s. 82) – Všeobecná banka, úč. spol., ktorá veľmi dobre prosperovala. Národnostná príslušnosť banky vyostrila politickú situáciu v celom regióne.

Každá doba má svoje metaforu vyjadrené *slovensko-maďarské pomedzie* i napätie, má svoju *česko-slovenskú nádej* v lepšiu budúcnosť, má svoj ideál *samostatného vykročenia pre sklamanie sa v priateľovi*. Kniha o Ľudovítovi Bazovskom je výborným dokladom toho, aké zložité vedia byť a aké zložité aj skutočne boli každodenné pomery obdobia konca 19. storočia a prvej polovice 20. storočia, a to pohľadom na manžela a otca ôsmich detí, advokáta, podnikateľa, politika, aj celkovo z pohľadu na historické míľniky v našich nedávnych národných dejinách, regionálnych dejinách, dejinách advokácie etc.

Použijem slová Ľudovíta Bazovského z listu Timrave z decembra 1947 (na sklonku života žil v ústraní, písal mnoho listov so snahou rehabilitovať sa z promaďarského vystupovania pred a v časoch druhej svetovej vojny, s. 230 a 231): „... *vidiac, že máte živého zmyslu k našej novohradskej starine...*“ a odvodím z nich krátky odkaz čitateľovi: Maj živý zmysel pre hľadanie svojho napredovania. Môžeš sa poučiť z dobrého aj zo zlého, čoho strojcom či účastníkom bol Ľudovít Bazovský – človek silný ako príroda.

JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

■ Knihu si môžete objednať e-mailom na adrese: angelikasramkova@gmail.com alebo telefonicky na čísle: 0948 750 005. Cena za 1 ks je 20 eur.

Pod'akovanie

Úprimne ďakujem Slovenskej advokátskej komore za sponzorský príspevok, ktorým podporila vydanie knižnej biografie **Ľudovít Bazovský – nezlomný rodák slovenský?** Moje pod'akovanie patrí aj JUDr. Petrovi Kerecmanovi, PhD. za jeho nápomocný postoj počas prípravy textu, odborné rady i poskytnuté materiály.

Angelika Šrámková

Dr. Cyril Daxner – hrdina a národovec

Pri príležitosti 110. výročia narodenia Dr. Cyrila Daxnera, 70. výročia vypuknutia Slovenského národného povstania, 75. výročia Malej vojny a 165. výročia príchodu slovenských dobrovoľníkov do Vranova nad Topľou v r. 1849 sa v dňoch 19. až 20. júla 2014 práve v tomto meste konalo dvojdnové podujatie pod názvom *Dr. Cyril Daxner – hrdina a národovec*.

V sobotu 19. júla 2014 v predvečer výročia jeho narodenia sa v zasadačke Mestského úradu vo Vranove nad Topľou konal historický seminár pod gesciou Slovenského historického

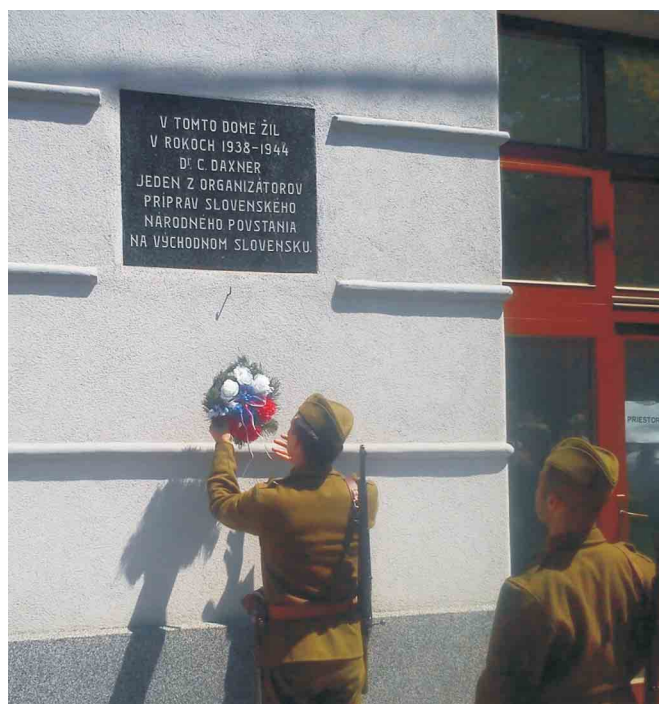
ústavu Matice slovenskej venovaný životu Dr. Cyrila Daxnera, rodu Daxnerovcov a ich účasti v revolúcii 1848 až 1849 a pri vzniku Česko-slovenskej republiky.

Neskôr večer Klub vojenskej histórie Slovensko v historických uniformách a mladí maticári zorganizovali spomienkové stretnutie v centre mesta venované nadporučikovi Cyrilovi Daxnerovi a jeho predkom za účasti verejnosti.

Vyvrcholením boli nedeľňajšie slávnostné služby božie v chráme ducha svätého vo Vranove nad Topľou dňa 20. júla 2014 a to za účasti emeritného biskupa ECAV na Slovensku Júliusa Fila, predstaviteľov Matice slovenskej a Mladej Matice, mesta Vranov nad Topľou, mestských poslancov i zástupcov štátnej správy. Neskôr nasledovala inscenácia mladých maticiarov mapujúca životy starého otca Štefana Marka Daxnera, otca Ivana Daxnera, vzdialeného príbuzného spoluzakladateľa č.-s. légii v Rusku Vladimíra Daxnera a nakoniec Cyrila Daxnera.

Na záver členovia Klubu vojenskej histórie, Matice slovenskej – Mladej Matice, spolu predstaviteľmi Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi a. v. a mesta Vranov nad Topľou položili vence k buste Štefana Moysesu, Karola Kuzmányho a pri pamätnej tabuli Dr. Cyrila Daxnera.

–MG–

Dr. Cyril Daxner – zabudnutý advokát

1. časť

Dňa 20. júla 2014 uplynulo 110. výročie narodenia JUDr. Cyrila Daxnera – významnej a, žiaľ, v rámci celoslovenských súvislostí zabudnutej osobnosti našich moderných dejín. Cyril Daxner (20. 7. 1904 – 7. 6. 1945) zomrel v mladom veku nedožitých 41 rokov, iba niekoľko dní po skončení ničivej 2. svetovej vojny, no jeho život bol bohatý na udalosti a odvážne činy. Cyril Daxner bol súčasne jedným z posledných významných členov starobylého slovenského rodu Daxnerovcov, ktorý splodil štyri generácie advokátov, tri generácie významných slovenských politických činiteľov, ale aj aktívnych predstaviteľov Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku v 19. až 20. storočí. V živote práve spomínaného Cyrila sa akoby skoncentrovali peripetie tejto pozoruhodnej rodiny, ale aj slovenských dejín. V určitom ohľade je Cyril Daxner symbolickou postavou, keďže jeho osud sa v mnohom podobá na životy iných národovcov, po ktorých sa po čase zláhla zem a ich inšpirujúce životné osudy musíme nanovo objavovať.

Kto vlastne bol Dr. Cyril Daxner?

Presvedčený národovec, slovenský dôstojník, hrdina Malej vojny počas horthyovského vpádu v marci 1939, kľúčový organizátor Slovenského národného povstania na východnom Slovensku, advokát, prvý cirkevný dozorca Evanjelického cirkevného zboru a. v. v meste Vranov nad Topľou a mladý martýr umučený nemeckým nacizmom. Búrliivy život nemožno byť zdrojom náhody, všetko tkvie v hlbokých rodinných koreňoch.

Cyrilov starý otec nebol nik iný než Štefan Marko Daxner – spolupracovník Ľudovíta Štúra a jeden z vedúcich predstaviteľov Slovenského národného povstania v rokoch 1848 až 1849. Štefan Marko Daxner (28. 12. 1822 – 11. 4. 1891) bol profesijne advokát, ale súčasne aj ideológ národného hnutia a tvorca politického programu aktuálneho až do roku 1918. V neposlednom rade ho poznáme ako zakladateľa Matice slovenskej i neohrozeného obrancu evanjelickej cirkvi a. v. na Gemeri a Honte.

Prekvapením bude, že Cyrilov otec Ivan bol tiež významnou osobnosťou. Ivan Daxner (2. 2. 1860 – 28. 12. 1935) má priamu spoluúčasť na vytvorení Česko-slovenskej republiky. Podpisoval Cleveľandskú a Pittsburskú dohodu – známe dokumenty, ktoré viedli k oslobodeniu od stáročnej rakúsko-uhorskej nadvlády. Bol súčasne tajomníkom Slovenskej ligy, jednej z najstarších slovenských organizácií na americkom kontinente.

Zo široko rozvetveného príbuzenstva, ktoré nemôžeme celý vymenovať, treba spomenúť Karola Kuzmányho, prvého historického podpredsedu Matice slovenskej a superintendenta Evanjelickej cirkvi a. v., ktorý bol Cyrilov prastarý otec. Medzi bratrancev patrili napr. Janko Jesenský (30. 11. 1874 – 27. 12. 1945) slovenský spisovateľ, advokát, politik a prvý

slovenský nositeľ titulu národný umelec. Ďalej Juraj Janoška (16. 10. 1882 – 23. 4. 1945) advokát, zastupujúci župan, istý čas dokonca predseda Slovenskej národnej strany v medzi-vojnovom období, účastník SNP, ktorý podobne ako Cyril zomrel tragicky v poslednom vojnovom roku 1945.

Životopis Cyrila Daxnera nie je komplexne spracovaný v samostatnej publikácii, no odkazy k jeho osobnosti sa nachádzajú vo viacerých zborníkoch a historických prácach. Poukazujú na význam Cyrila Daxnera v troch oblastiach: v aktívnej účasti v bojoch počas Malej vojny z marca 1939, v organizácii SNP na východnom Slovensku a v nezanedbateľnej kultúrnej i cirkevnej stope, ktorú zanechal v hornozemľínskej – vranovskej oblasti.

Cyriľ Svetozár Daxner sa narodil 20. júla 1904 v Tisovci v okrese Rimavská Sobota. Rodičovský dom mu bol zdrojom lásky k národu a už v detstve si odnášal záujem o národné veci, idealizmus a predsavzatie stáť na strane spravodlivosti. Cyril Daxner vychodil ľudovú školu v rodnom Tisovci, neskôr v roku 1923 zmaturoval na Gymnázium v Martine. Práve martinské prostredie upevnilo jeho svetonázor, ktorý si priniesol z rodičovského domu. Nasledoval svojich predkov a začal študovať právo na Univerzite Komenského v Bratislave. Po skončení štúdia a získaní doktorátu z práva sa symbolicky vrátil nakrátko do martinského prostredia, keď pracoval ako redaktor *Národných novín*. Vojenskú prezenčnú službu vykonával ako delostrelec v meste Vranov nad Topľou, ktoré významne zasiahne do jeho života. Hornozemľínsky kraj mu učaroval a po zložení advokátskej skúšky si v roku 1934 otvoril advokátsku kanceláriu priamo vo Vranove nad Topľou.

Daxner pôsobil v meste 10 rokov a za toto obdobie si vybudoval významný vplyv. Bol známy originálnymi názormi, aktívnym spoločenským i kultúrnym životom, advokátskou praxou, sociálnym cítením a pomocou obyčajným ľuďom.

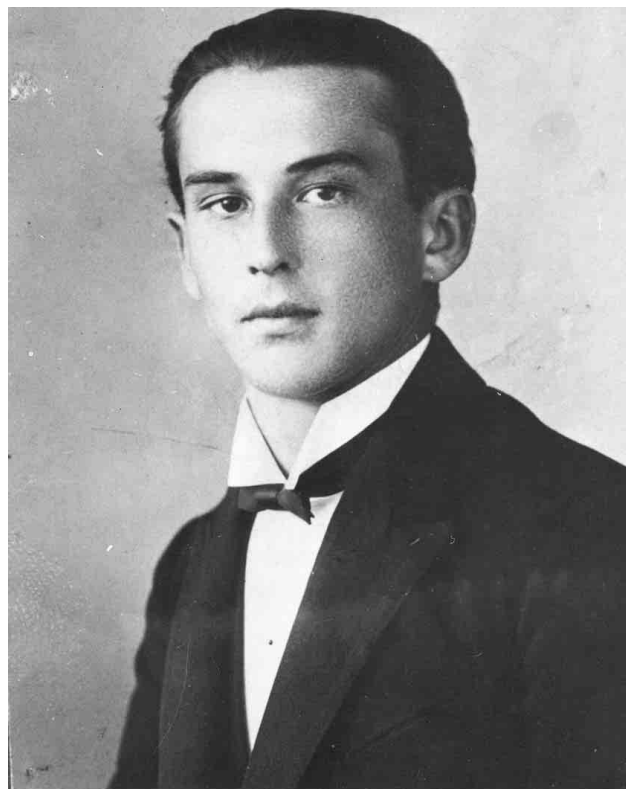
Všetko toto spôsobilo, že meno Daxner medzi ľuďmi v regióne rezonuje aj po sedemdesiatich rokoch, pričom mnohí ani nepoznajú všetky jeho činy a celé rodinné pozadie. V neposlednom rade bol C. Daxner presvedčený kresťan, podieľal sa na evanjelickej misijnej činnosti v oblasti a stal sa prvým dozorcjom Evanjelického cirkevného zboru a. v. vo Vranove. Dodnes to pripomína druhá pamätná tabuľa v Chráme Duha Svätého vo Vranove. Spoločensky aktívny Cyril bol aj zakladateľom rybárskeho spolku v meste – zaujímavosť, ak si uvedomíme rozsah jeho záujmov a advokátske povolanie, ktoré mu zaberalo dosť času.

Sotva tridsaťročný Cyril si však všímal aj európske politické dianie, čomu mu napomáhali vyspelejšie jazykové znalosti – ovládal ruštinu, maďarčinu a nemčinu. Daxner podľa spomienok bol idealista, nepatril k žiadnemu politickému zoskupeniu, jeho jedinou politickou prioritou bola obrana národných práv Slovákov. Práve politické nezaradenie však predznačilo jeho budúcu tragédiu a povojnové zabudnutie. Rovnako si uvedomoval, že blížiaci vojnová kataklizma presahuje ľudácke, agrárnické, či komunistické boje o moc. Nacizmus a pangermanizmus vyvolával v ňom odpor, ako dosvedčujú svedectvá jeho súčasníkov, jasne si uvedomoval ich skutočné svetovládne ciele a nebezpečenstvo predovšetkým pre slovanské národy. 23. septembra 1938 prijal s nadšením vyhlásenie mobilizácie a nastupuje do česko-slovenskej armády ako aktívna záloha, ale po Mníchovskej dohode sa však vracia sklamaný domov, čoskoro si však znovu oblieče uniformu.

Dobrovoľník v Malej vojne

Mýtus Veľkého Uhorska mátal strednú Európu počas celej existencie prvej Česko-slovenskej republiky (1918 – 1939). Vtedajší maďarský vládca – regent admirál Miklós Horthy dlho nemohol vzhľadom na vojenskú a hospodársku slabosť maďarského štátu uskutočniť expanzívne ciele voči svojim susedom. Pod dohľadom Nemeckej ríše a fašistického Talianska až dňa 2. novembra 1938 sa v rakúskej metropole uskutočnil veľmocenský diktát, ktorý vošiel do dejín ako tzv. Viedenská arbitráž. Následkom bolo odtrhnutie územia južného Slovenska v prospech Maďarska. Kompas dejín sa nezadržateľne posúval k svetovej vojne. V tejto súvislosti sa zabúda, že niekoľko dní po rozpade západnými spojencami „odpísanej“ Česko-slovenskej republiky a vyhlásení Slovenskej republiky dňa 14. marca 1939, bola dňa 15. marca 1939 vyhlásená aj samostatná Podkarpatská Rus. Maďarská armáda však nezaváhala a v ten istý deň prekročila jej hranice. Zvyšky česko-slovenskej armády sa postavili na odpor, ale už 18. marca 1939, teda o tri dni, Podkarpatská Rus padla. Tieto udalosti významne zasiahli do vedomia Cyrila Daxnera, mesto Vranov nad Topľou bolo totiž vzdialené od hraníc iba 80 kilometrov.

Po obsadení južného Slovenska a Podkarpatskej Rusi bolo na rade Slovensko. Maďarské kolóny v rámci tzv. „malého riešenia“ prekročili naše východné hranice a postupovali na

Stakčín, Sobrance a Sninu. Slovenská armáda sa iba formovala, vojaci českej národnosti odchádzali, chýbali dôstojníci a velenie. Dobrovoľníci a vojaci v chvate nasadali na korby áut narychlo naložené muníciou. Mladí slovenskí piloti stíhačiek a ľahkých bombardérov zo Spišskej Novej Vsi v malých výškach napádali vojenské kolóny na frontovej línii Nižná Rybnica – Sobrance – Veľké Pavlovce. Súčasne maďarské kráľovské letectvo uskutočnilo prvé hĺbkové bombardovanie stredoeurópskeho mesta Spišskej Novej Vsi 24. marca 1939. Práve v týchto, pre Slovensko kritických okamihoch, prišla aj chvíľa nadporučíka v zálohe Cyrila Daxnera. O postupe horthyovských jednotiek sa dozvedel vzhľadom na malú vzdialenosť bezprostredne. Po tom, ako sa do jeho advokátskej kancelárie dostala informácia o maďarskom útoku neváha a v priebehu niekoľkých hodín sa hlási priamo na veliteľstve v Prešove. Nový minister národnej obrany Ferdinand Čatloš vydal rozkaz o obrane východných hraníc a poveril velením podplukovníka Augustína Malára. Zaujímavosťou je, že v celej bývalej česko-slovenskej armáde boli v tých dňoch iba dvaja aktívni podplukovníci slovenskej národnosti F. Čatloš a A. Malár. Práve na nich po odchode dôstojníkov českej národnosti zostalo bremeno najvyššieho velenia.

Rudolf Strieženeč popisuje situáciu v prvých minútach vojny pre historikov v známych reportážach. Medzi iným dôležitú časť venuje práve Daxnerovi. Podplukovník A. Malár vtedy posielal na front nového veliteľa majora Kubička, ktorý prichádza do Michaloviec neskoro večer a mal nahradiť kpt. Štefana Haššika. Po počiatocnom chaoze v „Zemplínskej skupine“ mjr. Kubiček zorganizuje velenie, okrem iného na rozkaz podplukovníka A. Malára nasadzuje na front rýchlo zostavené jednotky ľahkých tankov a obrnených vozidiel, tie

sú však bez profesionálnej obsluhy, keďže dôstojníci českej národnosti odišli. Priamo u A. Malára sa však prihlási dobrovoľník nadporučík delostrelectva Dr. Cyril Daxner napriek tomu, že pred tým nikdy obrneným vozom nevelil. Improvizovane nasadzuje do boja mladých dobrovoľníkov, poväčšine chlapcov z prešovského telegrafného práporu. Tí spolu s Cyrilom Daxnerom nahrádzali vedomosti nadšením a obeťavosťou. Počas prudkých bojov na Zemplíne v okolí Michaloviec vykonali svoju povinnosť skvele, čo v spomienkach uviedli aj maďarskí dôstojníci po vojne. Práve zostavená skupina ľahkých tankov zohrala spolu s nasadením letectva kľúčovú úlohu v zastavení postupujúcich maďarských jednotiek.

Hrúška dôstojníkov, ku ktorej patrili Cyril Daxner, má veľkú zásluhu v niekoľkodňových bojoch o východné Slovensko. Títo mladí dôstojníci sa zapísali do histórie v najzávažnejšej chvíli. V tom čase čakali v zálohe ďalšie maďarské zoskupenia v blízkosti Nitra v rámci tzv. „veľkého riešenia.“ Minimálne sa rátaťo s obsadením územia po Poprad v rámci diplomatické žargónu „*fait a compli*“ (teda postavenie pred hotovú vec, ktorú už nemožno vziať späť) v zmysle komunikácie medzi vtedajšími diplomatickými predstaviteľmi Maďarska a Poľska. Dejiny by sa vyvíjali úplne inak, ak by Slovensko padlo podobne ako Podkarpatská Rus. Ktovie, aký by bol vývoj v roku 1944, či by bolo SNP, ako by sa konštituovali ústavné pomery v roku 1945. Nasadenie obrnených mechanizovaných jednotiek bolo o to dôležitejšie, keďže Nemci zostali verní svojej povesti a zakázali presunúť slovenskej armáde na východ ťažké zbrane napriek 23. marca 1939 čerstvo podpísanej „Ochranej zmluve“ so slovenskou vládou. V zásade jediné motorizované zbrane zostali tie, ku ktorým patrili nadporučík Cyril Daxner. Boje sa nakoniec zastavili, ale zrážky trvali ešte v apríli 1939. Potom, ako maďarské jednotky narazili v marci na rozhodný odpor a ich postup sa definitívne zastavil.

Na päťdesiate výročie Malej vojny sa uskutočnila v Michalovciach roku 1993 konferencia historikov, ktorá mapovala

vojenský konflikt medzi Maďarskom a Slovenskom v marci 1939, z ktorej bola vydaná publikácia *Malá vojna*. V kapitole venujúcej sa dobrovoľníkom a nevojenským jednotkám je zvláštna časť porovnávajúca dvoch, ako uvádza Ján Korček, prominentných dôstojníkov, ktorí spoločne bojovali so zánietením proti horthyovcom. Išlo o kapitána Štefana Haššíka a nadporučíka Cyrila Daxnera. „*Vonkajšie ohrozenie motivovalo k zjednoteniu a spolupráci. Avšak ako to už býva – iba na krátko, dočasne. Stovky dobrovoľníkov, spoločne bojujúcich proti agresii v malej vojne, preskupil vývoj v nasledujúcich rokoch na rôzne strany domácej barikády.*“ Uvádza pritom kontrastný príklad týchto dvoch angažovaných dobrovoľníkov. Haššík sa stane županom a neskôr ministrom obrany počas Slovenského štátu. Daxner organizuje povstanie. Haššík skončí v emigrácii, bude odsúdený na trest smrti a domov sa nikdy nevrátil. Daxner umiera tragicky tesne po 2. svetovej vojne. Príbehy, ktoré všeličo vypovedajú o našich dejinách a zložitosti obdobia, ktorými sme museli prejsť v 20. storočí. Nepredbiehajte. Píše sa rok 1939 a demobilizovaný nadporučík Daxner sa vracia domov do Vranova nad Topľou. Pre jeho osobnosť je charakteristické, že bez zaváhania ukryje časť vojenského materiálu v blízkych horách. Sú dôkazy, že už v roku 1939 v rozhovoroch predpovedá všeobecnú vojnu medzi Nemeckom a sovietskym Ruskom. Urobil aj prvé kroky k budúcemu organizovaniu odboja.

Na jeho odbojovú činnosť, ktorá je najznámejšia, ale aj tak neúplne spracovaná nazerajme z Daxnerovho svetonáhľadu. Daxner bránil s nasadením života Slovensko v marci 1939, no nemohol sa stotožniť, čo priniesol nasledujúci politický život. Nezaváral oči nad okupáciou južného a východného Slovenska, postupným nárastom nemeckého vplyvu na štát, presadzovanie nacistických metód do života spoločnosti a nasadenie slovenskej armády na východnom fronte a pod. Daxnera tento vývoj nenechával chladným a v tomto ohľade zostal verný ideám starého otca Štefana Marka Daxnera a otca Ivana Daxnera.

JUDr. Marián Gešper

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 700 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedík

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 21. 8. 2014

Uzávierka redakčnej časti: 10. 9. 2014

Toto číslo vyšlo 30. 9. 2014

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

